

ಮುಖ್ಯ ಸಂಪಾದಕಿ
ದೀಪಿಕಾ ಕಚ್ಚಲ್

ಹಿರಿಯ ಸಂಪಾದಕಿ
ಬಿ.ಕೆ. ಕಿರಣ್ಣಯ್ಯ

ಮುಖಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ
ಗಜಾನನ ಪಿ. ದೋಪೆ

ಯೋಜನೆಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಜನಗಳಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಲು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಚರ್ಚೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಯೋಜನಾ ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಸಮಾಚಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾರ ಸಚಿವಾಲಯದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದರೂ, ಯೋಜನಾ ಕೇವಲ ಅಧಿಕೃತ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್, ಹಿಂದಿ, ಅಸ್ಸಾಮಿ, ಗುಜರಾತಿ, ಬಂಗಾಲಿ, ಮಲಯಾಳಂ, ಮರಾಠಿ, ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ಒರಿಯಾ, ಪಂಜಾಬಿ ಮತ್ತು ಉರ್ದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತನಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಲೇಖಕರವು. ಅವರು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆ ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಲ್ಲ. ಯೋಜನಾ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಜಾಹಿರಾತುಗಳ ಯಥಾರ್ಥತೆ ಆಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಚಿತ್ರಗಳು ಸಾಂದರ್ಭಿಕ.

ವಿಳಾಸ

ಯೋಜನಾ - ಕನ್ನಡ,
ಪ್ರಕಾಶನ ವಿಭಾಗ,

ಸಮಾಚಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾರ ಸಚಿವಾಲಯ,
ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ,

ಮೊದಲನೆಯ ಅಂತಸ್ತು, 'ಎಫ್'ವಿಂಗ್,
ಕೇಂದ್ರೀಯ ಸದನ, ಕೋರಮಂಗಲ,
ಬೆಂಗಳೂರು - 560 034.

ದೂರವಾಣಿ : 080 - 25537244.

E-mail : kannada-yojana@gov.in

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ .....

ಸಂಪಾದಕೀಯ	2
ಕೊರತೆಗಳ ದಕ್ಷ ನಿವಾರಣೆ; ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿ * ಕೆ. ವಿ. ಏಪೆನ್	3
ಅಹವಾಲು ನಿರ್ವಹಣೆ; ಸರ್ಕಾರದ ಸವಾಲು * ಡಾಲಿ ಅರೋರ	6
ಖಾಸಗಿ ಸೇವೆ; ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ * ಉದಯ್ ಎಸ್ ಮೆಹ್ತಾ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ನಾರಾಯಣ್	11
ಇ-ವಿಲೇವಾರಿ; ನವಭಾರತ - 2022 ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ * ಡಾ. ಯೋಗೇಶ್ ಸೂರಿ ಮತ್ತು ದೇಶ್ ಗೌರವ್ ಸೇಕ್ರಿ	14
ಮಹಿಳೆಯರ ಕುಂದುಕೊರತೆ ಪರಿಹಾರ * ವಿ. ಅಮುಥವಲ್ಲಿ	18
ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ; ವರ್ತನೆ ಬದಲಾವಣೆಯ ಹರಿಹಾರ * ಪರಮೇಶ್ವರನ್ ಅಯ್ಯರ್	21
ಗಣರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ದಿನಾಚರಣೆ ಪದ್ಮ ಪಾತ್ರರು	25
ಇಸೊದಿಂದ 31 ಉಪಗ್ರಹಗಳ ಉಡಾವಣೆ ಆರೋಗ್ಯ; ದೂರು ದುಮ್ಮಾನ ಪರಿಹಾರ * ಡಾ. ಸಂಜೀವ್ ಕುಮಾರ್	26
ಕಾಯಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಕಾದಿರುವ ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದು * ಡಾ. ಮೀನಾ ನಾಯರ್	28
ಜನಸ್ಪಂದನ ಕಾರ್ಯಗಳು * ಪರಮೇಶ್ ಪಾಂಡೆ ಮತ್ತು ಹೆಚ್. ಬಿ. ಪ್ರಪುಲ್ಲವತಿ	29
ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್‌ನಲ್ಲಿ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ * ಭಾ.ಭೀ. ಪತ್ತಾರ	32
'ಭೂಮಿ' ಸಮಗ್ರ ಭೂದಾಖಲೆಗಳ ಗಣಕೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ * ಮಾಧವ	35
ಮನ್ ಕೀ ಬಾತ್ * ಕೃಪೆ; ಆಕಾಶವಾಣಿ, ಬೆಂಗಳೂರು	37
ಮುಚ್ಚಿದ ಕಸದಿಂದ ಮೆಚ್ಚುವ ಕೈತೋಟ * ಸೋಮಶೇಖರ್ ಎಸ್. ದುಳಿ	41
ನಿಮಗಿದು ತಿಳಿದಿದೆಯೇ? ವಾರ್ತಾ ವಿಶೇಷ	46
	49
	71
	72

ಯೋಜನಾ ಚಂದಾ ವಿವರ	
ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ	230.00
ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ	430.00
ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ	610.00
ಚಂದಾ ಹಣವನ್ನು ಮನಿಯಾರ್ಡರ್ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.	

ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮೂಲಕ
ಚಂದಾದಾರರಾಗಲು
ಸಂಪರ್ಕಿಸಬೇಕಾದ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್

Log on to
<http://publicationsdivision.nic.in/>,
in collaboration with bharatkosh.gov.in

ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಡಿಮಾಂಡ್ ಡ್ರಾಫ್ಟ್ ಕಳಿಸುವುದಾದರೆ ಅದನ್ನು PUBLICATIONS DIVISION,
MINISTRY OF I & B, GOVERNMENT OF INDIA ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ CHENNAI ನಲ್ಲಿ
ಸಂದಾಯವಾಗುವಂತೆ ಪಡೆದು ಅದನ್ನು ನಮ್ಮ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು.

ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಯುದ್ಧಾತ್ಮಕ ಬಂದ ವಿದ್ಯುತ್ ಬಿಲ್ ಕಂಡು ದಿಗಿಲು ಬಿದ್ದಿದ್ದೀರಾ, ಪದೇ ಪದೇ ಕಾಲ್ ಡ್ರಾಪ್ ಆಗುವ ಮೊಬೈಲ್ ಸೇವೆಯಿಂದ ಹತಾಶರಾಗಿದ್ದೀರಾ, ಅಥವಾ ಆಸ್ತಿ ನೊಂದಣಿ ವಿಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕಚೇರಿಯಿಂದ ಕಚೇರಿಗೆ ಕಂಬದಿಂದ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿ ಸುಸ್ತಾಗಿದ್ದೀರಾ - ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇಂತಹ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ವಿಷಯ / ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಬೆಂಬತ್ತಿ ಹೈರಾಣಾಗಿರುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಇಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಹೋಗಲಿ, ಏಕೆ ಹೀಗಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ಸರಳ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ ಅಥವಾ ಕೊರತೆ, ಆಲಿಸಿ ಕೇಳುವವರೂ ಇಲ್ಲದ, ಪ್ರಸಂಗ / ಸಂದರ್ಭಗಳೂ ಇವೆ.

ಯಾವುದೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕುಂದಿಲ್ಲದೆ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಲೋಪಗಳಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ಇವು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ / ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಮೂಲಭೂತ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವಂತಿದ್ದರೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ / ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ನೀವು ಹೇಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಓರ್ವ ಗ್ರಾಹಕ ತೋರಿಸಿಕೊಡಬಲ್ಲ. ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ದೂರುಗಳು ಸದವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಕ್ರಮ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ಆಡಳಿತದ ಅಡಿಪಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನ, ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಆದರೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಪ್ರತಿದಿನದ ಅಹವಾಲುಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಇರುವ ದುರ್ಬಲತೆಯೇ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸವಾಲಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರಗಳು ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ನೀಡುವ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಬಂದಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 1994ರಲ್ಲಿ ತರಲಾದ ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದು ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಇಲಾಖೆ ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದಿನ ಘಟಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಡಿಸಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶ, ದೃಷ್ಟಿ, ಗುರಿ ಜತೆಗೆ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ದುರಾದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಅನೇಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದು ಘೋಷಣೆ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲೇ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದು, ಜನರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸುಧಾರಣೆ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿವೆ.

2005 ರಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಧಿಕಾರಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿವರ ನೀಡಬೇಕೆನ್ನುವ, ದಂಡಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವಿರುವ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸುಧಾರಣೆ ಎನಿಸಿತು. ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಂಸ್ಥೆ, ಅಧಿಕಾರಿ, ನಿಗದಿತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ಪರಿಹರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಒತ್ತಡವನ್ನು ತರುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳನ್ನು ದೂರುದಾರನಿಗೆ ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರ, ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವ / ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದೆ.

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ಹಾಗೂ 'ಕನಿಷ್ಠ ಸರ್ಕಾರ ಗರಿಷ್ಠ ಆಡಳಿತ'ದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ವೆಬ್ ಮತ್ತು ಮೊಬೈಲ್ ಆಧಾರಿತ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ವೇದಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಲಿತಕ್ಕೆ ತಂದಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಇಲಾಖೆ, ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆ, ಸಚಿವಾಲಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಂದಿರುವ ವೆಬ್ ಆಧಾರಿತ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು ನಿಗಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ - ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಂ - ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ನಿಗಾವಹಿಸಬಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ವೇದಿಕೆ - ಸಕ್ರಿಯ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸಕಾಲಿಕ ಅನುಷ್ಠಾನ - ಪ್ರಗತಿ, ನಾಗರಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ವೇದಿಕೆ - ಮೈಗೌ, ತೆರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿತ ಕುಂದು ನಿವಾರಣಾ, ಕಾಗದ ರಹಿತ ವೇದಿಕೆ - ಇ ನಿವಾರಣೆ - ಸೇರಿವೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಲೋಪಗಳನ್ನು ದೂರಗೊಳಿಸಲು ವಿವಿಧ ಸೇವಾ ಪೂರೈಕೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು / ದೂರ ಸಂಪರ್ಕ (ಟ್ರಾಯ್) ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ (ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಓಂಬುಡ್ಸಮನ್) ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆ (ಎಂಸಿಬಿ) ವಿವಿಧ ನಿಯಂತ್ರಣಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸಿವೆ.

ಮಹಿಳೆಯರು, ಅದು ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇರಲಿ ಅಥವಾ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರಲಿ, ಸುಲಭವಾಗಿ ಶೋಷಣೆಗೀಡಾಗುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲಿನ ಲೈಂಗಿಕ ಕಿರುಕುಳ ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಕಾಯ್ದೆ - 2013, ವರದಕ್ಷಿಣೆ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆ 1961, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಿಂಸೆ ನಿವಾರಣಾ ಕಾಯ್ದೆ 2005 - ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಕಾಯ್ದೆಗಳು ಇದ್ದರೂ ಮಹಿಳೆಯರು ಇನ್ನೂ ಇಂತಹ ಶೋಷಣೆಗೊಳಗಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಖೇದದ ಸಂಗತಿ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಕಿರುಕುಳದ ವಿರುದ್ಧ ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ಏಕವಾಕ್ಯ ಪದ್ಧತಿ ಅವಳ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ - ಶಿ ಬಾಕ್ಸ್ (ಲೈಂಗಿಕ ಕಿರುಕುಳ, ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ) ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಎಲ್ಲ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜನರತ್ತ ಸರ್ಕಾರ ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವ ಹೊಂದಿರಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದ ಕೇಂದ್ರ ಸೂತ್ರವಾಗಿದೆ. ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮತ್ತು ದಕ್ಷ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾತ್ರ ಜನರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ವೃದ್ಧಿಸಬಲ್ಲದು; ತನ್ಮೂಲಕ 'ಜನರಿಂದ ಜನರಿಗಾಗಿ' ಇರುವ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಬಲ್ಲದು. □

ಕೊರತೆಗಳ ದಕ್ಕ ನಿವಾರಣೆ: ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿ

* ಕೆ. ವಿ. ಏಪೆನ್

ಕುಂದುಕೊರತೆ
ಪರಿಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು
ಶಂಭಟನೆಯೊಂದರ ಶ್ರಮಧನ
ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ
ಶಾಧನವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೇ,
ಇದು ಆ ಶಂಭಟನೆ
ಹೇಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ
ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.
ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು
ಅಂತರ್ಜಾಲ ಮೂಲದ
ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಸಾರ್ವಜನಿಕ
ಕುಂದುಕೊರತೆ ಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು
ಪರಿವೀಕ್ಷಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
(ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಎಂಎಸ್) ಅನ್ನು
ಶ್ಲಾಘಿಸಿದ್ದು,
ಇದು ದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ನಾಗರಿಕರ
ಕೊರತೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ
ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ದೇಶದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತವೇ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ, ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಸರಳಗೊಳಿಸುವುದಲ್ಲದೇ ಇಡೀ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪಾರದರ್ಶಕ ಮತ್ತು ವೇಗವರ್ಧಿತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ನಾಗರಿಕ ಕೇಂದ್ರಿತ ಅಂತರ್ಜಾಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಅದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಸುವ ಮೂಲಕ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ತರುವುದಲ್ಲದೇ, ಹೊಣೆದಾಯಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ವೇಗವಾಗಿ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಲು ಮುನ್ನಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸಬಲೀಕರಣದ ಸಾಧನವಾಗಿದ್ದರೆ, ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವವನ್ನೂ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳ “ಕನಿಷ್ಠ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಆಡಳಿತ” ಘೋಷವಾಕ್ಯವನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ಸಾಧಿಸುವ ಜತೆ ಜತೆಯಲ್ಲೇ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಪ್ರತಿ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಸಾಧನ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಅರಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕುಂದುಕೊರತೆ ಪರಿಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸಂಘಟನೆಯೊಂದರ ಸಮರ್ಥ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸಾಧನವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೇ, ಇದು ಆ ಸಂಘಟನೆ ಹೇಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ

ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಅಂತರ್ಜಾಲ ಮೂಲದ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು ಪರಿವೀಕ್ಷಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಎಂಎಸ್) ಅನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದು, ಇದು ದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ನಾಗರಿಕರ ಕೊರತೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ವೆಬ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಆಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಎಂಎಸ್ ಮೂಲಕ ದೇಶದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗದ ನಾಗರಿಕರು, ಯಾವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ ಸಚಿವಾಲಯಗಳ ಅಥವಾ ವಿಭಾಗಗಳ ಅಥವಾ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕುಂದುಕೊರತೆ ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ವೆಬ್ ಸೈಟ್ ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆ ಆಲಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ನೊಂದಣಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನೂ ನೀಡುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಈ ನಂಬರ್ ಅನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆ ನಿವಾರಣೆಯಾಗಿದೆಯೇ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ವೆಬ್ ಪೋರ್ಟಲ್ ಪ್ರತಿ ಸಚಿವಾಲಯಗಳು, ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ಆಯಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಸೂಚಿಸುವಂತೆಯೂ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪರಿಹಾರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ನಂತರ ಕಾರ್ಯಸಾಧು ವರದಿ (ಎಟಿಆರ್) ಯನ್ನೂ ಈ ವೆಬ್ ಸೈಟ್ ಗೆ ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ತಮಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದ್ದ ವಿಶಿಷ್ಟ ನೊಂದಣಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಆನ್ ಲೈನ್ ನಲ್ಲೇ ವೀಕ್ಷಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆ ಎಂಬ

* ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಇಲಾಖೆ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ. E-mail : secy-arp@nic.in

ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಈ ವೆಬ್ ಪೋರ್ಟಲ್‌ಗೆ ಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ, ಅರೆ ನ್ಯಾಯಿಕ ಪ್ರಕರಣಗಳು, ಕೋರ್ಟ್‌ಗಳು ನೀಡಿರುವ ತೀರ್ಪುಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಥವಾ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಕಲಹಗಳು, ಆರ್ಟಿವಿ ವಿಷಯಗಳು, ಹಾಗೂ ದೇಶದ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ದೇಶಗಳ ಸ್ನೇಹಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ಮಾಡುವಂಥ ವಿಚಾರಗಳು, ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅಪ್ ಲೋಡ್ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ವಿಧಾನ

ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳ ಕಚೇರಿ(ಪಿಎಂಓ), ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳ ಕಾರ್ಯಾಲಯ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ಮಹಾನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ (ಸಂಪುಟದ ಸಚಿವಾಲಯ), ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ವಿಭಾಗ (ಡಿಎಆರ್‌ಪಿಜಿ) ಹಾಗೆಯೇ ಪಿಂಚಣಿದಾರರ ಪೋರ್ಟಲ್ ಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಎಎಸ್ ಮೂಲಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಯಾವುದೇ ಸಚಿವಾಲಯ, ವಿಭಾಗ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಇದೇ ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಎಎಸ್ ಮೂಲಕ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಜಿಎಆರ್‌ಪಿಜಿಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ವಿಭಾಗದ ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆ, ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಉಸ್ತುವಾರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ. 1961ರ ಬಿಸಿನೆಸ್ ನಿಯಮದ ಅನ್ವಯ ಇದಕ್ಕೆ ಈ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಯಮಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ಪರಿಹಾರ ಕೆಲಸಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಜತೆಗೆ, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಡಿಎಆರ್‌ಪಿಜಿಗೆ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಇದರ ಜತೆಯಲ್ಲೇ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ-ಗೊಳಿಸದೇ, ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣಗೊಳಿಸಿ ಸಂಬಂಧಿತ ಸಚಿವಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಿ ಬಗೆಹರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಚಿವಾಲಯ ಅಥವಾ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದು ಕೊರತೆ

ಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ನೋಡಲ್ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ಸಚಿವಾಲಯ ಅಥವಾ ಇಲಾಖೆಯೊಂದರ ಹಲವಾರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ನಿವಾರಣೆ ಕರ್ತವ್ಯ ಹೊರುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಚಿವಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆ ವೇಳೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮೃದುವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಸೂಚನೆಯನ್ನೂ ನೀಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಚಿವಾಲಯ, ಇಲಾಖೆ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ನಿರ್ದೇಶಕರೊಬ್ಬರನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ಇವರನ್ನು ನಾಗರಿಕರು ಕುಂದುಕೊರತೆ ಮತ್ತದರ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು. ಪ್ರತಿ ಬುಧವಾರವನ್ನು ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮೀಸಲಿಡಬೇಕು. ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಎಎಸ್ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತಿ ಸಚಿವಾಲಯಗಳ ಅಥವಾ ಇಲಾಖೆಗಳ ವೆಬ್ ಸೈಟ್‌ನ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪೂರಕ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಚಿವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿರುವ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿರಬೇಕು.

ಇದರ ಜತೆಯಲ್ಲೇ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡಬೇಕಾದ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳೂ, ವಿಲೇವಾರಿಯಾಗದೇ ಉಳಿದಿರುವ ಆಯಾ ಸಚಿವಾಲಯಗಳ ಕುಂದುಕೊರತೆ ಅರ್ಜಿಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಗಾ ಇಡಬಹುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವರು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ಒಂದು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಸಚಿವಾಲಯಗಳ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಪ್ರೋ ಆಕ್ಟಿವ್ ಗವರ್ನಲ್ ಆಂಡ್ ಟೈಪ್ಲಿ ಇಂಪ್ಲಿಮೆಂಟೇಶನ್ (ಪ್ರಗತಿ) ವೇದಿಕೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಲೇ ಪ್ರಮಾಣ

ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ಅರ್ಜಿಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು, ಇವುಗಳ ವಿಲೇ ಮಾಡಿರುವ

ಪ್ರಮಾಣವೂ ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ, ಸಂಬಂಧಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ವಿಲೇ ಪ್ರಮಾಣ (ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಬಾಕಿ ಉಳಿದವುಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ) ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇದೆ (2017ರ ನವೆಂಬರ್ ವರೆಗೆ).

ವರ್ಷ	ಅರ್ಜಿಗಳು	ವಿಲೇವಾರಿ	% ವಿಲೇ
2015	1049751	797453	76
2016	1479862	1229428	83
2017 (ನ.17)	1728194	1601544	93

(ಮೂಲ: ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಎಎಸ್ ಕೋಷ್ಟಕ)

ಹೊಸ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು

ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಎಎಸ್ ಸಾಫ್ಟ್ ವೇರ್‌ನ ಅಪ್‌ಡೇಟ್ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಜನ ಸ್ನೇಹಿಯಾಗಿ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇದರ ಜತೆಗೆ ಸಚಿವಾಲಯಗಳು ಅಥವಾ ಇಲಾಖೆಗಳ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಹೋಲಿಕೆ ಇರುವ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ಪರಿಹರಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಜತೆಗೆ ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ದೂರುಗಳು ಸಲ್ಲಿಕೆಯಾಗದಂತೆ ಮಾಡಲು ಒಂದು ಬಾರಿಯ ನೋಂದಣಿ, ಪರಿಹಾರವಾಗದ ದೂರುಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವುದು, ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ಕಳುಹಿಸುವುದು, ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಸಮ್ಮಿಶ್ರತೆ ಸೇರಿ ಹಲವು ಗೊಂದಲಗಳನ್ನೂ ಇದು ತಪ್ಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಇದರ ಜತೆಯಲ್ಲೇ, ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿಗದಿತ ತುಲ್ಕ ಕಟ್ಟಿ ಆತನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿನ ಪಿಜಿ ಪೋರ್ಟಲ್ ಮೂಲಕ ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ವಿಲೇಯಾಗದ ದೂರುಗಳ ಸಂಬಂಧ ವಿಚಾರಣೆಗಾಗಿ ಟೋಲ್ ಫ್ರೀ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನೂ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. 2015ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ನಲ್ಲೇ ಆಂಡ್ರಾಯ್ಡ್ ಆಧಾರಿತ ಆಪ್‌ವೊಂದನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇದನ್ನು ಪಿಜಿ ಪೋರ್ಟಲ್ ಮೂಲಕವೇ ಡೌನ್ ಲೋಡ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ದೂರುಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿ, ಅವುಗಳು ಪರಿಹಾರವಾದವೇ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ

ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಹೊಸ ಮೊಬೈಲ್ ಆಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಹೊಸ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇವು ಗ್ರಾಹಕ ಸ್ನೇಹಿಯಾಗಿವೆ. ಇದನ್ನು ಈಗ ಹೊಸ ಪೀಳಿಗೆಯ ಆಡಳಿತದ ಸಮಗ್ರ ಮೊಬೈಲ್ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್ (ಯುಎಂಎಎನ್‌ಜಿ) ಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಸಲ್ಲಿಕೆಯಾಗುವ ಕುಂದುಕೊರತೆ ದೂರುಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾ ಹೋದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕುಂದುಕೊರತೆ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಭಾರತದ ಗುಣಮಟ್ಟ ಮಂಡಳಿ ಮೂಲಕ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಇರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳು, ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಅಂಶಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಚಿವಾಲಯಗಳು / ಇಲಾಖೆಗಳು / ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಂಎಸ್ ಪೋರ್ಟಲ್‌ಗೆ ಬಂದ ಪ್ರಮುಖ 20 ದೂರುಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ 81 ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿತ್ತು. ಜತೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಚಿವಾಲಯಗಳು, ಇಲಾಖೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇದರ ಜತೆಗೆ ಒಂದು ಯೋಜನಾ ನಿರ್ವಹಣಾ ಘಟಕ (ಪಿಎಂಯು) ಅನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಈ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ವಹಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈ 81 ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಶಿಫಾರಸುಗಳಲ್ಲಿ 35 ಅನ್ನು ಸಂಬಂಧಿತ ಸಚಿವಾಲಯಗಳು / ಇಲಾಖೆಗಳು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವವಾದ ಸುಧಾರಣೆಗಳೆಂದರೆ, ರೈಲ್ವೆ ಟಿಕೆಟ್ ಅನ್ನು ರದ್ದು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಯಂ ಚಾಲಿತವಾಗಿ ಹಣ ವಾಪಸ್ ಹೋಗುವುದು, ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಪಿಂಚಣಿಗಾಗಿ ಏಕಗವಾಕ್ಷಿ ಮಾಡುವುದು, ಬೋಗಿಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ, ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವುದು, ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ ಹಿಂಪಾವತಿಯ ಇ-ವೆರಿಫಿಕೇಶನ್, 50 ಸಾವಿರದೊಳಗಿನ ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ ಹಿಂಪಾವತಿಗೆ ನಿಯಮಿತ ಅವಧಿ ಹಾಗೂ

ಇತರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ 20 ಸಚಿವಾಲಯ/ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಬರುವ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಒಂದು ಕುಂದುಕೊರತೆ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇದು 2017ರ ಆಗಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ವರದಿ ನೀಡಿತ್ತು. ಈ ವರದಿಯು 100 ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿತ್ತಲ್ಲದೇ, ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆ ನೀಡಬಹುದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿತ್ತು.

ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಯೋಜನೆ

ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಬಗೆಹರಿಸುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಇಂಥ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವುದು, ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಡಿಎಆರ್‌ಪಿಜಿ ಜಾರಿ ಮಾಡಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಈ ಸಂಬಂಧ ಶ್ಲಾಘನೆ ರೂಪದ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಸಚಿವಾಲಯಗಳು/ ಇಲಾಖೆಗಳು / ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಮಗೆ ಬಂದ ದೂರುಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿದ್ದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ತಮ್ಮ ದೂರುಗಳು ಪರಿಹಾರವಾದ ಬಗ್ಗೆ ಅರ್ಜಿದಾರರು ನೀಡಿದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ ಗಮನಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿವರೆಗೆ 21 ಶ್ಲಾಘನಾ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. 2016-17ರಲ್ಲಿ 12 ಸಚಿವಾಲಯಗಳು/ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಇಂಥ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಇದರ ಜತೆಯಲ್ಲಿ, 2016ರ ಫೆಬ್ರವರಿಯಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಕಾಲ್ ಸೆಂಟರ್‌ಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು 40 ಸಚಿವಾಲಯಗಳು / ಇಲಾಖೆಗಳು / ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಬಂದ ದೂರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಕಾಲ್ ಸೆಂಟರ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ನೆನಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಎರಡು ತಿಂಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಪರಿಹಾರವಾಗದೇ ಉಳಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಪರಿಹಾರವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಲ್ ಸೆಂಟರ್‌ಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು 20,000 ರಿಂದ 22,000 ಕರೆಗಳು ಬರುತ್ತಿವೆ. ಡಿಎಆರ್‌ಪಿಜಿಯು ಆಗಾಗ ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದು, ಬಾಕಿ ಉಳಿದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪರಾಮರ್ಶೆ ನಡೆಸುತ್ತದೆ. 2017ರಲ್ಲಿ ಇಂಥ

ಐದು ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಭೆಗಳು ನಡೆದಿದ್ದವು. ಇದರಲ್ಲಿ 66 ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವಾಲಯಗಳು/ ಇಲಾಖೆಗಳು ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದವು.

ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದು

ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದು ಕೂಡ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಧನ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಇಲಾಖೆಯೊಂದು ತಾನು ನೀಡುವ ಸೇವೆಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ, ವಿಲೇವಾರಿ ಬಗ್ಗೆ ಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾಪನಾ ಪತ್ರ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಸೇವೆಗಳು, ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಪರಿಹಾರ ಸಾಧನಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಸಂಬಂಧಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನೂ ಇದರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಅದು ತಾನು ನೀಡುವ ಸೇವೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಕಾನೂನಿನ ಮೂಲಕ ಹೇರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ, ಇಂಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರವು ಯಾವುದೇ ತಪ್ಪುಗಳಿಲ್ಲದೇ, ದೂರುಗಳಿಲ್ಲದೇ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಜನರು ಬಯಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸೇವೆ ನೀಡುತ್ತವೆ, ಈ ಮೂಲಕ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದುವಿನ ಮೂಲ ಆಶಯವೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಾಗರಿಕ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ವಿಧಾನಕ್ಕಿಂತ ಜನರ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನೀಡುವುದಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ <http://goicharter.nic.in> ಎಂಬ ಪೋರ್ಟಲ್ ಇದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಸಚಿವಾಲಯಗಳು / ಇಲಾಖೆಗಳು / ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಅಪ್ ಲೋಡ್ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ, ಇವೆಲ್ಲದರ ಮೂಲ ಆಶಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಮತ್ತು ವೇಗವಾಗಿ ದೂರುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಮೂಲಕ ಸುಶಾಸನದ ಯುಗವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪುವಂಥ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದು. ಜತೆಗೆ, ಆಡಳಿತವೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಕೂಡ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಸುವುದಾಗಿದೆ. □

ಅಹವಾಲು ನಿರ್ವಹಣೆ: ಸರ್ಕಾರದ ಸವಾಲು

* ಡಾಲಿ ಅರೋಲ

ಯಾವುದೇ ಸ್ವಲ್ಪಯು
 ಲ್ಲೀಕರಿಲ್ಲದ
 ಕುಂದು ಕೊರತೆ ಕುರಿತಾದ
 ದೂರು, ಸ್ವಲ್ಪಯು ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆ
 ಮತ್ತು
 ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ
 ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತವನ್ನು
 ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.
 ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ
 ಒಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಮಾತನ್ನೂ
 ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
 ಕುಂದು ಕೊರತೆ ದೂರುಗಳು
 ಇಲ್ಲವೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ
 ಅದಕ್ಕೆ ಅತಿಯಾದ
 ಅಧ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಬಾರದು.
 ಏಕೆಂದರೆ, ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳ
 ಅನುಸೂಚನೆಗೆ
 ಹತ್ತು ಹಲವು
 ಕಾರಣಗಳಿರಬಹುದು.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳು ಯಾವುದೇ ಆಡಳಿತದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯ ಗಮನಾರ್ಹ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳೆನಿಸಿವೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ, ಸರ್ಕಾರದ ಕಾನೂನುಬದ್ಧತೆಯು ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಈ ವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲವು ಗುಣಮಟ್ಟದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲ ಸರ್ಕಾರದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಶ್ವಾಸ ಗಳಿಕೆ ದಕ್ಷ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಡಿಪಾಯವಾಗಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆ ಬಗ್ಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಇವೇ ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿವೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅತ್ಯಪ್ತಿಯು ಹಲವು ಬಾರಿ ತದ್ವಿರುದ್ಧ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅತ್ಯಪ್ತಿಯು ಕುದಿಯುತ್ತದೆ. ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಅತ್ಯಪ್ತಿಯೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದು ಕೊರತೆಯು ಯಾವುದೇ ಸರ್ಕಾರ ಎದುರಿಸುವ ಅತಿ ಪ್ರಬಲ ಸವಾಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಈ ಸವಾಲು ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸ್ವರೂಪದ್ದಾಗಿದ್ದು, ಅದರ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಹುಮುಖ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಮತ್ತು ಬಹು ಹಂತಗಳ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಯು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ (ಎ) ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಸಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಬೇಕಿದೆ; (ಬಿ) ಪ್ರಬಲ ಪರಿಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸ್ತುತ ಇರುವ

ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ವಿವರಿಸುವುದು; (ಸಿ) ಸಮಸ್ಯೆಯ ಮೂಲ ಕಾರಣವನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಅಥವಾ ಅಗತ್ಯವಾದೆಡೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ಮುಕ್ತ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಕುಂದುಕೊರತೆ ಸಂಕೀರ್ಣತೆ

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಮತ್ತು ತಡೆಯುವ ಸಾಧ್ಯಾಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಮುನ್ನ, ಅವುಗಳ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯನ್ನು ಅಳೆಯಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯ. ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತದ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸಚಿವಾಲಯಗಳು, ಇಲಾಖೆಗಳು ಸರ್ಕಾರಿ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಹಲವು ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳು ನೇಮಕಾತಿ, ಕೆಲಸದ ವಾತಾವರಣ, ವೇತನ, ಭತ್ಯೆ, ಸೇವಾ ಷರತ್ತುಗಳು, ಸೇವೆಯಿಂದ ವಜಾ ಅಥವಾ ಇತರ ವೃತ್ತಿ ಸಂಬಂಧಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು, ಅವುಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ, ಗುರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಸಕಾಲಿಕ ಸವಲತ್ತಿನ ವರ್ಗಾವಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವಾಗಿರುತ್ತವೆ; ಅಥವಾ ಇವುಗಳು ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸೇವೆಗಳ ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ವೈಫಲ್ಯ ಕುರಿತಾದವೂ ಅಥವಾ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು, ಸಂವಹನ ಸೌಲಭ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳ ವ್ಯತ್ಯಯಕ್ಕೂ ಸೇರಿದವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

* ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಭಾರತೀಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆ. E-mail : aroradolly@hotmail.com

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಲಯದಲ್ಲೂ ಕೆಲವೊಂದು ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ವರೂಪದ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳು ಆ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತಗಾರರಿಗೆ ನೀಡಲಾದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸಿಗಬೇಕಾದ ಸೌಲಭ್ಯ ಕುರಿತದ್ದಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳು ಶುಲ್ಕ ಮರುಪಾವತಿ, ವರ್ಗಾವಣೆ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರಗಳು, ಪದವಿಗಳು, ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು, ಫಲಿತಾಂಶಗಳು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ, ಸಂಶೋಧನಾ ಸಹಾಯಧನ, ಶಿಕ್ಷಕರ ಲಭ್ಯತೆ ಅಥವಾ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇತರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವಂಥವಾಗಿರುತ್ತವೆ; ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಪ್ರವೇಶ ಬಯಸುವವರು ಶಿಕ್ಷಕರು, ಆಡಳಿತಗಾರರು, ನಿಯಂತ್ರಕರು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವಂತಹ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇವುಗಳ ಪಾಲುದಾರರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಸಂಘರ್ಷವೂ ಇದರ ಭಾಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳು ಹಲವು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಂದ - ತಮಗೆ ದಕ್ಕಬೇಕಾದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ವಿವಾದ, ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ, ಅಧಿಕಾರ ದುರುಪಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ದೂರು, ತಪ್ಪು ನಿರ್ಧಾರಗಳು, ಸ್ವಜನ ಪಕ್ಷಪಾತ, ತಾರತಮ್ಯ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಅಥವಾ ಕೆಲವೊಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಲೋಪದೋಷಗಳಿಂದ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಕೆಲವೊಂದು ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಚಾರವಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಅಥವಾ ಸಂದರ್ಭಗಳ ಒಟ್ಟಾರೆ ಕಾರಣದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದಂಥವಾಗಿರಬಹುದು. ಲಿಂಗ, ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ತಾರತಮ್ಯ ಅಥವಾ ಕೆಲವೊಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಅಥವಾ ಮಹಿಳೆಯರು, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಹಕ್ಕು ಅಥವಾ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳು ಕಳೆದ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಬಡವರು, ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು, ವಿಧವೆಯರು ಮೊದಲಾದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ, ನಡುವೆಯೂ ಸಾಮೂಹಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು ಅಥವಾ

ಮೊಬಲ್ ಬಳಕೆದಾರರು, ವಿಮಾದಾರರು, ನೀರು ಬಳಕೆದಾರರು, ವಿದ್ಯುತ್ ಬಳಕೆದಾರರು ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲ ಸೇವೆಗಳ ಬಳಕೆದಾರರಲ್ಲೂ ಸಾಮೂಹಿಕ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳು ಇರಬಹುದು. ಅಂತಹ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ- ಅವು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳ ಅಥವಾ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ಆಡಳಿತ ಅಥವಾ ನೀತಿ ರೂಪಣೆ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರ ಅಥವಾ ತಡೆಗೆ ಯತ್ನಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ.

ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ವಿಕಸನ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತಾರೂಢ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಬೆಂಬಲ ಸವಾಲಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ಒತ್ತಡದ ಬಿಸಿ ತಟ್ಟುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು. ರಾಜ್ಯ ಅಥವಾ ದೇಶದ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು

ತಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಜನರ ಅತ್ಯಪ್ಪಿಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಘೋಷಿಸುವುದು ಅರವತ್ತರ ದಶಕದ ಮಧ್ಯಂತರದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಭಾಷಣದ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗವಾಯಿತು. ಆದರೆ, 1987ರ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ಸಮಾವೇಶದ ಬಳಿಕ ಮತ್ತು ಜನ-ಕೇಂದ್ರಿತ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದನಾತ್ಮಕ ಆಡಳಿತಕ್ಕಾಗಿ 'ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆ'ಯ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಬಳಿಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ವೇಗ ಪಡೆಯಿತು. ಆ ಬಳಿಕ ಮೂರು ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಒಕ್ಕೂರಲಿನ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯಿತು- ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದು, ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಮನ್ವಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ

ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ - ಈ ಮೂರನ್ನೂ ಎಲ್ಲಾ ಸಚಿವಾಲಯಗಳು, ಇಲಾಖೆಗಳು ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಯಿತು. ಆರಂಭಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಯು ತುಂಬಾ ಉತ್ಸಾಹಭರಿತವಾಗಿತ್ತು. 'ಡಿಎಆರ್‌ಪಿಜಿ'ಯಿಂದ ಹತ್ತಾರು ನಿರ್ದೇಶನಗಳು ಹೊರಬಿದ್ದವು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಸಹ, ನಂತರ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾದ 'ಸೇವೋತ್ತಮ' ಮಾದರಿಯದ್ದೇ ಆಗಿತ್ತು ಮತ್ತು 'ಫಲಿತಾಂಶ ಚೌಕಟ್ಟಿನ' ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಅಂಶವಾಗಿತ್ತು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿಕಸನದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಮೈಲುಲ್ಲುಗಳೆಂದರೆ, ವಿವಿಧ ಸಚಿವಾಲಯಗಳು / ಇಲಾಖೆಗಳು / ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆ-ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ಪರಿಹಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ಆಯಾ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಎರಡನೇ ಮೈಲುಗಲ್ಲೆಂದರೆ, ಅತ್ಯಧಿಕ ಮಟ್ಟದ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳು ಇರುವಂತಹ ಆಯ್ದು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ 'ಡಿಪಿಜಿ' ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ್ದು. ವೆಬ್ ಆಧಾರಿತ 'ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ' (ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಎಎಸ್) ಅಳವಡಿಕೆಯು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಬಹುತೇಕ 94 ಸಚಿವಾಲಯಗಳು / ಇಲಾಖೆಗಳು / ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ಸ್ವೀಕಾರವನ್ನು ಸುಸಜ್ಜಿತಗೊಳಿಸಿತು. ಜನರು ಯಾವುದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಳದಿಂದ ತಮ್ಮ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಮನವಿ ಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಅದರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿಗಾ ಇಡುವ ಅವಕಾಶ ಇದರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ, ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಂಸ್ಥೆ ಅಥವಾ ನೋಡಲ್ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳು, ಈ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಅಥವಾ ಅವುಗಳ ತಡೆಗೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ಇದರಿಂದ ದೊರೆಯಿತು. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಸಚಿವಾಲಯಗಳು, ಇಲಾಖೆಗಳ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು

2008ರಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ, ಬಹುತೇಕ ಪರಿಹಾರ ಕ್ರಮಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ಅಧಿಕಾರದ ಕೊರತೆ, ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಬೆಂಬಲ ಕೊರತೆ ಅಥವಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬದ್ಧತೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಈ ಪೈಕಿ ಕೆಲ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಅವರ ನಾಗರಿಕರ ಸನ್ನದಿನ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಅರಿವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಈ ವೇಳೆ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು, ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳಿಗಿಂತ, ಅದರ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ಹೆಚ್ಚಾದ ಒತ್ತಡ ಅನುಭವಿಸಿತು. ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ವಂದನಾತ್ಮಕಗೊಳಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಭಾರಿ ನಿರೀಕ್ಷೆಯೊಂದಿಗೆ 'ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಎಂಎಸ್' ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ, ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಕೊರತೆ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಲಭ್ಯತೆ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಶ್ವಾಸ ಕೊರತೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸದೃಶಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಳ ತರಬೇತಿಗಾಗಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ಇದುವರೆಗೂ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಪ್ರಗತಿಯೇನೂ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ಪರಿಹಾರ ಕಠಿಣ ಸವಾಲಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಆವಿರ್ಭಾವ

ಕಳೆದ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕ್ಷಿಪ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸುವಿಕೆ, ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಬಳಕೆ, ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಅರಿವಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಎಂಎಸ್' ಸದೃಶಕೆಯು ಹಲವು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. 'ಪ್ರಗತಿ' (ಸಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಸಕಾಲಿಕ ಅನುಷ್ಠಾನ) ಮುಂತಾದ ಇತರ ಹಲವು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಅಳವಡಿಕೆ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲಗೊಳಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ಸ್ವೀಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ 'ಡಿಎಆರ್‌ಪಿಜಿ' ಮತ್ತು 'ಡಿಪಿಜಿ' ಜೊತೆಗೆ, ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಕಾರ್ಯಾಲಯವು ಪ್ರಮುಖ ನೋಡಲ್ ಏಜೆನ್ಸಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. 2014ರಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾದ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ

ಪ್ರಮಾಣ ಏಳು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಈ ಅಂಕಿ-ಅಂಶವು ನಿಜಕ್ಕೂ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆಯೇ ಅಥವಾ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಗ್ಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಹೆಚ್ಚಳದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬನೆ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆಯೇ ಎಂಬುದು ಚರ್ಚಾಸ್ಪದ ವಿಷಯವಾದರೂ, ಹೀಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾದ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ. 40ರಷ್ಟು ಎರಡು ಸಚಿವಾಲಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವು - 23% ಹಣಕಾಸು ಸಚಿವಾಲಯ ಮತ್ತು 17% ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಚಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವು ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ಇತ್ಯರ್ಥ ದರವು ಭಾರಿ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಏರಿಕೆ ಕಂಡಿದ್ದು, ಶೇ. 97ರಷ್ಟನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಒಟ್ಟಾರೆ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ಇತ್ಯರ್ಥ ದರ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಸಮಯದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಇಲಾಖೆಗೆ ಭಿನ್ನತೆಯಿದೆ. ಈ ವಿಭಿನ್ನತೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣಾ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನೋಡಲ್ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳು ತಾವು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ವಿಶಾಲ ತಳಹದಿಯಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡದೆ, ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾದ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಗತ್ಯವಿರುವೆಡೆ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಹಂತದಲ್ಲೇ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಮರುವರ್ಗೀಕರಣ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಆನ್‌ಲೈನ್ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಲ್ಲೇ ಕುಂದು ಕೊರತೆಯ ನೈಜ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳ ಇತ್ಯರ್ಥ ಬಾಕಿ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬೇಕು

ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಯವನ್ನು ಒಂದು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ತುಡಿತ ಪ್ರಧಾನಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ.

2016ರ ಮಾರ್ಚ್ 23ರಂದು 'ಪ್ರಗತಿ' ಸಮಾಲೋಚನೆ ವೇಳೆ, 'ಡಿಎಆರ್‌ಪಿಜಿ'ಯಿಂದ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಕುಂದು ಕೊರತೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ 20 ಸಚಿವಾಲಯಗಳು/ ಇಲಾಖೆಗಳ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ವಿಚಾರವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಯಿತು. ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ತಮ್ಮ ನೀತಿಗಳು / ನಿಯಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಸಚಿವಾಲಯಗಳು/ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಸೂಚಿಸಲಾಯಿತು. ತಮಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ನೋಡಲ್ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲು ಸಚಿವಾಲಯಗಳು / ಇಲಾಖೆಗಳು ಗಣನೀಯ ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ 'ಡಿಎಆರ್‌ಪಿಜಿ' ಗಮನಿಸಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ, ಅಧೀನ ಕಚೇರಿಗಳೂ ತಮಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಚಿವಾಲಯಗಳು/ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದು, ಪ್ರಕರಣ ಇತ್ಯರ್ಥ ವಿಳಂಬಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿವಿಧ ಸಚಿವಾಲಯಗಳು / ಇಲಾಖೆಗಳು ತಾವು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ತಮಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಗರಿಷ್ಠ ಐದು ಕೆಲಸದ ದಿನಗಳ ಒಳಗಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಲಾಯಿತು. ವಿವಿಧ ಸಚಿವಾಲಯಗಳು / ಇಲಾಖೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲ ಅಧೀನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಸೂಚನೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಇದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಶ್ಲಾಘನೀಯ. ಆದರೆ, ಕುಂದುಕೊರತೆ ಪರಿಹಾರ ಕುರಿತಾದ ವಾಸ್ತವತೆಯು ತಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ, ನಮಗೆ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ.

ಪರಿಹಾರ - ಇತ್ಯರ್ಥ

ತಮಗೆ ಬಂದ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಕೆಲವೊಂದು ಇಲಾಖೆಗಳು ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಬೇರೊಂದು ಸಂಸ್ಥೆ ಅಥವಾ ಅಧೀನ

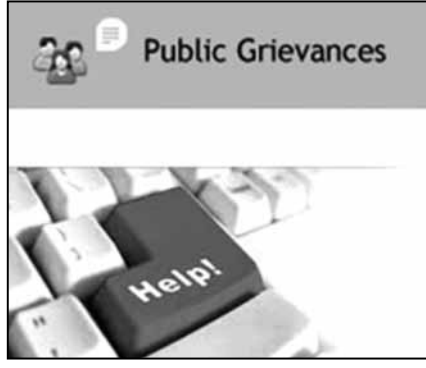

ಕಚೇರಿಯನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಿ ಕೈತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ತಮಗೆ ಬಂದ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಪಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿದೆ.

ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಸ್ಥೆ ವಿರುದ್ಧ ದೂರು ನೀಡಲಾಗಿದೆಯೋ ಅದೇ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ವಾಪಸ್ ಕಳುಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ; ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪೋರ್ಟಲ್ ಅಥವಾ ದೂರು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಎಂಬ ಸಲಹೆಯೊಂದಿಗೆ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 'ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಎಎಸ್' ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾದ ಕುಂದು-ಕೊರತೆಗಳ ಪೈಕಿ ಸೀಮಿತವಾಗಿ ಕೆಲವೊಂದನ್ನು ಆಯ್ದು ನಡೆಸಲಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಆಧಾರದಿಂದ ಈ ವಿಷಯ ಬಯಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ದೂರು ಪರಿಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನೈಜ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು, ಎಲ್ಲ ಸಚಿವಾಲಯಗಳ, ಇಲಾಖೆಗಳ, ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ದೂರು ಪರಿಹಾರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ವಿಸ್ತೃತ ಅಧ್ಯಯನ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಒಂದ ವೇಳೆ ಕುಂದು ಕೊರತೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದರೂ, ಅದರಿಂದ ದೂರುದಾರನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿದೆಯೆ ಅಥವಾ ಇದು ಕೇವಲ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಬಾಯಿ ಮಾತಿನ ಪರಿಹಾರವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ. ಇಡೀ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರ ಕುರಿತಾಗಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯ. ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ದೂರುದಾರನಿಗೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನೂ ನೀಡದೆ, ದೂರುಗಳನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ 'ಡಿಎಆರ್‌ಪಿಜಿ' ಕಳವಳ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದೆ. ದೂರು ರದ್ದುಪಡಿಸುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ನೀಡುವಂತೆ ಅದು ಸೂಚಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಹಲವು ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಪಾಲನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಸಂಯುಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಚಾಲಕ ಶಕ್ತಿ

'ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಎಎಸ್' ಮೂಲಕ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾದ ಹಲವು ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಪೈಕಿ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ದೆಹಲಿ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳ

ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಕೆಲ ರಾಜ್ಯಗಳು 'ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆ ಖಾತರಿ ಕಾಯ್ದೆ'ಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆಯೆ ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆಯೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಿದೆ. ಕೆಲ ರಾಜ್ಯಗಳೂ, ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೇಂದ್ರದತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಸುತ್ತಿವೆಯೇ? ಅಥವಾ ಈ ವಿಚಾರ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯೇ ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇ? ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ದೂರುಗಳನ್ನು ಆಯಾ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆಯೆ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೇ; ಒಂದು ವೇಳೆ ದೂರನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದರೆ, ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಾಗಿ ಕಾಯಲಾಗುತ್ತಿದೆಯೆ ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲಾಗಿದೆಯೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಗುವುದೆ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಪರಿಶೀಲನೆ ನಡೆಸಬೇಕಿದೆ.

'ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಎಎಸ್' ಮೂಲಕ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾದ ಕೆಲವೊಂದು ದೂರುಗಳನ್ನು ನಾವು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದಾಗ ತಿಳಿದುಬಂದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ, ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ದೂರುದಾರರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಆ ದೂರನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುವುದರ ಬದಲಾಗಿ ಅದನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹಾರವೇ ಆಗಿಲ್ಲ. ಸಂಯುಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ತರದೆ 'ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಎಎಸ್' ಸಮನ್ವಯಕಾರನ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುವಂತೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ ತೋರುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಅವುಗಳಿಗೇ ಬಿಟ್ಟರೂ,

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ದೂರೊಂದು ದಾಖಲಾದಾಗ ಸಮನ್ವಯಕಾರನಾಗಿ ವರ್ತಿಸಬೇಕಾದ ತನ್ನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ನುಣಿಚಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಅಲ್ಲದೆ, ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ಇದೆ. ಫಲಿತಾಂಶವು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವಂತಿರಬೇಕು.

ಖಾಸಗಿ ರಂಗಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ

ಆಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಬದಲಾದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಸೇವಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಒದಗಣೆಯು ಖಾಸಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾವಣೆಗೊಂಡಿದೆ. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವಾ ಬಳಕೆದಾರನ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ, ದೂರುದಾರರಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರ ಒದಗಿಸಲು, ಸೂಕ್ತ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ಪರಿಹಾರ ಆಗಬೇಕಿದೆ. ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ, ನಿಯಂತ್ರಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಆದರೆ, ಇವುಗಳ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ನಿಯಂತ್ರಣ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಮೇಲೆ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರಭಾವವು, ಸೇವಾ ಬಳಕೆದಾರರಿಗೆ ನೈಜ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ದೂರು ಪರಿಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಣ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ನಿಯಂತ್ರಣ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಗೆ ಅದರದ್ದೇ ಆದ ಕೆಲವೊಂದು ಸವಾಲುಗಳಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇಂತಹ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಪಾರದರ್ಶಕಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ತರ್ಕದ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳ ವಿರುದ್ಧದ ದೂರುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಸೇವಾದಾತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ವಿರುದ್ಧದ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಗೆಹರಿಸಲು ಸಹ ನಿಯಂತ್ರಣ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳಿಗೆ ಇದರಿಂದ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು

ಹಲವು ದೂರುಗಳು ಸಂಕೀರ್ಣ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು, ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೂ ಪರಸ್ಪರ ಅತಿವ್ಯಾಪಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹೀಗಾಗಿ ನಿಯಮಗಳು, ನಿಬಂಧನೆಗಳು, ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಗೋಜುಬರಹಿತವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸ್ಪಷ್ಟ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಹಲವು ದೂರುಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಸಮನ್ವಯ ಕೊರತೆಯೂ ಇದೆ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ದೂರುದಾರರು ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸುತ್ತ ಗಿರಕಿ ಹೊಡೆಯದಂತೆ ತಡೆಯಲು ಅಂತಹ ಸಮನ್ವಯದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸೂಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಸೂಕ್ತ ಹಂತದಲ್ಲಿ ದೂರು ಪರಿಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಫಲಪ್ರದತೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಪಡಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧನೆ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ, ಇದು ಸ್ಥಳೀಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಆನ್‌ಲೈನ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಈ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಕಚೇರಿಗಳ ಸುತ್ತ ನಾಗರಿಕರು ಅಲೆದಾಡುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಹುದು. ಇದೇ ವೇಳೆ, ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಮತ್ತು ನಿಗಾ ಇರಿಸುವಿಕೆಯೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವು (ಎ) ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಲಭ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಓದುವ ಮತ್ತು ಬರೆಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಕುರಿತಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಪರಿಹರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ; (ಬಿ) ಕೇವಲ ನೆಪಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ದೂರು ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಬಿಂಬಿಸುವ ಬದಲು, ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ - ಈ ಎರಡು ಷರತ್ತುಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ 'ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಎಎಸ್'ಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧ್ಯವಾಗದವರಿಗಾಗಿ 'ಲೋಕ ಅದಾಲತ್', 'ಜನ್ ಸುನ್ಯಾಯಿ', ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆ,

ಮೊಬೈಲ್ ಆಪ್ ಮುಂತಾದ ಪರ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಸದ್ಭಳಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಒಂದು ಅವಕಾಶವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದು ಕೊರತೆ

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳು, ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತವೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಸ್ಫೋಟಗೊಳ್ಳುವ ಮುನ್ನವೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ಕುರಿತಾದ ಅರಿವು, ಅವುಗಳ ಪರಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಮೆಟ್ಟಿಲಾಗಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಅಥವಾ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಗುರಿ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದರೆ ಜನರು ಧ್ವನಿ ಎತ್ತಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಬೇಕೇ ಹೊರತು ಅವರ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಬಾರದು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಗುರುತಿಸಿ, ಅವುಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಸೂಕ್ತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಹರಿಸಲು ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯಲಿದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮಾದರಿಯ ಪರಿಹಾರಗಳಿಗಿಂತ 'ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ' ಮಾದರಿಯ ಪರಿಹಾರಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಭಾಗವಾಗಿ, ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ಅಥವಾ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಲು ಅಥವಾ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಂದ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಮುಕ್ತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಿದೆ. ದೂರುಗಳು, ಸಲಹೆಗಳು ಮತ್ತು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವಿವರ ಕೋರಿ ಕೇಳಲಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ,

ಸುಧಾರಣಾ ಕ್ರಮಗಳ ಹಲವು ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ಪರಿಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮೂಲಕವೇ ದಾಖಲಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕಸಾಧನೆ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರ ಹಂಚಿಕೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂವಹನ ಕೊರತೆ ಎದುರಾಗುವುದರಿಂದ, ಅನೌಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ದಾಖಲಾದ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳೂ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅನುಪಸ್ಥಿತಿ ಅರ್ಥೈಕೆ

ಯಾವುದೇ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ಕುರಿತಾದ ದೂರು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆಯಾದರೂ, ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಮಾತನ್ನೂ ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕುಂದು ಕೊರತೆ ದೂರುಗಳು ಇಲ್ಲವೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅತಿಯಾದ ಅರ್ಥ ಕಲ್ಪಿಸಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ಕಾರಣಗಳಿರಬಹುದು. ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕೊರತೆ, ಪ್ರತೀಕಾರದ ಭೀತಿ ಅಥವಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲಿನ ಅಪನಂಬಿಕೆಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಪ್ರತೀಕಾರದ ಭೀತಿಯಿಂದ ಅಥವಾ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗದ ಹುಡುಕಾಟದ ಭರದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ದೂರಿಗೆ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದನೆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮೇಲಿನ ಅಪನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ಕುರಿತ ದೂರುಗಳು ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಸರಿಯಬಹುದು. ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸದ ಆಡಳಿತಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದೇ ಅಂತಿಮ ಸವಾಲಾಗಿದ್ದರೂ, ವಿವಿಧ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸೂಕ್ತ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ಪರಿಹಾರ ಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಮುಂದಾಗಬೇಕಿದೆ. ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಪುನರಾವರ್ತನೆಯಾಗದಂತೆ ತಡೆಯುವ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕಿದೆ. □

ಖಾಸಗಿ ನೆಲೆ: ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

* ಉದಯ್ ಎಸ್ ಮೆಹ್ರಾ
** ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ನಾರಾಯಣ್

ಆನ್‌ಲೈನ್
ಕುಂದು ಕೊರತೆ
ನಿವಾರಣಾ ವೇದಿಕೆಗಳ
ರಚನೆ
ಶ್ಲಾಗತಾಹ್‌ನಾದರೂ
ಕಳಪೆ ಮೂಲಶೌಕರ್ಯ
ಮತ್ತು
ಆನ್‌ಲೈನ್ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು
ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ
ಅರಿವಿನ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ
ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ
ಜನಶ್ರೋತೃ
ಇದರಿಂದ
ಹೊರಗುಳಿದಿದೆ.

ದೇಶವು 69ನೇ ಗಣತಂತ್ರ ದಿನವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದೆ. 1.3 ಶತಕೋಟಿ ಭಾರತೀಯರು ವಿಶ್ವದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವಾಗಿ ಭಾರತ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತಸ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವ ಹೊಂದಿರುವ ಸರ್ಕಾರದಿಂದಾಗಿ 'ಜನರಿಂದ, ಜನರಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಜನರಿಗೋಸ್ಕರ' ಇರುವ ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತ ಹೊಂದಿರುವ ಭಾರತದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಸರ್ಕಾರವು ಅದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸರಾಸರಿ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಅಥವಾ ಖಾಸಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದ ನೈಜ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆ ಕುರಿತಾಗಿ ತುರ್ತಾಗಿ ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

ಸರ್ಕಾರ, ಸಚಿವರು, ನಾನಾ ಇಲಾಖೆಗಳ ಕುರಿತು ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸಲು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಕ್ತ ಸರ್ಕಾರ ಹಲವಾರು ಡಿಜಿಟಲ್ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ಪರಿಹಾರ ವೇದಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳು ಎಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ ಎಂಬುದರ ಕುರಿತು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಟೆಲಿಕಾಂ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಉಸ್ತುವಾರಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ

ಕೊರತೆಯಿದ್ದು, ಈ ಮೂಲಕ ಖಾಸಗಿ ಸೇವಾದಾರರ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ಪರಿಹಾರ ಒದಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಡುವೆ ತುಂಬಾ ಅಂತರವಿದೆ. ಇದು ಟೆಲಿಕಾಂ ರೆಗ್ಯುಲೇಟರಿ ಆಥಾರಿಟಿ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ (ಟ್ರಾಯ್) ನಂತಹ ಇಲಾಖಾವಾರು ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯ ರಚನೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆಗೆ ವೇದಿಕೆ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಇವತ್ತಿನವರೆಗೆ ಗ್ರಾಹಕರ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಪಡೆದು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡುವ ವೇದಿಕೆ ರಚನೆಯು ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಮರೀಚಿಕೆಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಮಾರಾಟವಾದ ಬಳಕೆ ಗ್ರಾಹಕರ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ತೀರಾ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಗ್ರಾಹಕರು ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆಯ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ದೂರುದಾರರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ವೇದಿಕೆ ಯಾವುದು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಒಂದು ವೇಳೆ ಸೂಕ್ತ ವೇದಿಕೆ ದೊರಕಿದರೂ, ತಮ್ಮ ದೂರು ದಾಖಲಿಸಲು ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಸೂಕ್ತವಾದ ಸರ್ಕಾರಿ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ದೂರು

* ಉಪ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು ** ಸಂಶೋಧನಾ ಸಹಾಯಕರು, ಸಿಯುಟಿಎಸ್ ಇಂಟರ್‌ನ್ಯಾಷನಲ್. E-mail : usm@cuts.org

ದಾಖಲಿಸಿದರೂ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗೆಹರಿಯದೇ ಉಳಿಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯ ಅಪಾಯ ಅವರ ಮುಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಗ್ರಾಹಕರು ದೂರು ದಾಖಲಿಸುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಇದು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಸರ್ಕಾರದ ನಿಲುವಿಗೆ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಅಡೆತಡೆಯಾಗಿದೆ.

ಈ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಎದುರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು 'ಆಡಳಿತದ ಕಲೆ (ಆರ್ಟ್ ಆಫ್ ಗವರ್ನನ್ಸ್)' ಅಂದರೆ ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವ, ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಪಾದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ಪರಿಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ನಾಗರಿಕರು ಒದಗಿಸಲು ಮುಂದಾಗಿದೆ.

ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಈಗಿರುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆ ವೇದಿಕೆಗಳನ್ನು ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣಗೊಳಿಸಿರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ರೈಲ್ವೆ ಸಚಿವಾಲಯದ ನಿವಾರಣೆ, ಪೆಟ್ರೋಲಿಯಂ, ತೈಲ ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಅನಿಲ ಸಚಿವಾಲಯದ ಇ-ಸೇವಾ, ಪ್ರೊ ಆಕ್ಟಿವ್ ಗವರ್ನನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಬಹು ಉದ್ದೇಶ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ವೇದಿಕೆಯಾದ ಪ್ರಗತಿ (ಪಿಆರ್‌ಎಜಿಎಟಿಐ)ಯ ಅನುಷ್ಠಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಇವುಗಳು ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಆದ ಲೋಪಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಈ ಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ (ಐಸಿಟಿ) ಮೂಲಕ ಜನರನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತಲುಪಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಮೊದಲ ಎರಡು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ನೆರವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಮೂರನೆಯ ಸವಾಲು ಆಗಿರುವ ಕುಂದು ಕೊರತೆಯ ಕುರಿತು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಬಹುತೇಕ ಪರಿಹಾರವಾಗದೇ ಉಳಿದಿದೆ.

ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ 'ನಾಗರಿಕರು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು

ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆ ಕಾಯ್ದೆ' (ಲೋಕಪಾಲ ವಿಧೇಯಕ) 2011ರಿಂದ ಸಂಸತ್ತಿನ ಅನುಮೋದನೆಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದೆ. 2015ರಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದರೂ, ಇದು ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ.

ಹಲವಾರು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ವೇದಿಕೆ ರಚನೆ ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹವಾದರೂ ಕಳಪೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಆನ್‌ಲೈನ್ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕುರಿತು ಅರಿವಿನ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇದರಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗ್ರಾಹಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಅಧಿಕೃತ ಅಧಿಕಾರಿಯೊಬ್ಬರ ನೇಮಕ ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್, ವಿದ್ಯುತ್ ಮತ್ತು ವಿಮಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರ ಸ್ನೇಹಿಯ ಬದಲು ಗ್ರಾಹಕ ಸ್ನೇಹಿಯಾದ ನಿಯಂತ್ರಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರಿಂದ ಇಬ್ಬರ ನಡುವಿನ ಅಂತರ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಾಹಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ನೀಡುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಅವರು ಉತ್ತರದಾಯಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಜನಾದೇಶದ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಸರ್ಕಾರ ಮೌಲ್ಯ ಮತ್ತು ಲಾಭವನ್ನು ಸಾಬೀತು ಮಾಡಬೇಕು. ನಿಯಂತ್ರಕರು ಜನರಿಂದ ಆಯ್ಕೆ ಆಗದಿದ್ದರೂ ಜನರಿಗೆ ಉತ್ತರ ನೀಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರಬೇಕು.

ಟೆಲಿಕಾಂ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿರುವ ಟ್ರಾಯ್‌ನಂತಹ ಹಲವು ವಿಭಾಗೀಯ ನಿಯಂತ್ರಕರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಧಿಕಾರ ಇಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು 2016ರಲ್ಲಿ ಸಲಹಾ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಯಿತು. ದೂರ ಸಂಪರ್ಕ ಇಲಾಖೆಯ ಕುರಿತ ದೂರು/ಕುಂದು ಕೊರತೆಯನ್ನು ನಮೂದಿಸುವಂತೆ ಮನವಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ದೂರ ಸಂಪರ್ಕ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಮೂರು ಹಂತಗಳ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತರಲು ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಈ ಕುರಿತಂತೆ ಮತ್ತೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಕ್ರಮಗಳು ಮುಂದುವರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ದೂರ ಸಂಪರ್ಕ ವಿವಾದ ಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿ (ಟಿಡಿಎಸ್‌ಎಟಿ) ಮತ್ತು ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಟೆಲಿಕಾಂಯುನಿಕೇಶನ್ಸ್ (ಡಿಟಿಟಿ), ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆ ಮತ್ತು ನಿಗಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕುರಿತು ಕೇಂದ್ರೀಯ ಮಂಡಳಿ (ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಎಂಎಸ್) ನಲ್ಲಿ ದೂರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗುವ ದೂರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಏರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಉಳಿದ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲೂ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಂಡು ಬಂತು.

ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಹರಡಿರುವ ದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಧಿಕಾರಿ ನೇಮಕ ಮಾಡುವಾಗ ಗ್ರಾಹಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಇಲಾಖೆ (ಡಿಓಸಿಎ), ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಗ್ರಾಹಕರ ಸುವಿಧ ಕೇಂದ್ರ ಅತವಾ ಗ್ರಾಹಕ ಕಾಳಜಿ ಕೇಂದ್ರದಂತಹ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳ ಹಲವಾರು ಇಲಾಖೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಗ್ರಾಹಕರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗಬೇಕು. ಇವುಗಳ ಒಂದೇ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ (ಐಟಿ) ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಣಿ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಧಾನದಲ್ಲಿ ಅನುಭವ ಇರುವ, ದೂರನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇರುವ, ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೀಡುವ

ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಇರುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. ಜಿಎಸ್‌ಟಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಹಕರು ಯಾವುದೇ ಖಾಸಗಿ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವಾದಾರರ ವಿರುದ್ಧ ದೂರು ದಾಖಲಿಸಬಹುದು.

ಜಿಎಸ್‌ಟಿಯ ಯಶಸ್ಸು ಮತ್ತು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತೆ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಜೈಪುರದಲ್ಲಿರುವ ಸಿಯುಟಿಎಸ್ ಇಂಟರ್‌ನ್ಯಾಷನಲ್ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಜಿಎಸ್‌ಟಿಯ ಅನುಭವದಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡ ಬಳಿಕ ಕಳೆದ 18 ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಎಸ್‌ಟಿ ನಾನಾ ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ದೂರುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಶೇ. 11ರಷ್ಟು ಹಣಕಾಸು ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ನೋಟು ಅಮಾನ್ಯದ ಬಳಿಕ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪಾವತಿಗೆ ಜನರು ವರ್ಗಾವಣೆಯಾದ ಬಳಿಕದ್ದಾಗಿದೆ. ಜಿಎಸ್‌ಟಿಯ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಇಂತಹ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ. ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಓಂಬಡ್‌ಮನ್ ಇದ್ದ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ನಾನಾ ಭಾಗಗಳಿಂದ ನಾನಾ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಜನರು ಜಿಎಸ್‌ಟಿಗೆ ದೂರು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂತಹ ಪರ್ಯಾಯ ದೂರು ಪರಿಹಾರ ವೇದಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಗ್ರಾಹಕ ಸಂಘಟನೆಗಳ ನೆರವು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಇದನ್ನು ವಿವಾದ ಪರಿಹಾರ ಏಜೆನ್ಸಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಗ್ರಾಹಕರ ರಕ್ಷಣೆ ಕಾಯ್ದೆ 1986 (ಸಿಒಪಿಆರ್‌ಎ)ಯಡಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಯೋಗ, ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಆಯೋಗ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ವೇದಿಕೆಗಳಿವೆ.

ಗ್ರಾಹಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು 30 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಇವುಗಳು ವಿವಾದಗಳನ್ನು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸಲು ಸಿವಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಲು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳು ಕೂಡ ಸಿವಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ವಿಳಂಬಗತಿ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ ಎಂಬ ಆರೋಪಗಳು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿವೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಹಕರ ವಿವಾದ ಪರಿಹಾರ ಆಯೋಗದ ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಯೋಗವು ತನಗೆ ಬಂದ ದೂರಿನಲ್ಲಿ ಶೇ. 86.26, ರಾಜ್ಯ

ಆಯೋಗಗಳು ಶೇ. 85.67 ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ವೇದಿಕೆಗಳು ಶೇ. 92.43 ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದಾಗ ಬಹುತೇಕ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಸಿಒಪಿಆರ್‌ಎ ನಿಗದಿತ ಕಾಲಾವಕಾಶಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇತ್ಯರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿರುವ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 4 ಲಕ್ಷವನ್ನೂ ಮೀರುತ್ತದೆ. 'ವಿಳಂಬ ನ್ಯಾಯದಾನ ಎಂದರೆ ನ್ಯಾಯ ನಿರಾಕರಣೆ' ಎಂಬ ಜನಪ್ರಿಯ ಮಾತನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಭಾರತೀಯ ಗ್ರಾಹಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಾಹಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ವಿಫಲವಾಗಿವೆ ಎಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು.

ಸಿಒಪಿಆರ್‌ಎಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಗ್ರಾಹಕ ರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆ 2018ನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಇದರಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಯ ಗ್ರಾಹಕ ರಕ್ಷಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ (ಸಿಸಿಪಿಎ) ರಚನೆ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು, ಗ್ರಾಹಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ತ್ವರಿತಗತಿಯಲ್ಲಿ ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿರುವ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಸಿಸಿಪಿಎ ಎಷ್ಟು ವೇಗವಾಗಿ ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಾಲವೇ ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಖಾಲಿ ಹುದ್ದೆ, ಅಸಮರ್ಪಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ, ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ನಿಧಿ ನೀಡಿಕೆಯ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮುಸುಕಿನ ಗುದ್ದಾಟ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗ್ರಾಹಕರ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ನಿವಾರಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಸಹಕಾರ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಕೇವಲ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ನಡುವಿನ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಮಾತ್ರ ಕಾರಣವಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಸವಾಲು ಇದೆ. ಅದೆಂದರೆ ನಾನಾ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ವಿಭಿನ್ನ ಸಚಿವಾಲಯಗಳ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಒಂದೇ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಪೈಕಿ ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್ ಕೂಡ ಒಂದು. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್ ಕುರಿತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಹಕ ಸಹಾಯವಾಣಿ ಬರುವ ದೂರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಏರಿಕೆ ಕಂಡಿವೆ.

2014-15ರಲ್ಲಿ 13,813 ದೂರುಗಳು ಬಂದಿದ್ದರೆ, 2015-16ರಲ್ಲಿ 23,955 ದೂರುಗಳು ಹಾಗೂ 2016-17ರಲ್ಲಿ 50,767 ದೂರುಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಸರ್ಕಾರವು ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್ ವಿಭಾಗಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ನಿಯಂತ್ರಕರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಶೀಲನೆ ನಡೆಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸಿಸಿಪಿಎ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಡಿಟಿಜಲ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್ ಸೇವಾದಾರರ ವಿರುದ್ಧ ಟ್ವಿಟರ್, ಫೇಸ್‌ಬುಕ್‌ನಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಲತಾಣಗಳ ಮೂಲಕ ದೂರು ದಾಖಲಿಸುವಂತೆ ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿರುವ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಗ್ರಾಹಕರ ದೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಹೆಚ್ಚಳದ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕಳವಳ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಗ್ರಾಹಕರ ದೂರುಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ನೀಡುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸಮಗ್ರ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಅವರು ಕರೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಿಸಿಪಿಎ ಅಲ್ಲದೆ ಕ್ಷೇತ್ರವಾರು ನಿಯಂತ್ರಕರು, ಸ್ವತಂತ್ರ ಓಂಬಡ್‌ಮನ್, ಜಿಎಸ್‌ಟಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ ಸಚಿವಾಲಯ ಹಾಗೂ ಅಂತರ್ ಇಲಾಖೆಯ ನಡುವೆ ಉತ್ತಮ ಸಹಕಾರ ಗ್ರಾಹಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ನೆರವು ನೀಡಲಿದೆ.

ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಹಕರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಪರೀಕ್ಷೆಯಾಗಿದೆ. □

ಇ-ವಿಲೇವಾರಿ: ನವಭಾರತ - 2022 ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ

* ಡಾ. ಯೋಗೇಶ್ ಸೂರಿ
** ದೇಶ್ ಗೌರವ್ ಸೇಕ್ರಿ

**ನಬಿಲಾ
ಹಾಗೂ
ಶಬಿಣಾನುಕಾಲಿ
ಉಪಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರಾವಣಬಲಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ
ನಿವಾರಣೆಗೆ
ಇ-ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು
ಶ್ರಮಾಧ್ಯ ಬಳಕೆಯನ್ನು
ಖಾತಲಿಸಿಸಿರಿಕೊಳ್ಳುವುದು
2022ರ
ನವಭಾರತಕ್ಕಾಗಿ
ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವಾಗಿದೆ.**

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆ 'ಕನಿಷ್ಠ ಸರ್ಕಾರ, ಗರಿಷ್ಠ ಆಡಳಿತ' ಗುರಿಯು ನವಭಾರತ - 2022 ಮುನ್ನೋಟದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಉಪಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಗತಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಇ-ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಇದು ಪೂರಕವಾಗಿದೆ. ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಯಲ್ಲಿನ ಸುಧಾರಣೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮುಖಾಂತರ ಅನೇಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳನ್ನೊದಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸುಮಾರು ಮೂರೂವರೆ ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ಇ-ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇಲಾಖೆಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಇ-ಆಡಳಿತ ವಿಭಾಗದ ಅಂದಾಜಿಸಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವಾಲಯ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು 8000 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜಾಲತಾಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಕೇಂದ್ರ - ಎನ್ ಐ ಸಿ ಅಂದಾಜು ತಿಳಿಸಿದೆ.

**ಸೇವೋತ್ತಮ್ ಮತ್ತು
ಪಿಜಿಆರ್‌ಎಎಮ್‌ಎಸ್**

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಸಚಿವಾಲಯಗಳು / ಇಲಾಖೆಗಳ ಕೆಲಸದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು

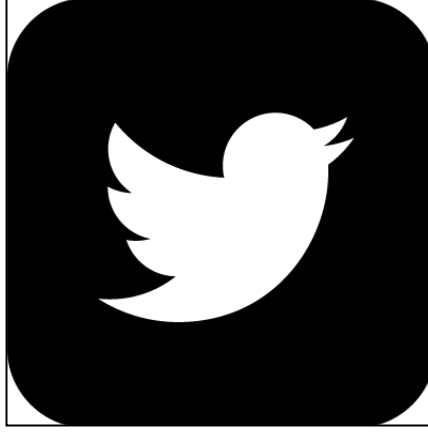
ಸಹಕಾರದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ಇಲಾಖೆ (ಡಿಎಪಿಆರ್‌ಜಿ) ಪ್ರಮುಖ ನೀತಿ ನಿರೂಪಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ ಸಾಧಿಸಲು 'ಸೇವೋತ್ತಮ್' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಡಿಎಆರ್‌ಪಿಜಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಪ್ರತಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆ ಕೂಡ ಅದರ ಮುಖ್ಯ ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ಸೇವಾಗುಣಮಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಅವಧಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಒದಗಿಸುವ ಸೇವೆಗಳ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಳವಡಿಕೆ ಮೊದಲಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳುಳ್ಳ ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಗ್ರಾಹಕರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗೆ ಹೊಂದುಕೊಳ್ಳಲು ಸೇವಾ ಅವಧಿ, ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಮತ್ತು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (ಸಿಜಿಆರ್‌ಎಎಮ್‌ಎಸ್) ಅನ್ನು 2007 ರಿಂದ ಡಿಎಆರ್‌ಪಿಜಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದೆ. ಇದು ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ, ಪಾರದರ್ಶಕ, ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಗಾವಹಿಸುವ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ಅಂಚೆ ಮುಖಾಂತರ ಅಥವಾ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ

* ಸಲಹಾಕಾರರು, ನೀತಿ ಆಯೋಗ. E-mail : * yogesh.suri@gov.in ** dg.sekhri@nic.in

ಸಲ್ಲಿಸಲಾದ ಕುಂದುಕೊರತೆ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಅಂತರ್ಜಾಲ ಆಧರಿತ ಪರಿಹಾರ ನೀಡುವ ಪ್ರಮಾಣೀಕೃತ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ 139 ಸಚಿವಾಲಯಗಳು / ಇಲಾಖೆಗಳು / ರಾಜ್ಯಗಳು / ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಈ ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಎಮ್‌ಎಸ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಂತರ್ಜಾಲ ಆಧರಿತ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಎಮ್‌ಎಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳ ವೇದಿಕೆ ಕೂಡ ಇದ್ದು 9 ರಾಜ್ಯ / ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಪೋರ್ಟಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಹರಿಯಾಣ, ಒಡಿಶಾ, ಮಿಜೋರಾಂ, ರಾಜಾಸ್ತಾನ, ಮೇಘಾಲಯ, ಪುದುಚೆರಿ, ಉತ್ತರಾಖಂಡ್, ಜಾರ್ಖಂಡ್ ಮತ್ತು ಪಂಜಾಬ್ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಎಮ್‌ಎಸ್ ನೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸಲಾಗಿರುವ ಜಾಲತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷಾ ಸೌಲಭ್ಯವಿದೆ.

ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಎಮ್‌ಎಸ್ ನ ಮುಖಾಂತರ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಬರುವ ದೂರುಗಳನ್ನು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಚಿವಾಲಯಗಳು / ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಗುವುದು. ಇವುಗಳಿಗೆ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಚಿವಾಲಯಗಳು ಪರಿಹಾರ ನೀಡಲಿವೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಡಿ ದೂರುಗಳ ಸಮರ್ಪಕ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಇಲಾಖೆ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಪರಾಮರ್ಶಿಸಲಿದೆ. ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಗಾ ವಹಿಸಲು ಇದನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿವೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಎಮ್‌ಎಸ್ ಉತ್ತಮ ಆರಂಭ ಮಾಡಿದೆ ಎಂಬುದು ಅನುಭವದಿಂದ ವೇದ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಇನ್ನಷ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಸಲಹೆ ಅದನ್ನು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸಬೇಕಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ದೂರು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಉನ್ನತ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಮೂಲ ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಲು ಮತ್ತೆ ಸುಧಾರಣಾ ಕ್ರಮಗಳು

ಅಗತ್ಯವಿರುವ ವಲಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಎಮ್‌ಎಸ್ ನಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಬೇಕಿದೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಮಗ್ರತೆ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಮತ್ತು ಜತೆಜತೆಗೇ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇಲಾಖೆ / ಸಚಿವಾಲಯ / ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೂಡ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಕಾಲ್ ಸೆಂಟರ್, ಟ್ವಿಟರ್ ಸೇವೆ ಮೊದಲಾದ ನಾವಿನ್ಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ಮೂಲಕ ಡಿಎಆರ್‌ಪಿಜಿ ತನ್ನ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತಷ್ಟು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಎಮ್‌ಎಸ್ ಕೂಡ ಅತಿಶೀಘ್ರದಲ್ಲೇ ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡಲಿದೆ. ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಆಧಾರಿತ ಪರಿಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸಲು ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ನೀಡುವ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ ಪಾರಿತೋಷಕ ಯೋಜನೆ ಕೂಡ ಇದೆ. ಸುಧಾರಣಾ ಕ್ರಮಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಡ್ಯಾಷ್‌ಬೋರ್ಡ್ ಶ್ರೀಘ್ರದಲ್ಲೇ ಬರಲಿದೆ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶವಾಗಿದೆ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವಾ ವಿಲೇವಾರಿ ಕಾಯ್ದೆ

ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆ ಒದಗಿಸಲು ಕಾಲಮಿತಿ ಮತ್ತು ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆ ಮಸೂದೆ 2011 ಅನ್ನು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ 2011 ರ ಡಿಸೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನಿಗೂ ನಿಗದಿತ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆ ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕು, ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದಿನ ಕಡ್ಡಾಯ ಪ್ರಕಟಣೆ, ಪ್ರಕಟಣೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತ ನಿಯಮಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗೆ ನೀಡಲಾಗುವ

ದೂರುಗಳ ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ತಪ್ಪೆಸಗುವ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ದಂಡ ವಿಧಿಸಿ ಆ ಪರಿಹಾರ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಅರ್ಜಿದಾರರಿಗೆ ಒದಗಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ 15ನೇ ಲೋಕಸಭೆ ವಿಸರ್ಜನೆಗೊಂಡ ಪರಿಣಾಮ ಈ ಮಸೂದೆ ಕೂಡ ಮಂಡನೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೊಸ ಕಾನೂನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತನೆ ನಡೆದಿದೆ ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಅನುಭವಗೊಂದಿಗೆ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಹೊಸ ಯೋಜನೆ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇದೆ.

ಉಮಂಗ್ (ಯುಎಮ್‌ಎಎನ್‌ಜಿ)

ಇ-ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಮೊಬೈಲ್ ಫೋನ್‌ಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ದಿನೇ ದಿನೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದು ಸರ್ಕಾರ ಹೊಸ ಯುಗದ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಏಕೀಕೃತ ಮೊಬೈಲ್ ತಂತ್ರಾಂಶ - ಯುನಿಫೈಡ್ ಮೊಬೈಲ್ ಅಪ್ಲಿಕೇಷನ್ ಫಾರ್ ನ್ಯೂ ಏಜ್ ಗವರ್ನನ್ಸ್ (ಯುಎಮ್‌ಎಎನ್‌ಜಿ) ಅನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದೆ. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಚಿವಾಲಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಇ-ಆಡಳಿತ ವಿಭಾಗ ಈ ತಂತ್ರಾಂಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರ ನಾಗರಿಕ ಕೇಂದ್ರಿತ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಯುಎಮ್‌ಎಎನ್‌ಜಿ ವೇದಿಕೆ ಒದಗಿಸಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳು, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ನಾಗರಿಕರು ತಮ್ಮ ಮೊಬೈಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಈ ಒಂದು ತಂತ್ರಾಂಶದ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾದ ಏಕೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದಾಗಿದೆ. ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಫೋನ್, ಟ್ಯಾಬ್ಲೆಟ್ ಹಾಗೂ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳಲ್ಲೂ ಈ ತಂತ್ರಾಂಶ ಬಳಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮೈಗೌವ್

ನಾಗರಿಕರನ್ನು ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡ ಮೈಗೌವ್ ಡಾಟ್ ಇನ್ 2014ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಆರಂಭಿಸಿದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಆಡಳಿತ

ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಅನಿಸಿಕೆ ತಿಳಿಯಲು ಈ ವೇದಿಕೆ ಈಗ ಸಮಗ್ರ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ದೇಶದ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರು ತಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಇದು ವೇದಿಕೆ ಒದಗಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಕಾರ್ಯಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿದಾರರಾಗಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಮೈಗೌವ್ ಅನ್ನು 1.78 ದಶಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ನಾಗರಿಕರು ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ವಾರಕ್ಕೆ 10 ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹಾಕಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಯಾಗುವತ್ತ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಇತರ ನಾಗರಿಕ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಸೇವೆಗಳು

ಪ್ರಜೆಗಳು ದೂರುಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಆನ್‌ಲೈನ್ ವೇದಿಕೆ ಬಳಸುತ್ತಿವೆ ಎಂಬುದು ಸಂತಸದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಯೋಜನೆಗಳ ಪೈಕಿ ಕಿಯೋಸ್ಕ್ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳ ಕುರಿತ ದೂರುಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿ 15 ದಿನಗಳೊಳಗಾಗಿ ಅದರ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶದ ಲೋಕವಾಣಿ ಯೋಜನೆ ಕೂಡ ಒಂದು. ಜನ್‌ಸುನ್ಯಾಯಿ ಅಥವಾ ಇ-ಸಂವಾದ್ ಪೋರ್ಟಲ್ ಕೂಡ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಇ-ಆಡಳಿತದ ಮೂಲಕ ಪರಿಹಾರ ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಲೋಕವಾಣಿ ದೂರುಗಳು ಕೂಡ ಈಗ ಈ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯ.

ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಉಪಕ್ರಮಗಳ ಪೈಕಿ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಸರ್ಕಾರದ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಪೋರ್ಟಲ್ aponline.com ಕೂಡ ಒಂದು. ಈ ಇ-ವೇದಿಕೆ ಮುಖಾಂತರ ನಾಗರಿಕರು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ನಡುವೆ ಸಮಯಾಧರಿತ ಆಡಳಿತ ನೀಡಲು ಸಮಗ್ರ ದೂರು ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಒದಗಿಸಲು ಈ ಉಪಕ್ರಮ ನೆರವಾಗಿದೆ. ಪೀಪಲ್ ಫಫ್ಸ್ ಅಥವಾ ww.meekosam.ap.gov.in ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿರುವ ವಾಹಿನಿಯನ್ನು 2017ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅಂತೆಯೇ ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ದೂರು ದಾಖಲಿಸಲು

ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಇ-ಪರಿಹರನ್ ಸೌಲಭ್ಯವಿದೆ. ಎಸ್‌ಎಮ್‌ಎಸ್, ವಾಟ್ಸ್‌ಆಪ್, ಇ-ಮೇಲ್ ಮುಖಾಂತರ ಕೂಡ ದೂರುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಆಡಳಿತದಿಂದ ನಾಗರಿಕರು (ಜಿ ಟು ಸಿ) ಗೂ ಮೀರಿದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ದೂರುಗಳು

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದೇನಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ವಸ್ತು ಖರೀದಿಸಿದಾಗ, ಸೇವೆ ಪಡೆದಾಗ ಮೊದಲಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಹಕ ರಕ್ಷಣೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅನೇಕ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳು ನಾಗರಿಕರಿಗಿರುತ್ತವೆ. ಗ್ರಾಹಕರು ಸಂತೃಪ್ತರಾಗದ ಬಗ್ಗೆ ದೂರು ದಾಖಲಿಸಲು ಸಮಗ್ರ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ - (ಐಎನ್‌ಜಿಆರ್‌ಎಎಮ್) ಅನ್ನು ಗ್ರಾಹಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಇಲಾಖೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದೆ. ಗ್ರಾಹಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳು, ಖಾಸಗಿ ಕಂಪೆನಿಗಳು, ನಿಯಂತ್ರಕಗಳು, ಕಾಲ್‌ಸೆಂಟರ್ ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವರನ್ನು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಒಂದೇ ವೇದಿಕೆಯಡಿ ತಂದಿದೆ.

ಭವಿಷ್ಯದ ನೋಟ

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳ ಭವಿಷ್ಯ ಮತ್ತು ದೂರು ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಕೆಲವು ಮೂಲಭೂತ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮೌಖಿಕ ವ್ಯವಹಾರ, ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರ ಮತ್ತು ಹಣದ ವ್ಯವಹಾರ ಇಲ್ಲವಾಗಿಸಿ ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಸೇವೆ ನೀಡುವುದು ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂಪರ್ಕ, ಡಿಜಿಟಲ್ ಗುರುತು ನೀಡುವುದು, ಆಧಾರ್ ಆಧರಿತ ನೇರ ನಗದು ವರ್ಗಾವಣೆ, ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಕೆ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಸರಳೀಕರಣಗೊಳಿಸಿ ಇ-ವೇದಿಕೆ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಸೇವಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವಿಕೆ, ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆ, ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಮರ್ಪಕ ನಿಗಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪಾರದರ್ಶಕ ಮತ್ತು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ಆಡಳಿತ ನೀಡಬೇಕು ಎಂಬ ಮನಃಸ್ಥಿತಿ

ಬದಲಾವಣೆ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಕುರಿತು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳ ಗುಂಪು ನೀಡಿರುವ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಸೇವೆಗಳ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿರುವ ಗ್ರಾಹಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗೆಗೂ ನಾಗರಿಕರಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಬೇಕಿದೆ. ಈ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿ ಕೋರಿಕೆ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಸರಳೀಕರಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಮತ್ತು ಇ-ಆಡಳಿತದ ಒಟ್ಟು ವಹಿವಾಟು ಮೂಲಕ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಪರ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕಿದೆ. ಜಾಗೃತಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಸುಲಭವಾಗಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮೂಲಕ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸುವಂತಾಗಲು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಲು ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮ ಸಹಕಾರ ಕೋರಲು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೂಡ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಆದ್ಯತೆಯ ಮೇರೆ ಬಗೆಹರಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಳಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರ ಬೆರಳಚ್ಚು ಹಾಜರಾತಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಎಲ್ಲ ಯೋಜನೆಗಳ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣ, ಆಧಾರ್ ಸಂಖ್ಯೆ ಜೋಡಣೆ, ಮಾರಾಟ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಿಓಎಸ್ ಮಷೀನ್‌ಗಳ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಆಧಾರ್ ಸಂಪರ್ಕಿತ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಗಳಿಗೆ ಹಣ ವರ್ಗಾವಣೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಒದಗಿಸುವ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಸುಧಾರಣೆ ತಂದಿದೆ. ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಸೋರಿಕೆ ತಡೆಗಟ್ಟುವುದು, ನಕಲಿ, ದ್ವಿಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಪ್ರೇತಗಳನ್ನು ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ತೆಗೆದುಹಾಕಲು ಆಧಾರ್ ಆಧರಿತ ವರ್ಗಾವಣೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ

ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಡುಗೆ ಅನಿಲ ಮತ್ತು ಆಹಾರಕ್ಕೆ ನೀಡುವ ಸಬ್ಸಿಡಿ ಈಗಾಗಲೇ ನೇರ ನಗದು ವರ್ಗಾವಣೆ ಯೋಜನೆ (dbtbharat.gov.in) ಯಲ್ಲಿದೆ. 2017ರಲ್ಲಿ ರಸಗೊಬ್ಬರ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಮಾದರಿಯನ್ನೂ ಹೊರತರಲಾಗಿದೆ. ಆಧಾರ್ ಸಂಪರ್ಕಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಜನ್‌ಧನ್ ಯೋಜನೆ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಇ-ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆಗಳಡಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ವಹಿವಾಟುಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಪ್ರಸಾರದ ಜಾಲತಾಣ ಇ-ತಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ 2017 ರಲ್ಲಿ 3,500 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸೇವೆಗಳ 30 ಶತಕೋಟಿ ವಹಿವಾಟು ನಡೆದಿದೆ. ಇ-ತಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ ದಿನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನ 82 ದಶಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವಹಿವಾಟು ನಡೆದಿದೆ. 2013ರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನದ ವಹಿವಾಟು ಕೇವಲ 6.5 ದಶಲಕ್ಷ ಮಾತ್ರವಿತ್ತು. (ಕೋಷ್ಟಕ - 1).

ಇ-ಸೇವೆಗಳು ದಿನೇ ದಿನೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದು ನಾಗರಿಕರೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಲು ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಮೊಬೈಲ್ ಫೋನ್, ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಫೋನ್ ಮೊದಲಾದ ಸಾಧನಗಳು ಮತ್ತು ವಾಟ್ಸ್‌ಅಪ್ ಮೊದಲಾದ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳ ಬಳಕೆ ದೇಶದ ಅತಿ ದೂರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪದ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಯಾವುದೇ ಸೇವೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಎಮ್‌ಎಸ್ ನ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ್ದು ನಾಗರಿಕರ ದೂರುಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಒದಗಿಸಲು ಇದು ಕೇವಲ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ.

ಕೋಷ್ಟಕ - 1 : ಇ-ತಾಲ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ವಹಿವಾಟುಗಳು (ದಶಲಕ್ಷದಲ್ಲಿ)		
ವರ್ಷ	ಒಟ್ಟು ವಹಿವಾಟು	ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳ ವಹಿವಾಟು
2013	2,418	6.5
2014	3,577	9.6
2015	7,608	20.7
2016	10,898	29.6
2017	30,191	82.5
ಮೂಲ : ಇಟಿಎಎಎಲ್.ಜಿಒವಿ.ಐಎನ್		

ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಉಪರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಈ ತಾಣದೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕಿವೆ. ಈ ಸೇವೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರಬೇಕಿದೆ. ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳ ಹಾದಿ ಗಮನಿಸಿದರೆ, ವಿಶ್ವದ ಅಗ್ರ ಶ್ರೇಯಾಂಕಿತ ಸೇವಾ ಮಾನದಂಡಗಳತ್ತ ಭಾರತ ದಾಪುಗಾಲಿರಿಸಬೇಕಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಜಿಟಿಸಿ (ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ನೀಡುವ) ಸೇವೆಗಳು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರಬೇಕಿದೆ (ತೆರೆಯ ಮುಂದಿನ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿನ - ಫ್ರಂಟ್ ಎಂಡ್ ಮತ್ತು ಬ್ಯಾಕ್ ಎಂಡ್). ಪರವಾನಗಿ, ಅನುಮತಿ, ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ, ನೋಂದಣಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಎದುರು ಬದುರು ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವಾ ವಿಲೇವಾರಿ ಕಾಯ್ದೆ ಈಗಾಗಲೇ 20 ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಡನೆಯಾಗಿದ್ದು ಮತ್ತಷ್ಟು ರಾಜ್ಯಗಳು ನಿಯಮ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ದೂರುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಮರ್ಥ ಮತ್ತು ಪಾರದರ್ಶಕಗೊಳಿಸಲು ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ದೀರ್ಘಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ವ್ಯಾಪಕ ಪ್ರಸಾರದ ಮುನ್ನೋಟ ಅಧ್ಯೇಸಿ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಅವಕಾಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಜಾಗೂ ಗ್ರಾಹಕಜಾಗೂ ಮೊದಲಾದ ಕ್ರಮಗಳು ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿವೆ.

ಸುಲಭವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಪ್ರಕರಣಗಳ ಶೀಘ್ರ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಕನ್‌ಫೋನೆಟ್ (ದೇಶದ ಗ್ರಾಹಕ ವೇದಿಕೆಗಳ ಗಣಕೀಕರಣ ಮತ್ತು ಗಣಕಯಂತ್ರ ಜಾಲ) ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲ ಗ್ರಾಹಕರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಗಣಕೀಕರಣಗೊಳಿಸಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಪ್ರಸಾರ ವೇದಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ನವೀನ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಉಪಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಇ-ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಸಮರ್ಥ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು 2022ರ ನವಭಾರತಕ್ಕಾಗಿನ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು, ಮಾಹಿತಿ ಪ್ರಸಾರ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ಭಾರತ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕುಂದುಕೊರತೆ ಪರಿಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಇ-ಆಡಳಿತದ ಮೂಲಕ ಬಲವರ್ಧನೆಗೊಳಿಸಿ ದೇಶದ ಘನತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗಲಿದೆ. □

ಯೋಜನಾ

ಮಾರ್ಚ್ 2018 ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆಯ ವಿಷಯ

ಮುಂಗಡ ಪತ್ರ 2018-19

ಮಹಿಳೆಯರ ಕುಂದುಕೊರತೆ ಪರಿಹಾರ

* ವಿ. ಅಮುಥವಲ್ಲಿ

ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಶುರುಕ್ಕತೆ
ಹಾಗೂ
ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ನೀಡಲು
ಮತ್ತು
ಮಹಿಳೆಯರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು
ಕಾಪಾಡಲು
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ಸಮಿತಿ
ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.
ಇದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ
ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು
ಕೂಡ
ಮಹಿಳೆಯರ ಹಕ್ಕುಗಳ
ಉಲ್ಲಂಘನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ
ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು
ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ
ಮಹಿಳಾ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು
ರೂಪಿಸಿವೆ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ದೂರುಗಳ ವಿಚಾರಣಾ ತಂತ್ರಗಳು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕ್ಷಮತೆ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಅಳೆಯುವ ಮಾಪನವಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ದೂರು ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಹಜವಾದದ್ದು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ನೇಹಿಯಾದ ಆಡಳಿತವು ಸೂಕ್ತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೂರುಗಳ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಪಂದಿಸಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಈ ದೂರುಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ :

1. ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ದೂರುಗಳ ವಿಭಾಗ, ಸಿಬ್ಬಂದಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪಿಂಚಣಿ ಸಚಿವಾಲಯ
2. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಸಚಿವಾಲಯ. ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ವಿಚಾರಣೆಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳ ಸ್ಥಾಯಿಸಮಿತಿ. ಇದರ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಮಿತಿಯು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿನ ವಿವಿಧ ಸಚಿವಾಲಯಗಳು / ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ದೂರು / ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಪಡೆದ ದೂರುಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಿಭಾಗವು ಯಾವ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ದೂರುಗಳು ಬರುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಲಯಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ದೂರುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿಯೇ ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿರಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲೂ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹುದ್ದೆಯ ಹೆಸರು, ಕೊಠಡಿ ಸಂಖ್ಯೆ, ದೂರವಾಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಗತ ವಿಭಾಗ ಇನ್ನಿತರ ಅನುಕೂಲಕರ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿರಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮನೆ ಹಾಗೂ ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿನ ಕುಂದುಕೊರತೆ / ದೂರುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸರ್ಕಾರವು ಹಲವು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರುದ್ಧ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವ ನಿರ್ಧಾರ, ಶತಮಾನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಗಳು, ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನೀತಿ, ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆಯ ಸಮಾಜಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವು ಹಲವು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮದಿಂದಾಗಿ ಲಿಂಗಾಧರಿತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಹಾಗೂ ಸಬಲೀಕರಣ ಸಚಿವಾಲಯವು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಲಿಂಗ

* ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ, ತಮಿಳುನಾಡು ಸರ್ಕಾರ. E-mail : amuthakalyan@gmail.com

ಸಮಾನತೆ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳ ಅನುಪಾತವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಭ್ರೂಣಹತ್ಯೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇವು ಮಕ್ಕಳು, ಮಹಿಳೆಯರು, ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರು, ತೃತೀಯ ಲಿಂಗಿಗಳ ಸುರಕ್ಷತೆಗಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿ ಹಾಸ್ಟೆಲುಗಳು, ಒನ್ ಸ್ಟಾಪ್ ಸೆಂಟರ್‌ಗಳು, ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ತಂಗಲು ಮನೆಗಳು, ವೃದ್ಧಾಶ್ರಮಗಳು, ಮಹಿಳೆಯರು, ಮಕ್ಕಳು, ವೃದ್ಧರ ಸಹಾಯವಾಣಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಹಲವು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದೆ.

ಸಚಿವಾಲಯವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾಯ್ದೆಗಳಾದ ಕೌಟುಂಬಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಕಾಯ್ದೆ 2005, ವರದಕ್ಷಿಣೆ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆ 2006, ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆ 2006, ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸುರಕ್ಷತೆಗಾಗಿ ಲೈಂಗಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಕಾಯ್ದೆ 2013 ಮತ್ತು ಪೋಷಕರ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಕ್ಷೇಮ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ಕಾಯ್ದೆ 2007 - ಇವುಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರು, ಮಕ್ಕಳು, ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಪಾಡುವ ಭರವಸೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನವು ಸೂಕ್ತ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಕಲಮು 15(1) ಮತ್ತು (3)ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಕಲಮು 14 ಸಮಾನತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ಕಲಮು 15 ರಲ್ಲಿರುವಂತೆ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ಸಂವಿಧಾನವು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಕಲಮು 14ರಲ್ಲಿರುವಂತಹ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುವುದನ್ನು ಮನಗಾಣಲಾಗಿದೆ. ಕಲಮು 21ರ ಅನ್ವಯ ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಬದುಕುವ ಹಕ್ಕು ಹಾಗೂ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಕ್ಕಿದೆ. ಕಲಮು 21ರಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿರುವ ಪ್ರಮಾಣವು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿರುವುದರ ಪ್ರಮಾಣವೆಂದರೆ ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಬದುಕನ್ನು ಘನತೆಯಿಂದ ಬಾಳುವಂತಾಗುವುದು.

ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿ ದೂರು ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ 2012ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕರಾಳ ಘಟನೆಯ ನಂತರ ಸರ್ಕಾರವು “ನಿರ್ಭಯ

ನಿಧಿ”ಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದು, ಇದು ಮಹಿಳೆಯರ ಸುರಕ್ಷತೆಗಾಗಿನ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿದೆ. ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿರುವಂತೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಸುರಕ್ಷತೆ ಹಾಗೂ ಭದ್ರತೆಗಾಗಿ ಹಲವು ಹೊಸ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮಹಿಳೆ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯವು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಇದನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿವೆ.

ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸುರಕ್ಷತೆ ಹಾಗೂ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಕೂಡ ಮಹಿಳೆಯರ ಹಕ್ಕುಗಳ

ಉಲ್ಲಂಘನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕಿರುಕುಳ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯ, ಲೈಂಗಿಕ ಶೋಷಣೆ, ಅಪಹರಣ, ಲೈಂಗಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಕೌಟುಂಬಿಕ ವಿವಾದಗಳಿಂದ ನೊಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ದೂರುಗಳ ಶೀಘ್ರ ಪರಿಶೀಲನೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಸಮಿತಿಯ ಬಳಿ ಹೋಗಬಹುದು. ಈ ಸಮಿತಿಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ, ದೂರು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತದೆ.

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕಮಿಷನ್, ರಾಜ್ಯ ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕಮಿಷನ್‌ಗಳು ಕೂಡ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ದೂರುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇವು ಸಾರ್ವಜನಿಕರು

ಅದರಲ್ಲೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ದೂರುಗಳ ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾನೂನುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೈಪಿಡಿಯೊಂದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ವಿಭಾಗ / ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಸಹ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲಾಗುವ ಲೈಂಗಿಕ ಕಿರುಕುಳಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ (ನಿಯಂತ್ರಣ, ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಹಾಗೂ ಪರಿಹಾರ) 2013ರ ಕಾಯ್ದೆಯಂತೆ ಭಿತ್ತಿಪತ್ರಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೂ ಕಳುಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಭಿತ್ತಿಪತ್ರಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ರೋ ರೈಲುಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯದ ಮೂಲಕ ಆನ್‌ಲೈನ್ ದೂರು ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಶೀ-ಬಾಕ್ಸ್‌ಅನ್ನು (SHe-Box) ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದೆ. (www.mwcdshebox.nic.in)

ಲೈಂಗಿಕ ಕಿರುಕುಳ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಮಹಿಳೆಗೂ ನಿಲುಕುವಂತಹ ಏಕಗವಾಕ್ಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕೆಂಬ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಶ್ರಮದಿಂದ ಇದು ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಇದು ಮಹಿಳೆಯೊಬ್ಬಳು ಸಂಘಟಿತ ಅಥವಾ ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯ, ಖಾಸಗಿ ಅಥವಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯ ಎಲ್ಲೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಲೈಂಗಿಕ ಕಿರುಕುಳಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದೂರನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ದೂರನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ತಕ್ಷಣ ಅದನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಅದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ/ ಪರಿಹರಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು “ಸಖಿ” ಎನ್ನುವ ಹೊಸದೊಂದು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವ ಪ್ರಸ್ತಾವ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯು ಒನ್ ಸ್ಟಾಪ್ ಸೆಂಟರ್ ರೀತಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಖಾಸಗಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ, ಕುಟುಂಬದೊಳಗೆ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ

ಇಲ್ಲವೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ನೆರವಾಗುವಂತಹದ್ದು. ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯಿಂದಲೂ ನೆರವು ನೀಡುವುದು (ವೈದ್ಯಕೀಯ, ಕಾನೂನು, ಪೊಲೀಸು ಸಹಾಯ) ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ / ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು.

ಒನ್ ಸ್ಟಾಪ್ ಸೆಂಟರ್‌ಗಳ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ದಕ್ಕುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಸ್ಥಳೀಯ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಜಿಲ್ಲಾ ಕಾನೂನು ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆ, ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಐಸಿಡಿಎಸ್ ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಈ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಒದಗಿಸುವ ಕುರಿತು ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒನ್ ಸ್ಟಾಪ್ ಸೆಂಟರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮನೋ- ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆರವಿನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಒದಗಿಸಲು ಆಪ್ತಸಮಾಲೋಚಕರನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಹಿಳಾ ಸಹಾಯವಾಣಿಯನ್ನು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದು ಇದು 24ಗಂಟೆಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವುದಾದರೂ ಮಹಿಳೆ ತೊಂದರೆಗೆ ಸಿಲುಕಿದ್ದಲ್ಲಿ (ಆ ಕುರಿತು ಪೊಲೀಸ್, ಓಎಸ್‌ಸಿ, ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳ) ಯಾರಾದರೂ ತಿಳಿಸಿದಲ್ಲಿ ತಕ್ಷಣವೇ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಲಾಗುವುದು. ಇದೇ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳು/ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಮಾಹಿತಿ ವಿನಿಮಯ ಹಾಗೂ ಮಾಹಿತಿ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಅನುಕೂಲ ಆಗುವಂತೆ ಇಲಾಖೆಯು ಬಳಕೆದಾರಸ್ನೇಹಿ ಅಂತರ್ಜಾಲ ತಾಣವನ್ನು ಎಂಐಎಸ್ ಅಂತರ್ಜಾಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಯೋಜನೆಗಳು, ಕಾನೂನು, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.

ದೂರು ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಇನ್ನಿತರ ಮಾರ್ಗಗಳು

‘ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆ - ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ; ಸರ್ಕಾರದ ಬಾಧ್ಯತೆಗಳು, ಸೇವೆಯನ್ನೊದಗಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನೊದಗಿಸುತ್ತದೆ.

“ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದು” - ಇದು ಸರ್ಕಾರದ ಬದ್ಧತೆಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ದೂರುಗಳ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದನ, ದೂರು / ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಮಯ, ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು, ದೂರು ನೀಡುವ ಕ್ರಮಗಳು. ಈ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ ಹಾಗೂ ದಾಖಲೆಗಳು, ಸೇವಾ ಗುಣಮಟ್ಟ, ದೂರು ನೀಡುವವರ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಅವರ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳು, ಅರ್ಜಿದಾರರು ಹಾಗೂ ಸೇವೆ ನೀಡುವ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಈ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಾಮ ಸಭೆ - ಹಳ್ಳಿಗಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಸಮುದಾಯದ ಸದಸ್ಯರು, ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಹಳ್ಳಿಯ ಮಟ್ಟದ ದೂರುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಮಕ್ಕಳ/ಹದಿಹರೆಯದ ಮಕ್ಕಳ ನ್ಯಾಯ ಕಾಯ್ದೆಯ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳ ಮನೆಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯ, ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. 40,000ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮಹಿಳೆಯರಿಂದ ಬಂದ ದೂರುಗಳನ್ನು ಈ ಇಲಾಖೆಯು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಪರಿಹರಿಸಿದೆ. ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ 6000 ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲಾಗಿದೆ.

ಹಾಸ್ಟಲ್ ಕಾಯ್ದೆ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರ ಹಾಸ್ಟೆಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸುರಕ್ಷತೆ ಕಾಪಾಡುತ್ತದೆ. ಹಾಸ್ಟೆಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಾದ ಊಟ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷತೆಯ ಭರವಸೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಕಾಯ್ದೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ದೂರುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಹಾಗೂ ಪರಿಹರಿಸಲು ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಶೋಷಣೆಗೊಳಗಾದ/ ತಿರಸ್ಕೃತರಾದ ಶೋಷಕರ ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ದೂರುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಜೀವನಾಂಶ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ

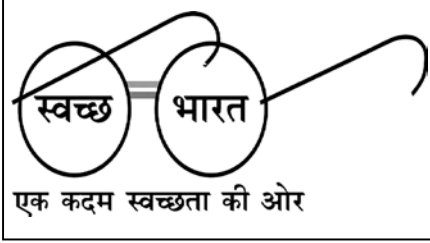
ಯಾವುದೇ ದೂರು ಸಂಬಂಧಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾದ ದೂರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಿಸಿದ ದೂರುಗಳು, ಇತ್ಯರ್ಥವಾದ ದೂರುಗಳು ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಮೇಲ್ಮನೆಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದೇ ವೇಳೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೇಳಲಾಗುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು, ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳು ಪದೇ ಪದೇ ಮಾಡುವ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಕೂಡ ದಾಖಲಿಸಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು.

ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ದೂರು ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಡೆಯದಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸಲು, ಅವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹತೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಲು ಪ್ರಶಂಸೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶಂಸೆಗಳು ಸ್ನೇಹಪರವಾದದ್ದು ಹಾಗೂ ದೂರುಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸುವಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶಗಳು ಎಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. □

ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ: ವರ್ತನೆಯ ಬದಲಾವಣೆಯ ಹರಿಕಾರ

* ಪರಮೇಶ್ವರನ್ ಅಯ್ಯರ್

ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಮಿಸಿದ ಸುಮಾರು
3,00,000
ಬಯಲು ಶೌಚ ಮುಕ್ತ
ಗ್ರಾಮಗಳು
ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿವೆ.
ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮಗಳ ಸುಮಾರು
ನಿಖರವಾಗಿವೆ.
ಶೌಚ ಮುಕ್ತ ಗ್ರಾಮಗಳಾಗಿ
ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿರುವ
ಯಶೋಗಾಥೆಯನ್ನು
ಇತರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಪ್ರತಿಫಲಿಸಲು
ಕೇಂದ್ರ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು
ಮತ್ತು
ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು
ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾರತದ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಜಾರಿಗೆ ತಂದವು. 1981 ರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ “ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ”ವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. ನಂತರ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು 1999 ರಲ್ಲಿ “ನಿರ್ಮಲ್ ಭಾರತ್ ಅಭಿಯಾನ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ(ಟಿಎಸ್‌ಸಿ) ಎಂದು ಬದಲಾಯಿಸಲಾಯಿತು. ಈಗ “ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್ ಮಿಷನ್” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ವಿಶ್ವದಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡದಾದ ನೈರ್ಮಲ್ಯೀಕರಣದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿದ್ದು ಕೇವಲ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗದೆ ಇಡೀ ಸಮುದಾಯ ಆಧರಿತ ಜನಾಂದೋಳನವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ.

ಈ ಲೇಖನ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್ ಮಿಷನ್ (ಗ್ರಾಮೀಣ) ನಡೆದು ಬಂದಿರುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುತ್ತಾ, ಅದು ದೇಶದ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ತರುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅದರ ಧ್ಯೇಯ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಈಡೇರುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಲೇಖನ ಈ ಮಿಷನ್‌ನ ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು, ಪ್ರಗತಿ

ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಗರಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬೀರಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವಾಗ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಪ್ರಚಾರಗಳ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅದು ಒಂದು ಜನಾಂದೋಳನವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರುವುದರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂವಹನದ ನಡತೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಸರಿಹೊಂದುವಂತಹ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು 2019 ರ ವರೆಗೆ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್ ಮಿಷನ್‌ನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಈ ಲೇಖನ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

ದೆಹಲಿಯ ಕೆಂಪು ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ 2014 ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2 ರಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕವಾದ ಹಾಗೂ ಮಹತ್ವವಾದ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ನಂತರ ಅದನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಇಡೀ ದೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಅವರು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದರು. 2014 ರಿಂದ ಈಚೆಗೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಶೇಕಡಾ 39 ರಿಂದ ಶೇಕಡಾ 76

* ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಮತ್ತು ಶೌಚ ಸಚಿವಾಲಯ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ. E-mail : param.iyer@gov.in

ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು 6 ಕೋಟಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ 67 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ದೇಶ ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಕೇವಲ ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಲಾಗಿದೆ! ಇದು ದೇಶದ ಏಳು ರಾಜ್ಯಗಳ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ (ಸಿಕ್ಕಿಂ, ಕೇರಳ, ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ, ಉತ್ತರಾಖಂಡ, ಹರಿಯಾಣ, ಗುಜರಾತ್ ಮತ್ತು ಅರುಣಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ ಚಂಡೀಗಢ ಮತ್ತು ದಮನ್ ಮತ್ತು ದೀವ್) ಈ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಯಲು ಶೌಚಾಲಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಂತು ಹೋಗಿದೆ.

ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಶೌಚ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದೂ ಸೇರಿದಂತೆ, ಗುರುತಿಸಬಹುದಾದ ಅನೇಕ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಲು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ “ನಡವಳಿಕೆ ಬದಲಾವಣೆ”ಯ ಅಗತ್ಯ ಹಾಗೂ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಸತತವಾಗಿ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ಅಳಿಯುತ್ತಾ ಹೋಗುವ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆ ದೃಢವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟು “ನಡವಳಿಕೆಯ ಬದಲಾವಣೆಗೆ” ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿ ಬಯಲು ಶೌಚಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಕಟ್ಟು ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಜಾರಿಯ ಮಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಮಿಷನ್‌ಗೂ ಮತ್ತು ಹಿಂದೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಸಾಧನೆಯ ನಡುವೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಮಿಷನ್ ಮುಂದುವರೆದಂತೆ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಮುದಾಯ ಈ ಯೋಜನೆ ತಮ್ಮದು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಒಟ್ಟಾರೆ

ತಮ್ಮ ಪರಿಸರದ ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನು ಸದಾ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಆಗಬೇಕಾದರೆ, ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿರುವ ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ನಡವಳಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳಿಗೆ ಶರಣು ಹೇಳಿ ಪರಿಸರದ ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ತಮ್ಮ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಮಿಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂವಹನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೂ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ನೀಡುವುದು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕಕ್ಕುಸುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡುವುದು ಸಂವಹನದ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ “ಸ್ವಚ್ಛಗ್ರಹಿ”ಗಳನ್ನು ನೊಂದಣಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವೆ ಹೇಗೆ ಸಂವಹನ ನಡೆಸಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಸ್ವಚ್ಛಗ್ರಹಿಗಳ ನೊಂದಣಿ ಮುಂದುವರೆದಿದ್ದು ಈಗಾಗಲೇ ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆ 3.5 ಲಕ್ಷ ತಲುಪಿದೆ.

ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛಗ್ರಹಿಗಳು ನೇರವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಭೆಗಳನ್ನು ಮಾಸ್ಟರ್ ತರಬೇತಿದಾರರ ಮುಖಾಂತರ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಶೌಚಾಲಯ ಬಹಳ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು ಎಂಬುದು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ಅರಿವಾಗಿ ಅದರ ಮುಖಾಂತರ ಮನುಷ್ಯನ ನಡವಳಿಕೆಗಳಾದ ಕುಟುಂಬವನ್ನು

ಪ್ರೀತಿಸುವುದು, ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುವುದು, ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂಶಿಸಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುವುದು, ಸಮಾಜದ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ಹೊಂದುವುದು ಮತ್ತಿತರ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಘನತೆ, ಸುರಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಲ್ಲಿರಬಹುದಾದ ಕೀಳರಿಮೆ ಅಥವಾ ಹೇವರಿಕೆಗಳನ್ನು ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪ್ರಚೋದಿಸಿ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಮುದಾಯಿಕವಾಗಿ ಶೌಚಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ರೀತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ ನಂತರ ನೇರವಾಗಿ “ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ” ಎಂದು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರಚೋದಿತ ಭಾವನೆಗಳಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿ, ತಾವು ಗೌರವಯುತವಾಗಿ ಬದುಕಲು ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಅದರ ಬಳಕೆ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಚ್ಛಗ್ರಹಿ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರನ್ನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಒಮ್ಮೆ ಬಹಿರ್ದೇಶನೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಎಷ್ಟು ಗ್ರಾಂ ಮಲ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ಎಂದು ಕೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. 200 ರಿಂದ 400 ಗ್ರಾಂ, 400 ರಿಂದ 600 ಗ್ರಾಂ ಅಥವಾ 600 ಗ್ರಾಂಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚೇ ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಲು ಅವರಿಗೇ ಬಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಹುತೇಕ ಜನರು ಸರಾಸರಿ 500 ಗ್ರಾಂ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾದರೆ 5 ಜನರಿರುವ ಒಂದು ಕುಟುಂಬ ಒಮ್ಮೆಗೆ 2.5 ಕೆಜಿ ಮಲ ವಿಸರ್ಜಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ನಾಲ್ಕು ಕುಟುಂಬ 10 ಕೆಜಿ ಮಲವನ್ನು ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಬಯಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಮಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳು ಹಾರಾಡುತ್ತಾ ಬಂದು ನಾವು ಬಳಸುವ ಆಹಾರದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದಾಗ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ಅದರ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಎಲ್ಲಾ ವಯಸ್ಸಿನ, ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿ ಧರ್ಮಗಳ ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಸ್ವಚ್ಛಗ್ರಹಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ರಕ್ಷಣೆಯ

ಉತ್ಸಾಹಿ ಚಾಂಪಿಯನ್‌ಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಈ “ವಾನರ ಸೇನೆ” ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಮಲವಿಸರ್ಜನೆಯನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ತಡೆಯಬೇಕೋ ಆ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇಡೀ ಜಿಲ್ಲೆ ಹಾಗೂ ದೇಶ ಬಯಲು ಶೌಚಾಲಯ ಮುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಆಟಗಳು ಮತ್ತು ಸಿಳ್ಳೆ ಹಾಕುವುದು, ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದರ ಮುಖಾಂತರ ಬಯಲು ಶೌಚಾಲಯದ ಕೆಡಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ವಾನರ ಸೇನೆಗಳು ಬೆಳಗಿನ ಹೊತ್ತು ಬಯಲು ಶೌಚಾಲಯವಾಗಿ ಬಳಸುವ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿ ಅಲ್ಲಿ ಶೌಚಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಜನರಿಗೆ ಟಾಯಲೆಟ್‌ಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಮಲ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಅದರಿಂದ ರೋಗ ರುಜಿನ ಹರಡದಂತೆ ತಡೆಯಲು ತಕ್ಷಣ ಮಲವನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚುವಂತೆ ಮನವೊಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಜೊತೆಗೆ ಮನೆಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಮಿಷನ್‌ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಸಮುದಾಯದೊಳಗಿನ ಮಕ್ಕಳು ನಡೆಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ವಾನರ ಸೇನೆ ಸಮುದಾಯದೊಳಗಿನ ಬಹಳ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿಯಾದ ಸಮಾಜ ಪರಿವರ್ತನ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವಾನರ ಸೇನೆ ಸಮುದಾಯದೊಳಗೆ ರೂಪುಗೊಂಡ ಪ್ರೇರಣಾ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ಸಮುದಾಯದ ಮೇಲೆ ಹೊರಗಿನವರು ಬೀರುವ ಪ್ರಭಾಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಸಮುದಾಯ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಒಗ್ಗಟ್ಟನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಇಡೀ ಸಮುದಾಯ ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮ ಬಯಲು ಶೌಚಾಲಯ ಮುಕ್ತವಾಗುವ ಗುರಿ ತಲುಪಲು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಮಿಷನ್‌ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲು

ಪ್ರಚಾರ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕೆಲಸಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಿಗೆ ಒಂದು ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಜನಾಂದೋಳನ ಮುಂದುವರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಇದು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಬಳಕೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯೀಕರಣ ಸಚಿವಾಲಯವು 2017 ರ ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಆಂದೋಳನಕ್ಕೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಲ ನೀಡಲು “ದರ್ವಾಜಾ ಬಂದ್” ಎಂಬ ನೂತನ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ “ದರ್ವಾಜಾ ಬಂದ್” ಪ್ರಚಾರ ಬಯಲು ಶೌಚವನ್ನು ಬಂದ್ ಮಾಡುವುದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಖ್ಯಾತ ಚಿತ್ರ ನಟಿ ಶ್ರೀ ಅಮಿತಾಬ್ ಬಚನ್ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ದರ್ವಾಜಾ ಬಂದ್ ಪ್ರಚಾರ, ಟಾಯಲೆಟ್ ಇದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಬಳಸದ ಪುರುಷರ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಚಾರದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿ ಚಿತ್ರ ತಾರೆ ಶ್ರೀಮತಿ ಅನುಷ್ಕಾ ಶರ್ಮಾ ಅವರು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿರುವಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಳತ್ವ ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲೋದ್ದೇಶ ಇದೆ.

ಈ ಬ್ರಾಂಡ್ ಅಂಬಾಸೆಡರ್‌ಗಳು ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಮಿಷನ್‌ಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಭೂತಪೂರ್ವವಾದ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟರು. ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಮಿಷನ್‌ನ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಚಲನಚಿತ್ರ ರಂಗ ಸರಿಯಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿದೆ. ಶ್ರೀ ಅಕ್ಷಯ ಕುಮಾರ್ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ಭೂಮಿ ಪೆಡ್ಡೇಕರ್ ನಟಿಸಿರುವ “ಟಾಯಲೆಟ್-ಏಕ್ ಪ್ರೇಮ್ ಕಥಾ” ಚಲನಚಿತ್ರ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ ಹಾಗೂ

ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಗಂಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯ ಇಲ್ಲದೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಮದುವೆಯಾದ ಹೆಂಡತಿ ಹೇಗೆ ಕಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸಿದಳು ಮತ್ತು ಆ ಕಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಗಂಡನ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವ ಕಥೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿದ ಈ ಚಲನಚಿತ್ರ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದೆ, ಅದರಿಂದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಯಾವ ರೀತಿಯ ಕಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಳನದ ಗುರಿಯೂ ಇದೇ ಆಗಿದ್ದು ಚಲನಚಿತ್ರ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಕಳೆದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ 15 ದಿನಗಳ “ಸ್ವಚ್ಛ ಹೈ ಸೇವಾ” ದಲ್ಲಿ ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 9 ಕೋಟಿ ಜನ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಶ್ರಮಧಾನದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಶಪಥವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು, ಪೇಂಟಿಂಗ್‌ಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಚಲನಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಫಲಾನುಭವಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಈ ರೀತಿಯ ಆಂದೋಳನ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಪಸರಿಸಲು ಸ್ಫೂರ್ತಿದಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ 15 ದಿನಗಳ ಆಂದೋಳನ ಸೆಲಿಬ್ರಿಟಿಗಳು ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡರು. ಇದಕ್ಕೆ ಭಾರಿ ಬೆಂಬಲ ದೊರೆಯಿತು. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಟೀಂ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಭಾರತದ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಟೀಂ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ವೀಡಿಯೋ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಮ್ಯಾಚ್‌ಗಳು ನಡೆದಾಗ ಅದನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಯಿತು. ಈ 15 ದಿನಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಮೂಡಿ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಮಿಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜನರು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಯಿತು.

ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭಾರತದಂತಹ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯು ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಅವು ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಳನದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸಿಕೊಂಡು

ಸುಸ್ಥಿರವಾದ ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಬಹಳ ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಜ್ಯವೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಕಾರ್ಯೋದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ ಮುಂದುವರೆಸಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅವಕಾಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಸ್ಥಳೀಯವಾದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಸ್ಥಳೀಯವಾದ ಜಾನಪದ ಕಲಾಕಾರರನ್ನು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವವರನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಸರಿಹೊಂದುವಂತಹ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯನ್ನು ಟಾಯ್‌ಲೆಟ್ ನಿರ್ಮಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜಾಸ್ಥಾನದ ಬಿಕನೇರ್ ಜಿಲ್ಲೆ ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಭೌಗೋಳಿಕ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು “ಬಂಕೊ ಬಿಂಕೊ” ಪ್ರಚಾರಾಂದೋಲನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚಕಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಇತರೆ ಪ್ರಾಕಾರಗಳು ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿದ್ದರೆ ಬಂಕೊ ಬಿಂಕೊ ಸಮುದಾಯ ಆಧರಿತ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಪ್ರಯೋಜಿತವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು, ಕುಟುಂಬದ ಗೌರವ, ಗ್ರಾಮದ ಗೌರವ ಕೊನೆಗೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗೌರವವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ರೂಪಿಸಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿರೀಕ್ಷೆಗೂ ಮೀರಿ ಯಶಸ್ಸು ಕಂಡಿತು.

ಈ ರೀತಿಯ ನೂತನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಿಂದ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೈರ್ಮಲೀಕರಣ ಮತ್ತು

ಶುಚಿತ್ವಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆಯಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ನಡವಳಿಕೆ ಬದಲಾವಣೆಯ ಸಂವಹನ ನಂತರ ಬಯಲು ಶೌಚ ಮುಕ್ತ ಗ್ರಾಮ ಸಾಧನೆಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ ಬಯಲು ಶೌಚವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೋಗಲಾಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಬಯಲು ಶೌಚ ಮುಕ್ತ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ “ನಿಸರ್ಗ ಸಮಿತಿಗಳು” ಬೆಳಗಿನ ಹೊತ್ತು ಸತತವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲೀಕರಣ ಸತತವಾಗಿ ಎಡಬಿಡದೆ ಮುಂದುವರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಇಡೀ ದೇಶವನ್ನು ಬಯಲು ಶೌಚ ಮುಕ್ತ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಎಲ್ಲ ದೇಶವಾಸಿಗಳ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನೆನಪಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ.

ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಮಿಷನ್ ದೇಶವಾಸಿಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡಿದ್ದು, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರು ವರ್ಷದೊಳಗೆ ದೇಶದ 30 ಕೋಟಿ ಜನರು ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. 2019 ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2 ರೊಳಗೆ ಇಡೀ ದೇಶ ಬಯಲು ಶೌಚ ಮುಕ್ತ ದೇಶವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ 150 ಜನ್ಮದಿನಕ್ಕೆ ದೇಶ ಕೊಡುವ ಮಹತ್ತರವಾದ ಕೊಡುಗೆಯಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. □

ಯೋಜನಾ ಚರಿದಾರರಲ್ಲ ಕೋರಿಕೆ

ಯೋಜನಾ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಚಂದಾ ಬಯಸುವವರು ಮನಿಆರ್ಡರ್ ಕಳಿಸುವಾಗ ತಮ್ಮ ಇ-ಮೇಲ್, ಫೋನ್ ನಂಬರ್ ಸೇರಿದಂತೆ, ಜಿಲ್ಲೆ ಹಾಗೂ ಅಂಚೆ ಪಿನ್‌ಕೋಡ್ ಸಂಖ್ಯೆ ಒಳಗೊಂಡ ತಮ್ಮ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಳಾಸವನ್ನು ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಚಂದಾದಾರರು, ಮನಿಆರ್ಡರ್ ಕಳಿಸಿದ ಎಂಟು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಚೇರಿಯನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ತಮ್ಮ ವಿಳಾಸವನ್ನು ಸರಿ ಇದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಹಾಗೂ ಚಂದಾ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಚಂದಾದಾರರು ತಮ್ಮ ಯಾವುದೇ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಚೇರಿ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದಾಗ ತಮ್ಮ ಚಂದಾ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ಯೋಜನಾ ರವಾನೆ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ದೂರು ದುಮ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಆಯಾ ತಿಂಗಳೇ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಂಪರ್ಕಿಸಬೇಕಾದ ಇ-ಅಂಚೆ : yojanakannada@yahoo.com ದೂರವಾಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ : 080 25537244 (ಸೋಮವಾರದಿಂದ - ಶುಕ್ರವಾರ. ವೇಳೆ 2.00 ರಿಂದ 4.00)

ಗಣರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ದಿನಾಚರಣೆ

ಭಾರತೀಯ ರಕ್ಷಣಾ ಪಡೆಗಳ ಅಮೋಘ ಬಲ ಪ್ರದರ್ಶನ, ವರ್ಣರಂಜಿತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವಬ್ಧ ಚಿತ್ರಗಳ ಮೆರವಣಿಗೆ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ 69ನೇ ಗಣರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾರಂಭದ ಪ್ರಮುಖ ಆಕರ್ಷಣೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಶ್ರೀ ರಾಮ್ ನಾಥ್ ಕೋವಿಂದ ಅವರು ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜ ಗೌರವಾರ್ಪಣೆ ನಂತರ ರಕ್ಷಣಾ ಪಡೆಗಳಿಂದ ಗೌರವರಕ್ಷೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. 10 ಆಸಿಯಾನ್ ದೇಶಗಳ ಪ್ರಮುಖರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಗಣರಾಜ್ಯ ದಿನದ ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದು ಒಂದು ಇತಿಹಾಸ.

ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ, ಮ್ಯಾನ್ಮಾರ್‌ನ ಔಂಗ್ ಸಾನ್‌ಸುಕಿ, ವಿಯೆಟ್ನಾಂ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ನುಗುಯೆನ್ ಫುಕ್, ಫಿಲಿಪ್ಪೀನ್ಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ರೊಡ್ರಿಗೊ, ಥಾಯ್ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಜ. ಪ್ರಯುತ್, ಸಿಂಗ್‌ಪುರ ಪ್ರಧಾನಿ ಲಿ ಲಾಂಗ್ ಬ್ರುನ್ಹೈ ಸುಲ್ತಾನ ಹಾಜು ಹಸನಲ್ ಬೊಲ್ಹೈ, ಇಂಡೋನೇಶಿಯಾದ ಪ್ರಧಾನಿ ಜೊಕೊ ವಿಡೊಡೊ, ಮಲೇಶಿಯಾ ಪ್ರಧಾನಿ ನಜೀಬ್ ರಜಾಕ್, ಲಾವೋಸ್ ಪ್ರಧಾನಿ ಥೊಂಗ್‌ಲೂನ್ ಸಿ ಸೊಲಿತ್, ಕಾಂಬೊಡಿಯಾ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ ಹುನ್‌ಸೆನ್ ಅವರು ಭಾರತದ ಸೇನಾ ಹಿರಿಮೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಲೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ದೃಶ್ಯ ವೈಭವಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷೀಭೂತರಾದರು.

ಗಡಿಭದ್ರತಾ ಪಡೆಯ ಸೀಮಾ ಭವಾನಿ ತಂಡ ಗಣರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪರೇಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಬೈಕ್ ಮೇಲೆ 16 ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ರಚನಾ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿತು. 113 ಮಹಿಳೆಯರು ಪಿರಾಮಿಡ್, ಶಕ್ತಿಮಾನ್, ಸೀಮಾ ಪ್ರಹರಿ ಮೊದಲಾದ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿ ಸಾಹಸ ಮೆರೆದರು.

ಪದ್ಮ ಪಾತ್ರರು

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಪದ್ಮ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಮೂವರು ಸಾಧಕರು ಪದ್ಮವಿಭೂಷಣ, ಒಂಭತ್ತು ಗಣ್ಯರು ಪದ್ಮಭೂಷಣ, 73 ಮಹನೀಯರು ಪದ್ಮಶ್ರೀ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಭಾಜನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಖ್ಯಾತ ಸಂಗೀತ ನಿರ್ದೇಶಕ ಶ್ರೀ ಇಳಿಯ ರಾಜ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಶ್ರೀ ಗುಲಾಂಮುಸ್ತಾಫಾಖಾನ್ ಮತ್ತು ಕೇರಳದ ಶ್ರೀ ಪರಮೇಶ್ವರನ್ ಅವರಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಅನುಪಮ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಪದ್ಮವಿಭೂಷಣ ಪುರಸ್ಕಾರ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಸ್ನೂಕರ್ / ಬಿಲಿಯರ್ಡ್ಸ್ ಪಟು ಶ್ರೀ ಪಂಕಜ್ ಅಡ್ವಾಣಿ ಸೇರಿದಂತೆ 9 ಗಣ್ಯರು ಪದ್ಮಭೂಷಣಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪದ್ಮಶ್ರೀ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿರುವ 73 ಗಣ್ಯರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶ್ರೀ ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ, ಸೂಲಗಿತ್ತಿ ಶ್ರೀಮತಿ ನರಸಮ್ಮ, ಶ್ರೀಮತಿ ಸೀತವ್ವ ಜೋಡಟ್ಟಿ, ಶ್ರೀ ಆರ್. ಸತ್ಯ ನಾರಾಯಣ, ಶ್ರೀ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಸುತಾರ್, ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮೀಜಿ, ಶ್ರೀ ತಾರಾನಾಥನ್, ಶ್ರೀ ತ್ಯಾಗರಾಜನ್ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಪಂಕಜ್ ಅಡ್ವಾಣಿ

ಕ್ಯೂ ಸ್ನೂಟ್ಸ್ ಲೋಕದ ತಾರೆ ಶ್ರೀ ಪಂಕಜ್ ಅಡ್ವಾಣಿಯವರು 13 ಬಾರಿ ಬಿಲಿಯರ್ಡ್ಸ್, 5 ಬಾರಿ ಸ್ನೂಕರ್ ಸೇರಿ ಒಟ್ಟು 18 ಬಾರಿ ವಿಶ್ವ ಚಾಂಪಿಯನ್ ಪಟ್ಟಕ್ಕೇರಿದ್ದಾರೆ. ಇದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, 8 ಏಷ್ಯನ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು, 2 ಬಾರಿ ಏಷ್ಯನ್ ಗೇಮ್ಸ್ ಒಮ್ಮೆ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯನ್ ಓಪನ್, 29 ಬಾರಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಾಂಪಿಯನ್‌ಶಿಪ್ ಗೆದ್ದಿರುವ ಶ್ರೀ ಪಂಕಜ್ ಇದುವರೆಗೂ ಒಟ್ಟು 58 ಚಿನ್ನದ ಪದಕ ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಟೈಮ್ ಹಾಗೂ ಪಾಯಿಂಟ್ಸ್ ಎರಡೂ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವ ಚಾಂಪಿಯನ್ ಗೆದ್ದ ವಿಶ್ವದ ಮೊದಲಿಗರು.

ಶ್ರೀ ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ

ಶ್ರೀ ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡರು ಕನ್ನಡದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಲೇಖಕರು. ನೂರಾರು ಚಿತ್ರಗೀತೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. 1960ರಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿವಿಧ ಮಜಲುಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಇವರು ಇದುವರೆಗೂ 108 ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 34 ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳಾಗಿದ್ದು, ಹಲವು ರೂಪಕಗಳು, ಚಿತ್ರಕತೆ, ಸಂಭಾಷಣೆ, ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಸೇರಿವೆ. 29 ವಿಮರ್ಶಾ ಕೃತಿಗಳು, 6 ಪ್ರವಾಸಿ ಕಥನಗಳಾಗಿವೆ.

ಸೂಲಗಿತ್ತಿ ಶ್ರೀಮತಿ ನರಸಮ್ಮ

ಕಳೆದ 70 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸುಮಾರು 15 ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ಉಚಿತ ಹರಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗರ್ಭಸ್ಥ ಶಿಶುಗಳ ನಾಡಿಮಿಡಿತ ಪರೀಕ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರು. ಯಾವುದೇ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸವಲತ್ತುಗಳಿಲ್ಲದೇ ಮಗುವಿನ ಆರೋಗ್ಯ ತಿಳಿಯುವ ಚಾಣಾಕ್ಷರು. ಬಡವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಶುಲ್ಕವಿಲ್ಲದೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತುಮಕೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಇವರ ಸೇವೆ ಗುರುತಿಸಿ ಗೌರವ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿ ನೀಡಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ

ಶ್ರೀಮತಿ ಸೀತವ್ವ ಚೋಡಚ್ಚಿ

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಅವರು ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ಭೌತ ವಿಜ್ಞಾನ, ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತರನಿಸಿದ್ದು, ಉತ್ತಮ ಭಾಷಣಕಾರರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಲೇಜು ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಇವರು, ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂಗೀತ ವಾಹಿನಿ ಮ್ಯೂಸಿಕ್ ಆಫ್ ಮಾಧ್ಯಮಾಂಕ್ ನೃತ್ಯ ನಿರಣಯ, ಬೃಹದೇಶಿ, ಪುಂಡರೀಕ ಮಾಲಾಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಕಾ ಗ್ರಂಥ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಯೋಗ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಮಂತ್ರ-ತಂತ್ರ ಮೀಮಾಂಸೆ, ಭಂದಸಿನ ವಿಷಯ ಪರಿಣತರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಸೀತವ್ವ ಚೋಡಚ್ಚಿ ಮಹಿಳಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಬಲವರ್ಧನೆಗೆ ಶ್ರಮಿಸಿದವರು. ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಶಕಗಳಿಂದ ದೇವದಾಸಿ ಮತ್ತು ದಲಿತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 400 ದೇವದಾಸಿಯರನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮಹಿಳಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸಹಕಾರ ಸಂಘದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. 300 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಘಗಳಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ತಾರಾನಾಥನ್

ಶ್ರೀ ತ್ಯಾಗರಾಜನ್

ಶ್ರೀ ರುದ್ರಪಟ್ಟಂ ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ ತ್ಯಾಗರಾಜನ್ ಮತ್ತು ಡಾ. ರುದ್ರಪಟ್ಟಂ ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ ತಾರಾನಾಥ್ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಸಾಧಕರು. ಈ ಸಹೋದರರಿಗೆ ಹಲವಾರು ಸಂಘ, ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ ವಿವಿಧ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿವೆ. ಚೆನ್ನೈನ ಮದ್ರಾಸ್ ಸಂಗೀತ ಅಕಾಡೆಮಿ ಸಂಗೀತ ಕಲಾ ಆಚಾರ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಗಾಯನ ಸಮಾಜ ಸಂಗೀತ ಕಲಾ ರತ್ನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಲಭಿಸಿವೆ.

ಶ್ರೀ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಸುತಾರ್

ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮೀಜಿ

ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆ ಮಹಾಲಿಂಗಪುರದ ಶ್ರೀ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಸುತಾರ್ ಸೂಫಿ ಪ್ರವಚನಕಾರರು. ಓದಿದ್ದು ಉರ್ದು ಮಾಧ್ಯಮದ 3ನೇ ತರಗತಿವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ. ಆದರೆ ಅವರ ಸಂವಾದ ರೂಪದ ಭಜನೆ ಪ್ರವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾವೈಕ್ಯದ ಸಂದೇಶ ಸುಸ್ಪಷ್ಟ. ಅವರು ಭಜನಾ ತಂಡ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಸೂಫಿ ಸಂತರು ಮತ್ತು ಬಸವಾದಿ ಶರಣರ ತತ್ವಾತ್ಮಗಳನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ತಲುಪಿಸಲು ಪಟ್ಟ ಶ್ರಮ ಗಮನಾರ್ಹ.

ವಿಜಯಪುರದ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪ್ರವಚನಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಹೆಸರುವಾಸಿ. ಜ್ಞಾನ ಯೋಗಾಶ್ರಮ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರೂ ಆಗಿರುವ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ದೇಶದ ಪ್ರಮುಖ ಚಿಂತಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾವಿರಾರು ಮಂದಿ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು, ಭರವಸೆ ತುಂಬಿದವರು; ಬದುಕು ಬದಲಿಸಿದವರು. ಹಲವು ದೇಶ ಸುತ್ತಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪ್ರವಚನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. □

ಇಸ್ರೊದಿಂದ 31 ಉಪಗ್ರಹಗಳ ಉಡಾವಣೆ

▲ ಪಿಎಸ್‌ಎಲ್‌ವಿ ಸಿ 40 ಉಡಾವಣೆ

▲ 31 ಉಪಗ್ರಹಗಳ ಸೇರ್ಪಡೆಯೊಂದಿಗೆ
ಪಿಎಸ್‌ಎಲ್‌ವಿ ಸಿ 40
(ಚೋಡಣೆ ಹಂತದ ಚಿತ್ರ)

ಪಿಎಸ್‌ಎಲ್‌ವಿ ವಾಹಕದ ಮೂಲಕ ಒಂದೇ ಉಡ್ಡಯನದಲ್ಲಿ 31 ಉಪಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಹಾರಿ ಬಿಡುವ ಮೂಲಕ ಭಾರತೀಯ ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ ಸಂಸ್ಥೆ - ಇಸ್ರೊ ತನ್ನ ಹಿರಿಮೆ ಮೆರೆದಿದೆ. ಶ್ರೀಹರಿಕೋಟಾದಿಂದ ಜನವರಿ 12 ರಂದು ಪಿಎಸ್‌ಎಲ್‌ವಿ-ಸಿ40 ಮೂಲಕ ಉಪಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಹಾರಿ ಬಿಡಲಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ 710 ಕೆ.ಜಿ. ಭಾರದ ಕಾರ್ಪೊಸ್ಯಾಟ್-2 ಸರಣಿಯ ದೂರಸಂವೇದಿ ಉಪಗ್ರಹ 11 ಕೆ.ಜಿ. ತೂಕದ ಐಎನ್‌ಎಸ್-1 ಸಿ ಹಾಗೂ ಮೈಕ್ರೊಸ್ಯಾಟ್ ಉಪಗ್ರಹಗಳು ಸೇರಿದೆ. ಕೆನಡಾ ಫಿನ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್, ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಕೊರಿಯಾ, ಯುಕೆ ಮತ್ತು ಅಮೆರಿಕ ಮೊದಲಾದ ದೇಶಗಳ ಒಟ್ಟು 28 ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿದೇಶಿ ಉಪಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಇಸ್ರೊ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಹಾರಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ಪಿಎಸ್‌ಎಲ್‌ವಿ ಇದುವರೆಗೆ 51 ಭಾರತೀಯ ಉಪಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ 237 ವಿದೇಶಿ ಉಪಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಹಾರಿಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ಆರೋಗ್ಯ: ದೂರು ದುಮ್ಮಾನ ಪರಿಹಾರ

* ಡಾ. ಸಂಜೀವ್ ಕುಮಾರ್

**‘ನನ್ನ ಆಸ್ತಿ’ ಯು
ಶರ್ಕಾರಕ್ಕೆ
ಶಾನ್ದಜಲಿಕ ಆಸ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ
ರೋಗಿಗಳ ಶೇವೆಗಳನ್ನು
ಶುದ್ಧಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ
ಆರೋಗ್ಯ ಆರೈಕೆಯ
ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು
ಶೂಕ್ರ ನಿರ್ದೇಶನವನ್ನು
ಕೈಗೊಳ್ಳಲು
ನೆರವು ನೀಡುತ್ತದೆ
ಆಗ ರೋಗಿಗಳು
ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ
ಹಾಗೂ
ಶೂಕ್ರ ಆರೈಕೆಯನ್ನು ಕೂಡ
ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.**

ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ವಿಧಿ 21 ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಬದುಕುವ ಹಕ್ಕಿನ ಒಂದು ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನ ಅಂಗವೆಂದು ಭಾರತದ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಗುರುತಿಸಿದ್ದರೂ ಈ ಹಕ್ಕಿನ ಜಾರಿ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವು ನಿಜಕ್ಕೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ.

ಆರೋಗ್ಯ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಇನ್ನೂ ಕಾನೂನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಹಕ್ಕನ್ನು ವಿಧಿಸುವ ವಿಷಯವು ಅಕಾಲಿಕವೆಂದು ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ಗುಣಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ದೂರುಗಳು ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರವು ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಭಾಗ. ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಖಾಸಗಿ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಕೀಯ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಈ ಕುರಿತಂತೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸವಾಲುಗಳು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಬಂದೊದಗಿವೆ ಹಾಗೂ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇದು ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಹಾಗೂ ರೋಗಿಗಳ ದೂರುಗಳು ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಪರಿಹಾರವು ಇಂದು ಘಳಿಗೆಯ ತುರ್ತು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ದುರಾದೃಷ್ಟವೆಂದರೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಹಾಗೂ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ದೂರುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಬಹುದಾದ ಅಥವಾ ಅವುಗಳಿಗೆ ಶೀಘ್ರ ಪರಿಹಾರ ಪಡೆಯಬಲ್ಲ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಸಮಗ್ರವಾದ ನೀತಿಯಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಅಥವಾ ಒಂದು ಸಂಘವೆಂಬುದಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ದೂರುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ

ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಫಾಲೋಅಪ್ ಮಾಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವು ಬಹಳ ಸರಳವಾಗಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸೂಕ್ತವಾದ ಬೆಂಬಲ ಅಥವಾ ಶೀಘ್ರ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರತೆಯೂ ಇಲ್ಲ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರೋಗ್ಯ ನೀತಿ 2017 ವಿಭಾಗ 14.2ರಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕ್ಲಿನಿಕಲ್ ಎಸ್ಪಾಬ್ಲಿಷ್‌ಮೆಂಟ್‌ನ(ಚಿಕಿತ್ಸಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ) ನಿಯಂತ್ರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕ್ಲಿನಿಕಲ್ ಎಸ್ಪಾಬ್ಲಿಷ್‌ಮೆಂಟ್‌ನ(ಚಿಕಿತ್ಸಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ) ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಕೆಲವೇ ರಾಜ್ಯಗಳು ಅಂಗೀಕರಿಸಿವೆ ಎಂದೂ ಈ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಇತರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಕುರಿತಂತೆ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಶ್ರೇಣೀಕರಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣಿತ ಸಮರೂಪಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಕುರಿತು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಉತ್ತೇಜನ ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಗಳು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಎಲ್ಲ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ರೋಗಿಯ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯು (ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು, ವೈದ್ಯಕೀಯ ದಾಖಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ವರದಿಗಳ ಲಭ್ಯತೆ, ಮಾಹಿತಿ ಒಪ್ಪಿಗೆ, ದ್ವಿತೀಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ಗೌಪ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿತನ) ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮಾನದಂಡವಾಗಿದ್ದು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಕ್ರಮ. ಈ ನೀತಿಯು ಆರೈಕೆ, ಸೇವೆಗಳ ದರಗಳು, ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯತೆ, ಮತ್ತು ಅನ್ಯಾಯಯುತ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ದೂರುಗಳು ಅಥವಾ ವಿವಾದಗಳ ಶೀಘ್ರ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ

* ಮಾಧ್ಯಮ ತಜ್ಞರು. E-mail : sanjeevbcc@gmail.com

ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ, ಸಶಕ್ತ ವೈದ್ಯಕೀಯ ನ್ಯಾಯಮಂಡಲಿಯ ರಚನೆಯನ್ನು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳು, ಇಮೇಜಿಂಗ್ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಸಹಾಯಿತ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ತಂತ್ರಗಳು, ಬಾಡಿಗೆತಾಯನ, ಸ್ಟೆಂಪೆಲ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್, ಅಂಗ ಮತ್ತು ಅಂಗಾಂಗಗಳ ಕಸಿ ಮತ್ತು ನ್ಯಾನೊ ವೈದ್ಯತಂತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಶೇಷ ಹೊಸ ಸೇವೆಗಳಿಗೂ ಒಂದು ಸೂಕ್ತವಾದ ಪ್ರಮಾಣಿತ ನಿಯಂತ್ರಣ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ವಿಷಾದವೆಂದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವು ಇನ್ನೂ ಜಾರಿಯಾಗಿಲ್ಲ.

ಕ್ಲಿನಿಕಲ್ ಎಸ್ಪಾಜಿಷ್‌ಮೆಂಟ್ (ಚಿಕಿತ್ಸಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ) ಕಾಯಿದೆಯು ದೇಶದ ಎಲ್ಲ (ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಥವಾ ಖಾಸಗಿ) ಚಿಕಿತ್ಸಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ನೊಂದಣಿ ಹಾಗೂ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳ ಕುರಿತಾದ ಒಂದು ಕೇಂದ್ರ ಕಾನೂನು. ಇದು ಚಿಕಿತ್ಸಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಒದಗಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠಮಟ್ಟವನ್ನು ಹಾಗೂ ರೋಗಿಗಳಿಂದ ವಸೂಲಿಮಾಡಬಹುದಾದ ಶುಲ್ಕಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಯಿದೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಗದಿತ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸದಿದ್ದರೆ ನೊಂದಣಿ ಪರಿವಾನಗಿ ರದ್ದು ಮಾಡಬಹುದು ಮತ್ತು ದಂಡವನ್ನು ವಿಧಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾಯಿದೆಯು ದೇಶದ ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಜಾರಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಇದರ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ದೌರ್ಬಲ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ದೇಶದ ಎಲ್ಲ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠಮಟ್ಟದ ಸಮರೂಪಿ ಮಾನದಂಡಗಳಿಲ್ಲ. ಕಾಯಿದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಅಥವಾ ಶಾಶ್ವತ ನೊಂದಣಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಚಿಕಿತ್ಸಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೂರು ಪರಿಹಾರ ಘಟಕವಿರಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಒಂದು ಪೂರ್ವಭಾವಿ ನಿಬಂಧನೆಯಲ್ಲ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೊಂದಣಿಯ ಅರ್ಜಿಯು ಒಂದು ಘೋಷಣೆ ಅಥವಾ ಅಂಗೀಕಾರವನ್ನು ಅಗತ್ಯಪಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಕೆಲವು ವರ್ಗಗಳ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು 26 ಒಂದು ರೋಗಿ ನಾಗರಿಕ ನಿಯಮಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅಗತ್ಯಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ದೂರು ನಿವಾರಣಾ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ದೇಶದ ಚಿಕಿತ್ಸಾ

ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಕೇಂದ್ರ ನಿಯಂತ್ರಣ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ರೋಗಿಯು ತನ್ನ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಬಹುದಾದ ನಿಬಂಧನೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಾದ 1986ರ ಗ್ರಾಹಕ ರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯಿದೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಗ್ರಾಹಕನು ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ದೇಶದ ಹಲವಾರು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಹಕ ಮತ್ತು ಸೇವೆ ಎಂಬ ಪದಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ವಿವಾದವಿರುವುದರಿಂದ ಗ್ರಾಹಕ ರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯಿದೆಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆಯೇ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ.

ಗ್ರಾಹಕ ರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯಿದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಗ್ರಾಹಕನೆಂದರೆ ಒಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವನು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳು ಎಂದರೆ ಆರೋಗ್ಯ ಆರೈಕೆ ಸೇವೆಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಗಳ ಸೇವೆಗಳು. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡುವ ಸೇವೆಗಳು ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪಿಎಚ್‌ಸಿಗಳು ಉಚಿತವಾಗಿ ಸೇವೆ ನೀಡುವುದರಿಂದ ಗ್ರಾಹಕ ರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯಿದೆ ಇದರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸರ್ವೋಚ್ಚನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಹಲವಾರು ತೀರ್ಮಾನಗಳು ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಹಕ ವಿವಾದ ಪರಿಹಾರ ಆಯೋಗವು ಇದನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿವೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿವೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಚಿವಾಲಯವು 'ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಕೈಪಿಡಿ' 60 ಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಇದು ನಿರ್ವಹಣೆ, ಆಡಳಿತ, ಹಲವಾರು ವಿಭಾಗಗಳು ಮತ್ತು ವಾರ್ಡುಗಳು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರ ನಿಯಮಪಟ್ಟಿಯನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಹಲವಾರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳ ಸುಗಮವಾದ ಕಾರ್ಯಚರಣೆಗೆ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ. ಕೈಪಿಡಿ 61 ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಒಂದು ದೂರು ನಿವಾರಣಾ

ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ಅನುಬಂಧವು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ನಾಗರಿಕರ ನಿಯಮಪಟ್ಟಿಯನ್ನೂ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ. ಈ ನಿಯಮದ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನವು ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವಾಗಲು ಪ್ರತಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ದೂರು ನಿವಾರಣಾ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಇರಬೇಕು. ಈ ಮೂಲಕ ದೂರು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು, ದೂರುಗಳನ್ನು ನೊಂದಣಿ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗೆ ನಿಯತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡಬೇಕು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮಗಳ ಫಾಲೋ ಅಪ್ ಕೂಡ ಮಾಡಬೇಕು. ದೂರುಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಮತ್ತು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಫಾಲೋಅಪ್ ಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ನಾಗರಿಕರ ನಿಯಮಪಟ್ಟಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಬೇಕು.

ಮೇರಾ ಆಸ್ಪತಾಲ್ (ನನ್ನ ಆಸ್ಪತ್ರೆ) ಬಹಳ ಸೂಕ್ತವಾಗಿರುವ ಕಾರ್ಯ ಯೋಜನೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರೋಗ್ಯ ಮಿಷನ್ ತನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರೋಗ್ಯ ಜಾಲತಾಣದ ಮೂಲಕ ಮೇರಾ ಆಸ್ಪತಾಲ್ ಆಪ್‌ಅನ್ನು 2017ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿತು. ಮೇರಾ ಆಸ್ಪತಾಲ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುವ ಸೇವೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ರೋಗಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಿಳಿಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಬಳಕೆದಾರ ಸ್ನೇಹಿಯಾಗಿರುವ ಎಸ್‌ಎಂ‌ಎಸ್, ಓಬಿಡಿ ಮೊಬೈಲ್ ಅಪ್ಲಿಕೇಷನ್ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಜಾಲತಾಣ ಇತ್ಯಾದಿ ಹಲವು ವಾಹಿನಿಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊಬೈಲ್ ಆಪ್ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಜಾಲ ತಾಣದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ 7 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳ ಕುರಿತು ರೋಗಿಯು ಏಳು ವಿಭಿನ್ನ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಬಹುದು.

ರೋಗಿಯು ತಾನು ಈಗಾಗಲೇ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವರದಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು. ರಾಜ್ಯ, ಜಿಲ್ಲಾ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಹಾಗೂ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಕೇಂದ್ರಗಳ ವಿವಿಧ ಪಾಲುದಾರರಿಗೆ ಸಿಗುವಂತೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

‘ನನ್ನ ಆಸ್ಪತ್ರೆ’ ಯು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ರೋಗಿಗಳ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಆರೈಕೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ನೆರವು ನೀಡುತ್ತದೆ, ಆಗ ರೋಗಿಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ತ ಆರೈಕೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ‘ನನ್ನ ಆಸ್ಪತ್ರೆ’ಯು ರೋಗಿ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿರುವ, ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವವಾಗಿರುವ ಆರೋಗ್ಯ ಆರೈಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಆಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು, ಸಂತ್ರಸ್ತರಾದ ಮತ್ತು ಅಸಂತ್ರಸ್ತರಾದ ರೋಗಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಸರಿಸುಮಾರು 25%. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗದಿರುವ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಗೆ ಗಮನಹರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಅಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ತೋರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದೃಢೀಕರಣ ಮಂಡಳಿಯು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಆರೈಕೆದಾರ ನೀಡುಗರ ದೃಢೀಕರಣದ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡ ದೂರುಗಳು ಮತ್ತು ಮನವಿಗಳ ಕುರಿತು ಗಮನಹರಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿದೆ. ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದೃಢೀಕರಣ ಮಂಡಳಿಯು ಭಾರತ ಗುಣಮಟ್ಟ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯ ಒಂದು ಅಂಗಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದು ಆರೋಗ್ಯ ಆರೈಕೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ದೃಢೀಕರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಮಂಡಳಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಮಂಡಳಿಯು ಗ್ರಾಹಕರ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಲು

ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದು ಆರೋಗ್ಯ ಉದ್ಯಮಿಯ ಏಳಿಗೆಗೆ ಒಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಭಾರತ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮಂಡಳಿ ಕಾಯಿದೆ 1956ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನೈತಿಕ ನಿಯಮ ನಿಯಂತ್ರಣ, 2002 ಅನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ನೊಂದಾಯಿತರಾದ ವೈದ್ಯರ ವೃತ್ತಿಪರರ ನಡತೆ, ವರ್ತನೆ ಮತ್ತು ನೈತಿಕತೆಗಳ ಕುರಿತಂತೆ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಅಥವಾ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಭಾರತೀಯ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮಂಡಳಿ ಮುಂದೆ ದೂರುಗಳನ್ನು ನೊಂದಾಯಿಸಬಹುದು. ಒಬ್ಬ ವೈದ್ಯ ತನ್ನ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ದುರ್ವರ್ತನೆ ತೋರಿಸಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಅದು ಸಾಬೀತಾದರೆ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಮಂಡಳಿ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡಬಹುದು ಅಥವಾ ಅವರ ನೊಂದಣಿಯನ್ನು ರದ್ದು ಮಾಡಬಹುದು ಅಥವಾ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅವಧಿಗಾಗಿ ನೊಂದಣಿ ರದ್ದತಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಇಂತಹ ರದ್ದತಿಯ ಕುರಿತು ಇತರರಿಗೆ ಎಚ್ಚರ ನೀಡಲು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಣೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಿಯಮ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗಳೆಂದರೆ ರೋಗಿಯನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವುದು, ರೋಗಿಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡದಿರುವುದು, ಭ್ರೂಣಲಿಂಗ ಪರೀಕ್ಷೆ, ರೋಗಿಗಳ ಶೋಷಣೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು.

ಭಾರತೀಯ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮಂಡಳಿ ಆಧುನಿಕ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕಲಿತಿರುವ ವೈದ್ಯರ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತ ಸಂಘವಾಗಿದೆ. ಇದು ವೈದ್ಯರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದಲ್ಲದೆ ಸಮುದಾಯದ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮಂಡಳಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆ ಮತ್ತು ದೂರು ಘಟಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ದೂರುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಭೆ ಸೇರಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ದೂರುಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಇತರ ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ದೂರುಗಳ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಐಎಂಎ ಮುಖ್ಯಾಲಯ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆ, ರಾಜಿ ಹಾಗೂ ದೂರು ನಿವಾರಣಾ ಘಟಕವು

ಸುಮಾರು 162 ದೂರುಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ 88 ದೂರುಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯ/ ಸ್ಥಳೀಯ ಶಾಖೆಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಐಎಂಎ ಮುಖ್ಯಾಲಯವು ಒಟ್ಟು 55 ದೂರುಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಉಳಿದ ದೂರುಗಳು ಒಟ್ಟು 19. ವೈದ್ಯಕೀಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯತೆಗಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಹಕ ಹೆಲ್ಪ್‌ಲೈನ್‌ಗೆ ಕೂಡ ಭೇಟಿ ಕೊಡಬಹುದು ಮತ್ತು ದೂರನ್ನು ನೀಡಬಹುದು. ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೃತ್ತಿಯು ಒಂದು ಉದಾತ್ತ ವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯರು ಸಮರ್ಪಕ ಕೌಶಲ್ಯ ಹಾಗೂ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಯೋಗ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಕ ಆರೈಕೆ ಒದಗಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಇದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂದರ್ಭಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಲ್ಲದ ಅಥವಾ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಅಲ್ಲದ ಆರೈಕೆ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಪಕತೆಗಳನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಕಾನೂನು ಅಗತ್ಯಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ದೇಶದ ಹಲವಾರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಆರೈಕೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಹಾಗೂ ದೆಹಲಿ, ಗುರ್‌ಗಾಂವ್‌ಗಳ ಕೆಲವು ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಉನ್ನತ ಸ್ವರೂಪಿ ಪ್ರಕರಣಗಳಿಂದ ಇಂದು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ದೂರು ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾದ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಗಳಿಗೆಯ ತುರ್ತು ಅಗತ್ಯವೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ರೋಗಿ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪರವಾಗಿರಬೇಕು. ಅಂತೆಯೇ ಸೇವೆಯು ಗುಣಮಟ್ಟದಾಗಿದ್ದು ಸುಲಭವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದೊರಕುವಂತಿರಬೇಕು ಹಾಗೂ ಕೈಗೆಟಕುವ ದರದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವಂತೆ ಇರಬೇಕು. ದುರದೃಷ್ಟವೆಂದರೆ ಇಡಿ ದೇಶದ ಎಲ್ಲ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಒಂದು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವಿಲ್ಲದೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಶೋಚನೀಯವಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರೋಗ್ಯ ನೀತಿ 2017ರಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ ಒಂದು ನಿಯಂತ್ರಣ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವ ವಿಚಾರವು ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಆಶ್ವಾಸನೆಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. □

ಕಾಯಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಕಾರಿರುವ ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದು

* ಡಾ. ಮೀನಾ ನಾಯರ್

ಬದ್ಧತೆಯುಳ್ಳ
ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ರೂಪಿತವಾದ
ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದನ್ನು
ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ
ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದರೆ
ಮುಂಬಿನ ಕಲ್ಪಿಷ್ಣ
ಎರಡು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ
ಯಾವುದೇ ಫೋನ್ ಕಾರ್ಡ್‌ಗೆ
ಅಥವಾ
ಕುಂದುಕೊರತೆ
ನಿರ್ವಹಣೆಯಿಂದ
ಹೊಸ ನಿರ್ದೇಯಕಗಳು
ಮತ್ತು
ಕಾನೂನುಗಳು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಯಾವುದೇ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕೆಲಸ ಆಗಬೇಕಾದರೂ, ಚಿಕ್ಕ ಸೇವೆ ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಬೇಕು, ನಂತರ ಪದೇಪದೇ ಅಲೆದಾಡಬೇಕು. ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಇಂಥದೊಂದು ಕಹಿಯಾದ ಮತ್ತು ಶ್ರಾಸದಾಯಕವಾದ ಅನುಭವ ಆಗಿಯೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಅರ್ಜಿದಾರ ಅಥವಾ ಬಳಕೆದಾರನ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ಮಾಹಿತಿಯ ಕೊರತೆಯೇ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಬಳಿ ಎಲ್ಲ ಮಾಹಿತಿ ಇದ್ದರೂ ಅವರು ಅದನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಜಾಗೃತಿ ಅಥವಾ ಸೇವೆ ಪಡೆಯಲು ಪಾಲಿಸಿಬೇಕಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಸಮರ್ಪಕ ದೂರು ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕೊರತೆ. ನಾಗರಿಕರು ಇದೆಲ್ಲದರಿಂದ ಬೇಸತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣತೆತ್ತು ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ನೆರವು ಪಡೆಯಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಲೋಪ-ದೋಷಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ 1990ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಕುಂದು-ಕೊರತೆ ಪರಿಹಾರಗಳ ದಕ್ಕತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಯದ ಬಗ್ಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಚಿಂತನೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಜೊತೆಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಾನೂನು ಬದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯಿದೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು

ಕಾಯಿದೆಗಳು ಕಳೆದ ಎರಡು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿವೆಯಾದರೂ ನಾಗರಿಕರ ಸನ್ನದುಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಈ ಸನ್ನದುಗಳು ಬಳಕೆದಾರರಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಜನಸೇವೆಯಾಗುವಂತೆ ಮತ್ತು ಅವು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಶಕ್ತಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸುವ ಮತ್ತು ಮರುಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಈಗ ಹೆಚ್ಚಿದೆ.

ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದಿನ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸ

ಯುನೈಟೆಡ್ ಕಿಂಗ್‌ಡಂನ ಕನ್ವೆರ್ಟಿವ್ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಜಾನ್ ಮೇಜರ್ ಅವರು 1991ರಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನಾಗರಿಕರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಮತ್ತು ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮರು ರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ, ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದರು. ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವಾ ಪೂರೈಕೆದಾರರು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಕೆಲವು ತತ್ವಗಳನ್ನು ಈ ಸನ್ನದು ಹೊಂದಿತ್ತು.

ಯುಕೆ ರೂಪಿಸಿದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು-1993ರಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ಜಿಯಂನಲ್ಲಿ 'ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಯ ಬಳಕೆದಾರರು', ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ 'ಸೇವಾ ಸನ್ನದು', ಸ್ಪೇನ್‌ನಲ್ಲಿ 'ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸರ್ವೆಕ್ಷನ್'; 1993ರಲ್ಲಿ ಮಲೇಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ 'ಕಕ್ಷಿದಾರ ಸನ್ನದು' ಮತ್ತು ಪೋರ್ತುಗಲ್‌ನಲ್ಲಿ 'ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸನ್ನದು'; 1994ರಲ್ಲಿ ಜಮ್ಮಿಕಾದಲ್ಲಿ 'ನಾಗರಿಕರ ಸನ್ನದು'; 1995ರಲ್ಲಿ ಕೆನಡಾದಲ್ಲಿ 'ಸೇವಾ

* ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಕೇಂದ್ರ, ಬೆಂಗಳೂರು. E-mail : meena@pacindia.org

ಮಟ್ಟಗಳ ಉಪಕ್ರಮ'; 1997ರಲ್ಲಿ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾದಲ್ಲಿ 'ಸೇವಾ ಸನ್ನದು'-ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಇತರ ದೇಶಗಳೂ ಅನುಕರಿಸಿದವು. ಮುಂದೆ 1998ರಲ್ಲಿ ಲೇಬರ್ ಪಕ್ಷದ ಸರ್ಕಾರ, ಯುನೈಟೆಡ್‌ಕಿಂಗ್‌ಡಂನಲ್ಲಿ ಇದೇ ಸನ್ನದನ್ನು ಕೆಲವು ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳೊಂದಿಗೆ 'ಸೇವೆಗಳು ಮೊದಲು' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿತು. ಆದರೆ ಸೇವೆಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸುಧಾರಣೆ, ಅನುಸರಣೆಯ ವಿಧಾನಗಳು ಮತ್ತು ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ಪರಿಹಾರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಂಥ ಬಹುತೇಕ ಪ್ರಮುಖ ತತ್ವಗಳು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲ ಸನ್ನದುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಉಳಿದವು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸನ್ನದಿನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಮೂಡಿದ್ದು 1994ರಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕೇಂದ್ರೀಯ ಗ್ರಾಹಕರಕ್ಷಣಾ ಮಂಡಳಿಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಹಕ ಹಕ್ಕುಗಳು ಹೋರಾಟಗಾರರು, ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳ ಸೇವಾದಾರರಿಗೆ ಸನ್ನದಿನ ಕರಡನ್ನು ರೂಪಿಸಿದಾಗ ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದಿನ ಪ್ರಸ್ತಾಪವೂ ಕೇಳಿ ಬಂತು. ಮುಂದೆ ಮೇ 1997ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ನಡೆದ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೊಂದು ಮೂರ್ತರೂಪ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಈ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ 'ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯೋದ್ದೇಶವನ್ನು' ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಈ ಕ್ರಮದಿಂದಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿರುವ ಎಲ್ಲ ಸಚಿವಾಲಯಗಳು, ಇಲಾಖೆಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸನ್ನದುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾಯಿತು. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ಇಲಾಖೆ (ಡಿ.ಎ.ಆರ್.ಪಿ.ಜಿ.) ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದನ್ನು ರೂಪಿಸುವ, ಸಮನ್ವಯ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಸುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿತು.

'ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದಿನ' ಬಗ್ಗೆ ಡಿ.ಎ.ಆರ್.ಪಿ.ಜಿ. ಹೀಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದೆ- "ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದು ಎಂಬುದು ಆಯಾ ಇಲಾಖೆ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥೆಯು ನಾಗರಿಕರಿಗಾಗಿ ಸೇವಾ ಗುಣಮಟ್ಟ, ಮಾಹಿತಿ, ಆಯ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಲೋಚನೆ, ತಾರತಮ್ಯರಹಿತ ಲಭ್ಯತೆ, ದೂರು ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸೌಜನ್ಯ ಮತ್ತು ಹಣದ ಮೌಲ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಹೊಂದಿರುವ

ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸುವ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಪ್ರಯತ್ನದ ದಾಖಲೆ. ಸಂಸ್ಥೆ, ತನ್ನ ಧ್ಯೇಯೋದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲು ನಾಗರಿಕರಿಂದ ಬಯಸುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಇದು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ." ಇಲ್ಲಿಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಡಿ.ಎ.ಆರ್.ಪಿ.ಜಿ., ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಹಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು, ನಾಗರಿಕರ ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಪಾಲುದಾರರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಸಾರಿ ಹೇಳಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಮ್ಮ ಸನ್ನದುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಯು.ಕೆ. ಮಾದರಿಯಲ್ಲೇ ಈ ಮುಂದಿನ ಆರು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು ಸನ್ನದಿನಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡಿತು: * ನೋಟ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶದ ಹೇಳಿಕೆಗಳು. * ಸಂಸ್ಥೆ ನಡೆಸಿದ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ವಿವರ. * ಬಳಕೆದಾರರ ವಿವರ. * ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬಳಕೆದಾರ ಗುಂಪಿಗೆ ದೊರೆತ ಸೇವೆಗಳ ವಿವರ. * ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದರ ವಿವರ. * ಬಳಕೆದಾರರ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳು

ಡಿಸೆಂಬರ್ 23, 2013ರವರೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಇಲಾಖೆಗಳು ಒಟ್ಟು 144 ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಾಹಿತಿ ಡಿ.ಎ.ಆರ್.ಪಿ.ಜಿ. ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಇದೆ; ಆದರೆ ಸ್ಟೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳ ವಿಲೀನವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದರೆ ಈ ಸಂಖ್ಯೆ ಇನ್ನೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಸನ್ನದುಗಳು ಸ್ಟೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಮೂಹದ ಹೈದರಾಬಾದ್, ಟ್ರಾವಂಕೂರ್, ಬಿಕಾನೆರ್ ಅಂಡ್ ಜೈಪುರ್, ಮೈಸೂರು, ಪಟಿಯಾಲಾ ಮತ್ತು ಸ್ಟೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾದ ಮೊದಲಿನ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿದ್ದವು. ಜನವರಿ 24, 2011ರವರೆಗೆ 24 ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳು 729 ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ವೆಬ್ ಪುಟಗಳು ಅಪ್‌ಡೇಟ್ ಆಗಿರುವ ದಿನಾಂಕಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದಿಗೆ ಈಗ ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವ ಗೌರವ ಏನೆಂಬುದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಸನ್ನದನ್ನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇನೋ ಎಂಬ ಚಿಂತೆ ಆವರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದಿನ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದು ಅಷ್ಟೊಂದು

ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸವೇ? ಇದು ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸವೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಇದರ ಜಾರಿಗೆ ಇತರ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ / ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತವೆ.

ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದಿನ ಮಾದರಿಗಳು

ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದು ಉಪಕ್ರಮದ ಆರಂಭದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾದ ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದಿನ ಕೈಪಿಡಿ, ಡಿ.ಎ.ಆರ್.ಪಿ.ಜಿ. ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಒಂದು ಸಮಗ್ರದಾಖಲೆಯೇ ಸರಿ. ಇದು ಮುಂದಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. - 1. ಕಾರ್ಯ ಪಡೆಯ ರಚನೆ; 2. ಸಂಸ್ಥೆಯ ನೀಡಬೇಕಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಭಾಗಿದಾರರನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು; 3. ಬಳಕೆದಾರರು / ಭಾಗಿದಾರರು / ಸಿಬ್ಬಂದಿ (ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸನ್ನದನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಹಂತದ ಸಿಬ್ಬಂದಿ) ಮತ್ತು ಅವರ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು; 4. ಸನ್ನದಿನ ಕರಡನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು (ಟಿಪ್ಪಣಿ- ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು, ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಇರುವಂತೆ ಸನ್ನದಿನ ಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡುವುದು); 5. ಕೋರ್‌ಗ್ರೂಪ್‌ನಿಂದ ಸನ್ನದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು; 6. ಕೋರ್‌ಗ್ರೂಪ್ ನೀಡಿರುವ ಸಲಹೆಗಳು / ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಚಿವಾಲಯದಿಂದ ಸನ್ನದಿನಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು; 7. ಉಸ್ತುವಾರಿ ಸಚಿವರಿಂದ ಅನುಮೋದನೆ ಪಡೆಯುವುದು; 8. ಸನ್ನದಿನ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಡಿ.ಎ.ಆರ್.ಪಿ.ಜಿ.ಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು; 9. ಸನ್ನದನ್ನು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು; 10. ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರಿಗೆ ರವಾನಿಸುವುದು; ಮತ್ತು 11. ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಜಾರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ನೋಡಲ್ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸುವುದು.

ಸಾರ್ವಜನಿಕರೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯಿಂದ ನೀತಿರೂಪಿಸುವ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕೈಪಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ಮಾದರಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳನ್ನು, ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂರಚನೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳನ್ನು, 'ಮಾಡಿ' ಮತ್ತು 'ಮಾಡಬೇಡಿ' ಮತ್ತು

ಅನುಸರಿಸಲು ಬೇಕಾಗುವ ಮಾದರಿ ನಮೂನೆಗಳನ್ನೂ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇತರ ಇಲಾಖೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಬೇರೆಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳ ಯಶಸ್ವಿ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಳನ್ನೂ ಈ ಕೈಪಿಡಿ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕೈಪಿಡಿಯ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು 2010ರಲ್ಲಿ ಡಿ.ಎ.ಆರ್.ಪಿ.ಜಿ. ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ 'ನೌಕರರೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದು-ಕೊರತೆಗಳ, ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದುಗಳ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳ ಸಂಕಲನ'ದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇದು 'ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ'ಯ ಅವಶ್ಯಕತೆನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಸಿಪಿಗ್ರಾಮ್ (ಸೆಂಟ್ರಲ್‌ಸ್ಟಾಪ್ ಬ್ಲಿಕ್ ಗ್ರೀವನ್ಸ್‌ರೆಡ್ರೆಸ್ ಅಂಡ್ ಮಾನಿಟರಿಂಗ್ ಸಿಸ್ಟಂ) ಹಾಗೂ ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದಿನ ಜೊತೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳ ಪೂರೈಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ 'ಸೇವೋತ್ತಮ ಚೌಕಟ್ಟು'ನ್ನೂ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಸೇವೆ ಪೂರೈಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಯಾವರೀತಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿವೆ? ಸ್ವತಃ ಡಿ.ಎ.ಆರ್.ಪಿ.ಜಿ. ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಆಗಾಗ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ನಡೆಸಿವೆ.

ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದುಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆ

ಡಿ.ಎ.ಆರ್.ಪಿ.ಜಿ., ಹೊಸದಲ್ಲಿಯ ಗ್ರಾಹಕ ಸಮನ್ವಯ ಮಂಡಳಿಯ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ 1998ರಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ನಡೆಸಿತು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಸನ್ನದುಗಳ ಬಾಹ್ಯ ಮತ್ತು ಆಂತರಿಕ ಮೌಲ್ಯ ಮಾಪನಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಉನ್ನತ ಮಾದರಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲು 2002ರಿಂದ 2003ರವರೆಗೆ ಒಂದು ವೃತ್ತಿಪರ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಕೇಂದ್ರವು (ಪಬ್ಲಿಕ್ ಅಫೇರ್ಸ್ ಸೆಂಟರ್-ಪಿ.ಎ.ಸಿ.) ಸಾರ್ವಜನಿಕರೊಂದಿಗೆ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಎಂಟು ಪ್ರಮುಖ ಇಲಾಖೆಗಳು ರೂಪಿಸಿದ್ದ ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದಿನ ಕರಡುಗಳ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ನಡೆಸಿತು. ಈ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದಲ್ಲಿ ಸನ್ನದುಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಇತರ

ಸನ್ನದುಗಳ ಅಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಲಾಯಿತು. ಪಿ.ಎ.ಸಿ. 2007ರಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದುಗಳ ಸಮಗ್ರ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡು ನಡೆಸಿದ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವಿ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಈ 10 ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿತು:

1. ನೋಟ/ ಉದ್ದೇಶ/ ಇಲಾಖೆಯ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಧ್ಯೇಯೋದ್ದೇಶಗಳು;
2. ಒದಗಿಸಲಾದ ಸೇವೆಗಳ ಅಥವಾ ನಡೆಸಲಾದ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ವಿವರಗಳು;
3. ಪ್ರಮುಖ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಹೆಸರು, ವಿಳಾಸ ಮತ್ತು ದೂರವಾಣಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು;
4. ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪಾಲಿಸಿಬೇಕಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ;
5. ನೀಡಲಾದ ಸೇವೆಗಳ ವೆಚ್ಚದ ಮಾಹಿತಿ;
6. ಸೇವೆಗಳ ಮಟ್ಟ (ಸಮಯ ಮಿತಿ ಇತ್ಯಾದಿ);
7. ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ;
8. ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತಿರುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಹೆಸರು, ವಿಳಾಸ ಹಾಗೂ ದೂರವಾಣಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು;
9. ನಾಗರಿಕರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ
10. ಸರಳ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಹಕ-ಸ್ನೇಹಿ ಭಾಷೆ. ಈ ಮಾನದಂಡಗಳ ಜೊತೆಗೆ ನಾನಾ ಇಲಾಖೆಗಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ನಾಗರಿಕರ ಸಂದರ್ಶನ ಆಧರಿಸಿದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನೂ ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು.

ಈ ಎಲ್ಲ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕೆಲವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಆದರೆ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಿವೆ. ಇವುಗಳ ಫಲಿತಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದುಗಳು ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವುದು ಬಯಲಾಯಿತು. ನೀಡಲಾದ ಸೇವೆಗಳ ವಿವರ, ಒಂದು ಸೇವೆಗೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಕುಂದುಕೊರತೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪ್ರಮುಖ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಹೆಸರು, ವಿಳಾಸ ಮತ್ತು ದೂರವಾಣಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು; ಹೀಗೆ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ವಿವರ ಅನೇಕ ಸನ್ನದುಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಅಥವಾ

ಭಾಗಶಃ ನಾಪತ್ತೆಯಾಗಿರುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂತು. ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಜೊತೆ ನಡೆಸಿದ ಸಂದರ್ಶನಗಳಿಂದ, ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ತಮ್ಮ ಇಲಾಖೆಯ ಸನ್ನದು ರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಹೊರಗಿರುವುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು. ಈ ಎಲ್ಲ ಫಲಿತಾಂಶಗಳಿಂದ ಮುಂದೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಹೆಜ್ಜೆವಿನೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಇಲಾಖೆ ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎರಡು ಹಂತದ ಕ್ರಮದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ - ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಸದ್ಯದ ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದುಗಳು ಈ ಮೊದಲು ತಿಳಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಹತ್ತೂ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಬೇಕು; ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಸಾಧ್ಯ ಇರುವ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯು ಅನುಮೋದಿಸಿರುವ ಗುರಿ ಸಾಧನೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದುಗಳ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸೂತ್ರವನ್ನರೂಪಿಸುವುದು.

ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೇನಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಮುಂದಿನ ಪೂರ್ವ ಷರತ್ತುಗಳು ಅವಶ್ಯ- ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಚೋದನೆ, ಇಲಾಖೆಯ ಒಳಗೇ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಲು ಆಂತರಿಕ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಅವರು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೇ ತಾವೇ ಸನ್ನದ್ಧರಾಗುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವುದು; ಯಶಸ್ವಿಗಾಗಿ ಪುನರ್‌ಚಿಂತನೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು; ಇದರಿಂದ ಇಲಾಖೆಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಸುಧಾರಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಬದ್ಧತೆಯುಳ್ಳ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ರೂಪಿತವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ನಾಗರಿಕ ಸನ್ನದನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದರೆ ಮುಂದಿನ ಕನಿಷ್ಠ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಸೇವಾ ಪೂರೈಕೆ ಅಥವಾ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿರ್ವಹಣೆಯಂತಹ ಹೊಸ ವಿಧೇಯಕಗಳು ಮತ್ತು ಕಾನೂನುಗಳು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಚಿರನಿರ್ದೇಗೆ ಜಾರುತ್ತದೆ. □

ಜನಸ್ಪಂದನ ಕಾರ್ಯದಳು

* ಪರಮೇಶ್ ಪಾಂಡೆ
** ಹೆಚ್. ಬಿ. ಪ್ರಪುಲ್ಲವತಿ

ಜನಸ್ಪಂದನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು
ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ
ಅನುಷ್ಠಾನವಲ್ಲದ್ದು,
ಪ್ರಗತಿಯುತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.
ಜನರ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು
ಅವರವರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲೇ
ಲಿವಾರಿಸುವ
ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು
ಬಹಳ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ.
ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು
ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ನಂತರ,
ರಾಜ್ಯ/ಜಿಲ್ಲಾ/ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರ
ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ
ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳನ್ನು
ಕುಂದುಕೊರತೆ ಲಿವಾರಣೆಗಾಗಿ
ಭೇಟಿ ಆಗುವ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆ
ಗಣನೀಯವಾಗಿ
ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆ ಇಲಾಖೆ (ಸಿಆಸುಇ)ಯು ಜನರ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಜನಸ್ಪಂದನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ.

ನಾಗರಿಕರ ಸನ್ನದು

ಸಿ.ಆ.ಸು.ಇ (ಜನಸ್ಪಂದನ) ಯು ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧೀಕ್ಷಕರು ಹಾಗೂ ಇಲಾಖಾ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರ ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಕಿಯಿರುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆ ಅರ್ಜಿಗಳ ವಿಲೇವಾರಿಯ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಅರ್ಜಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಬಾಕಿಯಿರುವ ಕಛೇರಿಗಳಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ವಿಲೇ ಮಾಡಲು ಅಧಿಕೃತ ಜ್ಞಾಪನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸೂಚನೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಂದ ಅಂಚೆ/ ಇ-ಮೇಲ್/ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಇ-ಜನಸ್ಪಂದನ ಆನ್‌ಲೈನ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಕ್ಯಾನ್ ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳ ಕಾರ್ಯಾಲಯ, ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯವರ ಕಾರ್ಯಾಲಯ, ಡಿಎಆರ್‌ಪಿಜಿ ಮತ್ತು ನೇರವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕುಂದುಕೊರತೆ ಮನವಿಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಪಿಜಿ

ಪೋರ್ಟಲ್, ಸಿಪಿಜಿಆರ್‌ಎಎಮ್‌ಎಸ್ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮೂಲಕವೇ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೋಬಳಿ ಮಟ್ಟ ಸಭೆ

ಇಲಾಖೆಯು, ಹೋಬಳಿ ಮಟ್ಟದ ಜನಸ್ಪಂದನ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಅನುಷ್ಠಾನ/ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಹೋಬಳಿ ಮಟ್ಟದ ಜನಸ್ಪಂದನ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ದಿನಾಂಕ 20.09.2008ರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಜನಸ್ಪಂದನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಅನುಷ್ಠಾನವಲ್ಲದ್ದು, ಪ್ರಗತಿಯುತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಜನರ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಅವರವರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲೇ ನಿವಾರಿಸುವ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಬಹಳ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ನಂತರ, ರಾಜ್ಯ/ಜಿಲ್ಲಾ/ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಭೇಟಿ ಆಗುವ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮ -2005.

ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮ-2005, ಈ ಅಧಿನಿಯಮವು 21ನೇ ಜೂನ್

* ಅಪರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ** ಉಪ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆ ಇಲಾಖೆ (ಜನಸ್ಪಂದನ), ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ
E-mail : * prs-janaspandana@gov.in ** janaspandana-ka@gov.in

2005 ರಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಾರತವು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಗಣರಾಜ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಹಾಗೂ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿಯಂತ್ರಣ ಅತಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಯಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮವು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ನಾಗರಿಕರು ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮ-2005ರನ್ವಯ ರಾಜ್ಯ ಮಾಹಿತಿ ಆಯೋಗವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಧಿನಿಯಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರದತ್ತವಾದ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಲು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ವಹಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅಧಿಕಾರ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ:ಸಿಆಸುಇ 109 ಆರ್.ಟಿ.ಐ 2005ರಂತೆ ರಾಜ್ಯ ಮಾಹಿತಿ ಆಯೋಗವು 2005 ಆಗಸ್ಟ್ 5 ರಂದು ರಚಿತವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಹಿತಿ ಆಯೋಗವು ಮುಖ್ಯ ಮಾಹಿತಿ ಆಯುಕ್ತರು ಮತ್ತು ನಾಲ್ವರು ರಾಜ್ಯ ಮಾಹಿತಿ ಆಯುಕ್ತರು ಹಾಗೂ ಪೂರಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಅಪರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಸಮಿತಿಯು ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮ-2005ನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವತ್ತಾ ಸಮಿತಿಯು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. (ಸಿಆಸುಇ 91 ಆರ್ ಟಿ ಐ 2008 ದಿನಾಂಕ 30.10.2008)

ಅಪರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಸಮಿತಿಯು ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮ-2005 ರ ಪ್ರಕರಣ 4(1) (ಎ) ಮತ್ತು 4(1)(ಬಿ) ಗಳಡಿ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಿತಿಯು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. (ಸಿಆಸುಇ 44 ಆರ್ ಟಿ ಐ 2009 ದಿನಾಂಕ 21.07.2012)

ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮ-2005ರ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣಗಳನ್ನು, ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು

ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಅಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಆಡಳಿತ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲಾ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಸಚಿವಾಲಯದ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮ-2005ರ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು/ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಿಗೆ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಆಡಳಿತ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಜಿಲ್ಲಾ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಸಚಿವಾಲಯದ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮ, 2005ನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮ-2005ನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವತ್ತ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಇಲಾಖಾ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರುಗಳಿಗೆ ಅವರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಈ ಅಧಿನಿಯಮದ ಕುರಿತು ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಲು ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಂತೆ ಸರ್ಕಾರವು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಸುತ್ತೋಲೆಗಳ ಹಾಗೂ ಪತ್ರದ ಮೂಲಕ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. □

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಾಠ

ಸಂಸದರ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಯೋಜನಾವಧಿಯನ್ನು 14 ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಅವಧಿ ಅಂದರೆ, 31.03.2020ರ ವರೆಗೆ ಮುಂದುವರೆಸಲು ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯವರ ನೇತೃತ್ವದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಸಂಪುಟ ಸಮಿತಿ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ 3950 ಕೋಟಿ ರೂ. ನಂತೆ ಒಟ್ಟು 11850 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಯೋಜನೆಯ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳಂತೆ ಅಗತ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ನಂತರ ನೋಡಲ್ ಜಿಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ನಿಧಿಯನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ, ರಸ್ತೆ, ಶೌಚಾಲಯ ಮೊದಲಾದ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹಣ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. 1993-94ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಲಾದ ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಇದುವರೆಗೆ 44,929,17 ಕೋಟಿ ರೂ. ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ 18.82180 ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್‌ನಲ್ಲಿ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ

* ಭಾ.ಭೀ. ಪತ್ತಾರ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಮೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಲ್ಲ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲೂ ಬಂದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನೇ ಎಲ್ಲ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೂ ವಿಶ್ತುಲಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ಲಿಗುವಾದರಲ್ಲಿ, ಸಮಾಜದ ಯಾವುದೇ ಸ್ಥರದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹಣ ಖರ್ಚಿಲ್ಲದಂತೆ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಯಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ರಚನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಇದೊಂದು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಕ್ರಮ ಎಂದೇ ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಮೊದಲಿನ ಒಂಬಡ್ಡಮನ್ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದ ಲೋಪದೋಷ ನಿವಾರಿಸಿ, ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ರಚನೆಗೆ ಮುಂದಾಗಿರುವುದು ವಿಶೇಷತೆಯಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ರಮೇಶ್‌ಕುಮಾರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಸಮಿತಿಯ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ಅಧಿನಿಯಮ, 1996ಕ್ಕೆ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ಸಚಿವ ಶ್ರೀ ಹೆಚ್.ಕೆ. ಪಾಟೀಲರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯ ಸಚಿವ ಸಂಪುಟ ಉಪಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಚರ್ಚಿತವಾದ, ನಂತರ 2015ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಅಧಿನಿಯಮ ಸಂಖ್ಯೆ 17 ಮತ್ತು 44ರನ್ವಯ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳ ಮೂಲಕ ಬದಲಾವಣೆ ತರಲಾಗಿದೆ; ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ, ಈ ಮೊದಲಿನ ಒಂಬಡ್ಡಮನ್ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಲೋಪ-ದೋಷ ನಿವಾರಿಸಿ, ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವೆಂದು ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಅರೆನ್ಯಾಯಿಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಒಂಬಡ್ಡಮನ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಸಹಾಯಕ ಆಯುಕ್ತರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಯಾವುದೇ ಪರಿಹಾರ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಅದರಲ್ಲೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಜನರಿಗೆ ದೊರಕದೇ ಜಿಡ್ಡುಗಟ್ಟಿದ

ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ಚಾಲನೆ ದೊರಕಿದ್ದು, 2015ರ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಅಧಿನಿಯಮದಿಂದ. ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಅಧಿನಿಯಮ, 1993 ರ ಪ್ರಕರಣ 296ಎ ಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಸೂಚನೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತ ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಧೀಶ ಅಥವಾ ನಿವೃತ್ತ ವಿಶೇಷ ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಕಮೀಷನರ್ ದರ್ಜೆಗೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದ ದರ್ಜೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ನೇಮಿಸಲು ಉಪಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ಅದರಂತೆ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವು ಬೆಳಗಾವಿ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದೆ. ಪ್ರಕರಣ 296ಬಿಯನ್ವಯ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಅರೆ ನ್ಯಾಯಿಕ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡಿದ್ದು, ತನ್ನ ಮುಂದಿರುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ವಿಲೇ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉಪ-ಪ್ರಕರಣ(1)ರಲ್ಲಿ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಅಧಿಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಕಛೇರಿ ಅಥವಾ ಅಧಿಕಾರಿ ಅಥವಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ನ್ಯೂನತೆ, ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಅಥವಾ ದುಷ್ಕೃತ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆಗಿರುವ ಕುಂದು ಕೊರತೆಯನ್ನು ಅಥವಾ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಕ್ರಮಗಳು ಅಥವಾ ಫಲಾನುಭವಕ್ಕೆ ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಭೌತಿಕ ಪ್ರಯೋಜನ ಅಥವಾ ಬೇಧ-ಭಾವವನ್ನು

* ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು.

ಸೂಚಿಸುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಿ ಪರಿಗಣಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಮತ್ತು ವಿಲೇ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದ ನಿಗದಿತ ಕಾಲಮಿತಿಯೊಳಗೆ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ದೂರುಗಳ ವಿಲೇವಾರಿ ಸಾಧ್ಯತೆಗಾಗಿ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಂತಾಗಿದೆ.

ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಈ ಹೊಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಧಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದರೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಅಧಿನಿಯಮ, 1993 ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಇತರೆ ಕಾನೂನಿನಡಿಯಲ್ಲಿ ಆತನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದ ಸೇವೆಯನ್ನು ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿ ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಅಥವಾ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವುದರಿಂದ ಬಾಧಿತನಾದ ಒಬ್ಬ ನಾಗರಿಕ. ಪಂಚಾಯತಿಯ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರವು ನೀಡುವ ಯಾವುದೇ ಸ್ವೀಕೃತ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಕೋರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳಲು ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಅಧಿನಿಯಮದಲ್ಲೇ,

“ಕುಂದು ಕೊರತೆ” ಎಂದರೆ,-

- i) ನೀರು ಸರಬರಾಜು;
- ii) ಆರೋಗ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ;
- iii) ರಸ್ತೆ ನಿರ್ವಹಣೆ;
- iv) ಬೀದಿ ದೀಪಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ;
- v) ಯಾವುದೇ ಯೋಜನೆ ಅಥವಾ ಯೋಜನೆಯ ಫಲಾನುಭವಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು;
- vi) ಯಾವುದೇ ಯೋಜನೆ ಅಥವಾ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಯೋಜನದ ಹಂಚಿಕೆ;
- vii) ನೈರ್ಮಲೀಕರಣ ನಿರ್ವಹಣೆ;
- viii) ಯಾವುದೇ ದಸ್ತಾವೇಜುಗಳು ಅಥವಾ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡುವುದು ಅಥವಾ ಹೊರಡಿಸುವುದು;
- ix) ನಿಯಮಿಸಬಹುದಾದ ಯಾವುದೇ ಇತರ ವಿಷಯ.

- ಇವುಗಳ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವುದರ ಕುರಿತು ಬಾಧಿತ ನಾಗರಿಕನು ನೀಡುವ ಯಾವುದೇ ದೂರನ್ನು ಇದು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆಯೆಂದು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ.

ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ರಚನೆ ಮೂಲಕ

(ಎ) ದೂರನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ದಿನಾಂಕದಿಂದ ತೊಂಬತ್ತು ದಿನಗಳು ಮೀರದ ಸಮಯದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಮಯದ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲಾಗಿದೆ.

(ಬಿ) ತೊಂದರೆಯು ಆಗಿರುವ ಕಾರಣವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಮತ್ತು ತಪ್ಪಿತಸ್ಥ ಅಧಿಕಾರಿ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊರಿಸುವುದು ಮತ್ತು (ಎ) ಖಂಡದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದ ಅವಧಿಯ ತರುವಾಯ ಒಂದು ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಕುಂದು ಕೊರತೆಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಕರವಾಗಿ ಪರಿಹರಿಸಲಾಗಿದೆ;

(ಸಿ) ಅಧಿಕಾರಿ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಸಮರ್ಥತೆ, ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಅಥವಾ ದುಷ್ಕೃತ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ತೊಂದರೆಯಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವನ್ನು ನಡೆಸಿ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಇಲಾಖಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ;

(ಡಿ) ಸರಕುಗಳ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಜವಾಬ್ದಾರನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಬೇಕಾಗಿಯೇ ಸರಕು ಅಥವಾ ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿರುವ ಅಥವಾ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಅಧಿನಿಯಮ, 1988 ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕರಣದ ಮೇಲ್ನೋಟದಲ್ಲೇ ಆಧಾರಗಳು ಇದ್ದಾಗ ಆ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಧಿಸಬೇಕಾದ ದಂಡದ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನೊಂದಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಅಥವಾ ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗೆ ಆತನು ಅವಲೋಕನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ದೂರು ವಿಲೇವಾರಿಗಾಗಿ ದೂರುದಾರರಿಗೆ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಅದರಲ್ಲೂ ಸಮಾಜದ

ಎಲ್ಲ ಸ್ತರಗಳಿಗೂ ನ್ಯಾಯ ಸಿಗುವಂತೆ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಈ ಉದ್ದೇಶ ಈಡೇರಿಕೆಗಾಗಿ ಕುಂದುಕೊರತೆ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಅರೆನ್ಯಾಯಿಕ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡಿರುವುದರಿಂದ ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿಯನ್ನು ಚಾಟಿವಟಿನಂತೆ ಚುರುಕುಗೊಳಿಸಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಲು ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ (ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಮುಂದೆ ದೂರನ್ನು ದಾಖಲು ಮಾಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ವಿಲೇ ವಿಧಾನಗಳು) ನಿಯಮಗಳು, 2017 ನ್ನು ಅಧಿಸೂಚನೆ ಸಂಖ್ಯೆ: ಗ್ರಾಅಪ 543 ಗ್ರಾಪಂಅ 2016, ದಿನಾಂಕ:27-01-2017 ರಲ್ಲಿ ಹೊರಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರನ್ವಯ ದೂರಿನ ಜೊತೆಗೆ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಪೋಸ್ಟಲ್ ಆರ್ಡರ್ ಅಥವಾ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಹಣ ಸಂದಾಯ ಮಾಡಿರುವ ರಸೀದಿಯೊಂದಿಗೆ ನಮೂನೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗುವುದು.

ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ನಿರ್ಧಾರದಿಂದ ಬಾಧಿತನಾದ ಅಥವಾ ಆತನು ದಾಖಲು ಮಾಡಿದ ದೂರಿನ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕ್ರಮದ ವರದಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಯಾವೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು, ಅಂಥ ತೀರ್ಮಾನದ ಸ್ವೀಕೃತಿಯ ಮುಕ್ತಾಯದಿಂದ ಮೂವತ್ತು ದಿನಗಳ ಒಳಗಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆಯ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಅಥವಾ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗೆ ಅಪೀಲನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಅಂಥ ಅಪೀಲು ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ತೀರ್ಮಾನವು ಅಂತಿಮವಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದು. ಆದರೆ ಅಪೀಲಿಗಾಗಿ ಯಾವುದೇ ನಮೂನೆ

ಮತ್ತು ಶುಲ್ಕವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ಅಪೀಲು ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಅಂಥ ಅಪೀಲನ್ನು ತೊಂಭತ್ತು ದಿನಗಳೊಳಗಾಗಿ ಇತ್ಯರ್ಥಪಡಿಸಬೇಕಾಗುವುದು.

ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ದಿನದಿಂದ ಮೂವತ್ತು ದಿನಗಳೊಳಗಾಗಿ ಸದರಿ ದೂರನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಶಾಸನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಜನರ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಪರಿಹಾರ ಸಿಗುವುದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಜನರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಈ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಗ್ರಾಮದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದೂರುಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯ ಜನಪರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಲ್ಲ. ತಿದ್ದುಪಡಿ ಅಧಿನಿಯಮದ ಉದ್ದೇಶ ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾರ್ಥಕವಾದರೆ ಸಾಫಲ್ಯತೆ ಮನಗಾಣಬಹುದು.

ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ದಿನಾಂಕ:23 ಜೂನ್ 2017ರಂದು ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡಿದ್ದು, ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಚಾರವಿಲ್ಲದಿದ್ದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ದೂರುಗಳ ಸ್ವೀಕೃತಿಯು ನಿಧಾನವಾದರೂ ಈಗ ಬಹಳಷ್ಟು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಈ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವಿರುವ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದ್ದು, ದೂರುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲು ಮಾಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ, ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಅಂಕಿ ಅಂಶ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ,-

ಪ್ರಾರಂಭದ ಜೂನ್, 2017ರಂದು ದಾಖಲಾದ ದೂರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ: 09

ಇತ್ತೀಚಿನವರೆಗೆ ದಾಖಲಾದ ದೂರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ: 148 (144 + 4)

ಅದರಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಜನವರಿ 15, 2018ರ ವರೆಗೆ 80 ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥ ಮಾಡಿದೆ. ಬಾಕಿ 68 ಪ್ರಕರಣಗಳಿದ್ದು (64+4) ಪಂಚಾಯತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧಿಕಾರಿ, ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು

ನಮೂನೆ

(ನಿಯಮ 3 (1) ನ್ನು ನೋಡಿ)

ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ದೂರುಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲು ಅರ್ಜಿ ನಮೂನೆ

ಇವರಿಗೆ:

ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಿ,
.....ಜಿಲ್ಲೆ.

ಮಾನ್ಯರೆ,

1. ದೂರುದಾರರ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ದೂರವಾಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ (ಇದ್ದಲ್ಲಿ)
2. ದೂರುದಾರರ ವಿಳಾಸ
3. ವಿರುದ್ಧ ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಹೆಸರು
4. ವಿರುದ್ಧ ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ /ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ/ಸದಸ್ಯರು/ ಅಧಿಕಾರಿ/ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ನೌಕರರ ಹೆಸರು
5. ಪಂಚಾಯತಿ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಅಥವಾ ಪ್ರಕಾರ್ಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಸೇವಾ ಲೋಪ, ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ, ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯತೆ, ಅಸಮರ್ಥತೆ ಅಥವಾ ದುಷ್ಕೃತ್ಯದ ಸ್ವರೂಪಗಳು
6. ಪೂರಕ ದಾಖಲೆಗಳು / ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳು
7. ಅಫಿಡವಿಟ್ (ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ)
8. ದೂರುದಾರರು ಒದಗಿಸಬಹುದಾದ ಇತರೆ ಯಾವುದೇ ಮಾಹಿತಿ (ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುಟಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು)

ಸ್ಥಳ :

ದಿನಾಂಕ : ದೂರುದಾರರ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ಸಹಿ

ಮೇಲ್ಕಂಡವುಗಳಲ್ಲಿ, ಅಫಿಡವಿಟ್ ಮತ್ತು ಪೋಸ್ಟಲ್ ಆರ್ಡರ್‌ಗಳನ್ನು ದೂರಿನ ಜೊತೆ ನೀಡಲು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಜನರಿಗೆ ಕಾಲವ್ಯಯ ಮತ್ತು ಹಣದ ಮುಗ್ಗಟ್ಟಿನಿಂದ ದೂರು ನೀಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇರುವ ವಿಚಾರ ಪರಿಗಣಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು, ನಿಯಮ ಸರಳೀಕರಣ ಮಾಡುವ ವಿಚಾರ ಸರ್ಕಾರದ ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಯಾವುದೇ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲದೇ ನೇರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕುಂದುಕೊರತೆ ದಾಖಲಿಸಲು ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ.

ತಹಸೀಲ್ದಾರ್ ಮುಂತಾದವರಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಕೋರಿದ್ದು, ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಕಾಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಒಟ್ಟಾರೆ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ 3 ಪಂಚಾಯತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ನೋಟೀಸನ್ನು ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ನೋಟೀಸು ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, ತದನಂತರ ತುರ್ತಾಗಿ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಯ ವಿರುದ್ಧದ ಕ್ರಮ ಮಾತ್ರ ಕೈಬಿಡಲಾಗಿದೆ.

ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಿಗೆ ಇತ್ತೀಚಿನವರೆಗೆ ಬಂದ ದೂರುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಆಶ್ರಯ

ಯೋಜನೆಯ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ರಮ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಬಗ್ಗೆ, ಸರಬರಾಜು ವ್ಯತ್ಯಯ, ಬೀದಿದೀಪಗಳ ಅಳವಡಿಸದಿರುವಿಕೆ, ನಿವೇಶನ ಒತ್ತುವರಿ, ರಸ್ತೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡದಿರುವಿಕೆ, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಸಾಮಗ್ರಿ ಖರೀದಿ ಅವ್ಯವಹಾರ, ಸಮುದಾಯ ಭವನದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅತಿಕ್ರಮಣ, ನಿವೇಶನ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯತೆ, ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಅಡಕವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶಾಲೆಗಳ ದುಸ್ಥಿತಿ, ಅಂಗನವಾಡಿ ದುಸ್ಥಿತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಸಹ ದೂರುಗಳು ಸ್ವೀಕೃತವಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳನ್ನು

ಪರಿಹರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖವಾಗಿದೆ.

ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಅಡೆ ತಡೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸು ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಸಹಕಾರವೂ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕ. ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಜಮೀನು ಒತ್ತುವರಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಹಜವೆಂಬ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿದೆ. ಆಲ್ಪೂರಿನಲ್ಲಿಯ ಉದಾಹರಣೆ ಅತ್ಯಂತ ಜ್ವಲಂತ ಪ್ರಕರಣವಾಗಿದ್ದು, ಇಂಥ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ “ಸಾಮಾನ್ಯ” ಎಂಬಷ್ಟು ಇವೆ. ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ದಾಖಲೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಇಂಥ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಜಟಿಲವಾಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಈಗ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಬೆಳಗಾವಿ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರಿನ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳಲ್ಲಿ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಅನೇಕ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಎರಡು ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕ್ರಮ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನೆ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅಂದರೆ, -

ಆಲ್ಪೂರಿನ ಒಬ್ಬರು ಮಹಿಳೆ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್ ನಲ್ಲಿ ಅವರ ಜಮೀನಿಗೆ ಹೋಗಲು ಸಹ ದಾರಿ ಒದಗಿಸಿಕೊಡಲು ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸಿದಾಗ, ಪಹಣಿಯ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿ ಅದು “ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ”ಯ ಹೆಸರಲ್ಲಿದ್ದುದು ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ಅದೇ ಗ್ರಾಮದ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು “ಒತ್ತುವರಿ” ಮಾಡಿ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆದಿರುವುದು

ಕಂಡುಬಂತು. ಸದರಿಯವರು ಭೂಕಂದಾಯ ಅಧಿನಿಯಮದ ಪ್ರಕರಣ 94 ‘ಸಿ’ಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದು, ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ ಆಸ್ತಿಯ ಈ ಮೊದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಹಕ್ಕು ಪತ್ರದ ಮೂಲಕ ನೀಡಲಾಗಿದೆಯೆಂಬ ವಾದ ಮಾಡಿದ್ದು, ಅವರೊಬ್ಬ ಪ್ರಭಾವಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂಬುದನ್ನು ಮತ್ತು ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಒತ್ತುವರಿ ತೆರವು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಗಮನಿಸಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಆ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಒತ್ತುವರಿ ತೆರವುಗೊಳಿಸಿ, ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ನೋಟೀಸು ನೀಡಿದ್ದು, ಅದರಂತೆ ಪೊಲೀಸು ಮತ್ತು ಇತರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಈ ಕ್ರಮದ ಪರಿಣಾಮ, ಒತ್ತುವರಿದಾರರು, ದೂರುದಾರರಿಗೆ ಸದರಿಯವರ ಜಮೀನಿಗೆ ಹೋಗಲು ಮಾರ್ಗ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲು ಒಪ್ಪಿ, ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ತೀರ್ಪಿನಂತೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಮತ್ತು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಯಾವುದೇ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದು, ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಕರಣವೆಂದು ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಪರಿಗಣಿಸದೇ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿರುವುದರ ಫಲಶ್ರುತಿಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ವಿಜಯದಶಮಿಯ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಕಾರ್ಮಿಕರರೂ ಬರದೇ ಕಸ ವಿಲೇವಾರಿ ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು, ಅಲ್ಲಂಪುರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲೇ ಕಸ ಗುಡ್ಡೆ ಮಾಡಿ ಹೋಗಿದ್ದು, ಎಲ್ಲರ ಚರ್ಚೆಗೆ ಗ್ರಾಸವಾಯಿತು, ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯ ಬಿತ್ತರವಾಯಿತು. ದೂರು ಕುಂದುಕೊರತೆ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದಲ್ಲೂ ದಾಖಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆಗ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಗಂಭೀರತೆ ಅರಿತು ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಹಾಜರಿದ್ದು, ಪಂಚಾಯತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧಿಕಾರಿಯೊಡನೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ಪರ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿದ್ದು, ಇನ್ನೊಂದು ಸಣ್ಣ ಉದಾಹರಣೆ.

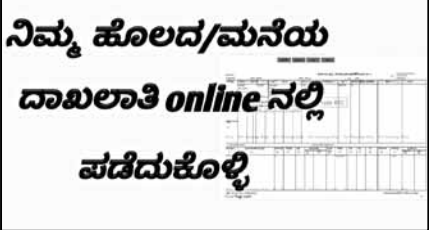
ಅಂತಿಮವಾಗಿ, ಈ ರೀತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಲ್ಲ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲೂ ಬಂದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನೇ ಎಲ್ಲ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ಸಿಗುವುದರಲ್ಲಿ, ಸಮಾಜದ ಯಾವುದೇ ಸ್ತರದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹಣ ಖರ್ಚಿಲ್ಲದಂತೆ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಯಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲೂ ಈ ರೀತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾದಲ್ಲಿ, ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಎ.ಸಿ.ಬಿ. ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿ ಮುಂತಾದವರ ಕೆಲಸದ ಹೊರೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ, ಇನ್ನಷ್ಟು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಗಮನ ನೀಡುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರ ನೀತಿ ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಷ್ಟೇ. ಎಲ್ಲ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಈ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ನೇಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾತಿಲ್ಲ. □

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ದೌಡ

ರೈಲ್ವೆ ಇಲಾಖೆಯು ಸಂಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ತಿಳಿಸುವ SFOORTI ಆ್ಯಪ್‌ಗೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಸರಕು ಸಂಚಾರ ಹಾಗೂ ಪ್ರಯಾಣಿಕ ಸಂಚಾರದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಆ್ಯಪ್ ಏಕಗವಾಕ್ಷಿ ಎಲ್ಲ ಸಂಚಾರ ಸಾಗಾಟದ ಸ್ವತ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಥೂಲ ಪರಿಚಯ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಯಾವ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸಂಚಾರ ದಟ್ಟಣೆ ಇದೆ, ಅಂತರ ಬದಲಾವಣೆ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದಾದ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ದಟ್ಟಣೆ, ಸರಕುಗಳ ಲೋಡಿಂಗ್, ಸಂಚಾರಿ ಸ್ವತ್ತುಗಳ ಬಳಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಈ ರಿಯಲ್ ಟೈಮ್ ಆ್ಯಪ್‌ನಲ್ಲಿ ನಿಗಾ ವಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

‘ಭೂಮಿ’ ಸಮಗ್ರ ಭೂದಾಖಲೆಗಳ ದಣಿಕೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

* ಮಾಧವ

ಭೂಮಿ ತಂತ್ರಾಂಶ
ಆರಂಭವಾದ ನೇಲೆ
ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ
ದತ್ತಾಂಶಗಳು
ದಣಿಕೀಕೃತಗೊಂಡಿವೆ.
ಆ ನಂತರ
ಅದನ್ನು
ಆಧಾರನಾಶಿಷ್ಟಗೊಂಡು
ಕೃಷಿ, ಆಹಾರ, ಭೂ ಶ್ವಾಸಿ, ಆದಿ
ನೋಂದಣಿ ಸೇರಿದಂತೆ
ಹಲವು ಇಲಾಖೆಗಳ
ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ
ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು
ಶಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ನಿಖರ ಮಾಹಿತಿ, ಸಮಯದ ಉಳಿತಾಯ, ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ, ಹಳ್ಳಿಗಳ ಮನೆಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಸೌಲಭ್ಯ.. ಇವು ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಗೆ ‘ಭೂಮಿ’ ತಂತ್ರಾಂಶ ಪರಿಚಯದ ನಂತರ ಆದ ಅನುಕೂಲಗಳು. ಭೂಮಿ ತಂತ್ರಾಂಶ ಕೇವಲ ಗ್ರಾಹಕರಿಗಷ್ಟೇ ಅನುಕೂಲವಾಗದೇ, ದಾಖಲೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಕಾಲ ಕಾಪಿಡುವ ಜತೆಗೆ, ಬೇಕಾದಾಗ ಬೆರಳ ತುದಿಯಲ್ಲೇ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು.

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಗ್ರಹದಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಭೂಮಿ ತಂತ್ರಾಂಶ, ಈ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನೇ ತಳಹದಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಆಹಾರ, ಸಬ್ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್, ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ, ಕೃಷಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ಇಲಾಖೆಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಲು ಹೊಸ ಹೊಸ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಲಾಯಿತು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಬೆಳೆ ನಷ್ಟ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ರೈತರ ಖಾತೆಗೆ ನೇರ ವರ್ಗಾವಣೆ ಮಾಡುವ ಹಂತಕ್ಕೆ ಭೂಮಿ ತಂತ್ರಾಂಶ ವಿಸ್ತರಣೆಗೊಂಡಿತು. ಈ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲ ಕೇಂದ್ರವಾದ “ಭೂಮಿ” ಈಗ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ಸಮಗ್ರ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ.

ಸಬ್ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್, ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ, ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಆಹಾರ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಮೂಲ ನೆಲೆಯನ್ನು ಭೂಮಿ ತಂತ್ರಾಂಶ

ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಗ್ರಾಹಕರ / ಜನರ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕಾಲಕ್ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಹೋಬಳಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲೇ ದಾಖಲೆಗಳು

ಭೂದಾಖಲೆಗಳ ಸಮಗ್ರ ನಿರ್ವಹಣೆ, ರೈತರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾದ ಹೋಬಳಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲೇ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ 2000ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ‘ಭೂಮಿ’ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿತು. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಯೋಜನೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಈ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಮೂಲಕ ರೈತರು ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳಿಗಾಗಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಚೇರಿಗೆ ಅಲೆದಾಡುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಭೂಮಿ ತಂತ್ರಾಂಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾದ ನಂತರ, ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕೈಬರಹದ ದಾಖಲೆಗಳು, (ಪಹಣಿಗಳಲ್ಲಿರುವ) ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ತಂತ್ರಾಂಶಕ್ಕೆ ಅಪ್ ಲೋಡ್ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ಮುಖಾಂತರ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಗಣಕೀಕರಣಗೊಳಿಸಿ ಗಣಕೀಕೃತ ಪಹಣಿಗಳನ್ನು ಕಿಯಾಸ್ಕ್ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ವಿತರಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು.

ಭೂದಾಖಲೆಗಳ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಪಹಣಿಯಲ್ಲಾಗುವ ಮಾಲಿಕತ್ವ ಬದಲಾವಣೆ ಅಥವಾ ಇನ್ಯಾವುದೇ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕೆ ಎಲ್ ಆರ್ ಕಾಯ್ದೆ

* ಹಿರಿಯ ಪತ್ರಕರ್ತರು.

ಪ್ರಕಾರ ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ಮುಖಾಂತರ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ 176 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು, 1 ಹೆಚ್ಚುವರಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಹಾಗೂ 26 ವಿಶೇಷ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಬ್ಯಾಕ್ ಆಫೀಸ್ ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬ್ಯಾಕ್ ಆಫೀಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಎಲ್ ಆರ್ ಕಿಯಾಸ್ಕ್ ಹಾಗೂ ಅರ್ಜಿ ಕಿಯಾಸ್ಕ್ ಕೌಂಟರ್‌ಗಳನ್ನು ಸಹ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

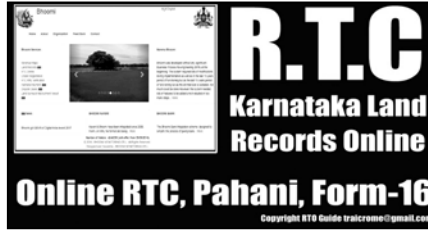
ಎಲ್ ಆರ್ ಕಿಯಾಸ್ಕ್ ನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿರುವ ಶುಲ್ಕ ಪಡೆದು ಕೆಳಗೆ ಸೂಚಿಸಿರುವ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಪಹಣಿಗಳನ್ನು 892 ಅಟಲ್ ಜೀ ಜನಸ್ನೇಹಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ, 6019 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಕಡೆ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರುವ ಟೆಲಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಸಹ ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

'ನಮ್ಮ ಭೂಮಿ'

18 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಭೂಮಿ ತಂತ್ರಾಂಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈಗ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅವಧಿ ಮೀರಿರುವುದರಿಂದ, ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸುಧಾರಣೆ, ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಸಮಗ್ರ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಗಣಕೀಕರಣಗೊಳಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸರಳೀಕೃತ ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ಹಂತಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ನೂತನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಡಿಯಲ್ಲಿ ಭೂದಾಖಲೆಗಳ ಸಮಗ್ರ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ 'ನಮ್ಮ ಭೂಮಿ' ಎಂಬ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಮೂಲಕ ಹೋಬಳಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲಾ ಸೇವೆಗಳು ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಇದರಿಂದಾಗಿ ರೈತರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಛೇರಿಗೆ ಅಲೆದಾಡುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಈ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು

1. ಸಂಪೂರ್ಣ ಭೂನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತದ ಟೂಲ್ (ಭೂಮಿ - ಮೋಜಿನಿ - ಕಾವೇರಿಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಂಯೋಜನೆ). 2. ಭೂಮಿಯ ಜೊತೆ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ -

ಆಹಾರ, ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಇತ್ಯಾದಿ. 3. ಹೋಬಳಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಸೇವೆಗಳು. 4. ಕಡಿಮೆ ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ಹಂತಗಳು ಹಾಗೂ ಶೀಘ್ರ ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ವಿಲೇವಾರಿ. 5. ಸರ್ವೆನಂಬರಿನ ಮೇಲೆ ಏಕಕಾಲಿಕ ವಹಿವಾಟುಗಳು. 6. ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ವಿವಿಧ ಸೇವೆಗಳು.

ಸೇವೆಗಳು

ಭೂಮಿ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಜಾಲತಾಣಕ್ಕೆ ಹೋದ ಕೂಡಲೇ, ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸೇವೆಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ಯೋಜನೆ ಹೆಸರಿನ ತುದಿಯಲ್ಲಿ 'ನ್ಯೂ' ಎಂಬ ಮಿನುಗುವ ಅಕ್ಷರ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಆ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಹೊಸ ಅಂಶವೊಂದನ್ನು ಸೇರಿಸಿದೆ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಈ ತಂತ್ರಾಂಶ ಪರಿಚಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ, ಆಸ್ತಿ ಪಾಲನ್ನು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ ಕೇವಲ ಖಾತೆ ಮಾಡಿ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಪೋಡ್ ಮಾಡಿ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪಹಣಿ (ನಂ.ಸೃಷ್ಟಿ) ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ಕೆಚ್ ಮಾಡಿ, ಪಾಲಾದ ಭೂಮಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ಕೆಚ್, ಆಕಾರ ಬಂದ್, ಅಟ್ಲಾಸ್ ಕೊಡ್ತೀವಿ. ಭೌತಿಕ ಅಳತೆ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೆ ಅನುಮಾನವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮೊದಲು ಈ ಯಾವ ಅಂಶಗಳು ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ನಕ್ಷೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಭೂಮಿ - ಮೋಜಿನಿ - ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ರೈತರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಒಂದೇ ಕಡೆ, ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ದೊರೆತಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆಸ್ತಿಯ ನಿಖರ ನಕ್ಷೆ ಮತ್ತಿತರ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಪ್ರಿ ಮ್ಯುಟೇಷನ್ ಪೋಡಿ (ಇಂಟಿಗ್ರೇಟೆಡ್ ಮ್ಯುಟೇಷನ್ ಪೋಡಿ ಐಎಂಪಿ) ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು.

ಮೊದಲು ವಿಲೇಜ್ ಅಕೌಂಟೆಟ್ ಕಾದು ದಾಖಲೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು.

ಈಗ ಪಹಣಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕ್ರಯಪತ್ರ ಇವತ್ತು ಭೂಮಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ನಾವು ತಕ್ಷಣ ಫಾರಂ 21 ಜನರೇಟ್ ಮಾಡಿ, ನೋಟೀಸ್ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಖಾತೆ ಮಾಡುವಾಗ 30 ದಿನ ಸಮಯ ಕೊಡಬೇಕು. ನಂತರ ಗ್ರಾಮ ಲೆಕ್ಕಿಗರು ಅಪ್ ಲೋಡ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ವೆಯರು, ಶಿರಸ್ತೇದಾರ್ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಲೆಕ್ಕಿಗರು ಅನುಮೋದನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದಲ್ಲ ಬಯೋಮೆಟ್ರಿಕ್ ಮೂಲಕ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ನಂತರ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಪಾಲುದಾರರ ಖಾತೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವರು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭೂಮಿ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಸೇವೆಗಳು ಈ ರೀತಿ ಇವೆ. * ಐ-ಆರ್ ಟಿ ಸಿ. * ಕಂದಾಯ ನಕಾಶೆ. * ಭೂದಾಖಲೆಗಳು. * ಆರ್ ಟಿ ಸಿ ಮಾಹಿತಿ ವೀಕ್ಷಣೆ. * ಪಹಣಿ ಎಕ್ಸ್ ಎಂ ಎಲ್ ಪರಿಶೀಲನೆ. * ಪರಿಹಾರ ಹಣ ಸಂದಾಯ ಸ್ಥಿತಿ * ವಿವಾದಾಸ್ಪದ ಪ್ರಕರಣಗಳು

ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಹೇಗೆ?

ನಾಗರಿಕರು ಮತ್ತು ರೈತರು ನೇರವಾಗಿ ಕಿಯೋಸ್ಕ್‌ಗೆ ಬಂದು, ಅಗತ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮ್ಯುಟೇಶನ್‌ಗೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದು. ಹಿಂಬರಹ ಹಾಗೂ ಅರ್ಜಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಈ ಕಿಯೋಸ್ಕ್ ನಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅರ್ಜಿದಾರರು ಈ ಅರ್ಜಿ ಸಂಖ್ಯೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಎಲ್ಲಾ ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ಮನವಿಯನ್ನು 'ಭೂಮಿ ಬ್ಯಾಕ್ ಆಫೀಸ್' ನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭೂಮಿ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆದಾರರ ಅನಧಿಕೃತ ಪ್ರವೇಶ ತಡೆಯಲು ಎಲ್ಲಾ ಲಾಗಿನ್‌ಗಳನ್ನು ಬಯೋ ಲಾಗಿನ್ ಬೆರಳಚ್ಚು ಯಂತ್ರದ ಮುಖಾಂತರ ದೃಢೀಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಎಲ್ಲಾ ಪಹಣಿಗಳನ್ನು ಪಿ ಕೆ ಐ (ಪಬ್ಲಿಕ್ ಕೀ ಇನ್ ಫ್ರಾಸ್ಟ್ರಕ್ಚರ್) ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಗಣಕೀಕೃತ ಸಹಿ (ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಹಿ) ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕಿಯೋಸ್ಕ್ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ಆಯಾ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಪಿಡಿ ಖಾತೆ ಜಮಾ

ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಭೂಮಿಯು ಸ್ವಯಂ ಆಧರಿತ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದ್ದು, ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಯಂತ್ರಾಂಶಗಳ ಖರೀದಿ/ನಿರ್ವಹಣೆ, ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ, ಲೇಖನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಖರೀದಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕಿಯಾಸ್ಕಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಬಳಕೆದಾರರ ಶುಲ್ಕ ದಿಂದಲೇ ಭರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಭೂಮಿ - ಕಾವೇರಿ

'ಕಾವೇರಿ' ಎಂದರೆ ಆಸ್ತಿ ನೋಂದಣಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಗಣಕೀಕರಣಗೊಳಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಇದು ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದು 2006ರಲ್ಲಿ. ಇದೇ ವರ್ಷದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿ ನೋಂದಣಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕಾವೇರಿ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಗಣಕೀಕರಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಭೂಮಿ ತಂತ್ರಾಂಶದೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನೋಂದಣಿಯಾದ ಜೆ ನಮೂನೆ ಮಾಹಿತಿಯು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೆಎಸ್ ವ್ಯಾನ್ ನೆಟ್ ವರ್ಕ್ ಮುಖಾಂತರ ರಾಜ್ಯದತ್ತಾಂಶ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಸ್ವಯಂ ಚಾಲಿತವಾಗಿ ಪ್ರತಿ ನಿತ್ಯ ರವಾನೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಸ್ತಿ ನೋಂದಣಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ 243 ನೋಂದಣಿ ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನೋಂದಣಿ ಡೇಟಾ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತವಾಗಿ ರಾಜ್ಯದತ್ತಾಂಶ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದತ್ತಾಂಶ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಡೇಟಾವು ಸ್ವಯಂ ಚಾಲಿತವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ತಾಲ್ಲೂಕು ಭೂಮಿ ದತ್ತಾಂಶಕ್ಕೆ ತಲುಪಿ ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸ್ವಯಂ ಚಾಲಿತವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಖರೀದಿದಾರರು ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರಾರಂಭಕ್ಕಾಗಿ ನೋಂದಣಿ ಕಚೇರಿಯಿಂದ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಚೇರಿಗೆ ಅಲೆಡಾಡುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆಸಕ್ತಿದಾರರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕಾಗಿರುವ ನೋಟೀಸ್‌ಗಳು ಕೂಡ ತನ್ನಂತಾನೆ (ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ) ಸೃಜನೆಯಾಗುತ್ತವೆ. 30 ದಿವಸಗಳ ಶಾಸನಬದ್ಧ ನೋಟೀಸ್ ಅವಧಿಯ ನಂತರ ಫಿಫೋ (ಮೊದಲ ವಹಿವಾಟು ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆ) ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ಅನುಮೋದಿಸಿ ಖರೀದಿದಾರರ ಹೆಸರಿಗೆ ಹಕ್ಕನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೋಜಿನಿಯಲ್ಲಿ ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ಪೂರ್ವ ನಕ್ಷೆ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ 2006 ರಿಂದ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಖರೀದಿದಾರರು ಖರೀದಿಸುತ್ತಿರುವ ಆಸ್ತಿಯ ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ಪೂರ್ವ ನಕ್ಷೆ ಯನ್ನು ಪಡೆದು ನೋಂದಣಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಭೂಕಾನೂನಿಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿ ಇದನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಪಡೆದು ಪರವಾನಗಿ ಭೂಮಾಪಕರು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಇಲಾಖೆಯವರು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಾಗುವ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಮಾರಾಟಗಾರರು ಹಾಗೂ ಖರೀದಿದಾರರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿಯೇ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೋಜಿನಿ ತಂತ್ರಾಂಶವು ಸಹ 'ಫಿಫೋ' ತತ್ವದ ಮೇಲೆ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಮೋಜಿನಿಯು ಬ್ಯಾಕ್ ಎಂಡ್ ಸಂಯೋಜನೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಮಾರಾಟಗಾರರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಭೂಮಿ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತದೆ. ಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ಕಾವೇರಿಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸಂಯೋಜನೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ತಿಗಳು, ಸರ್ಕಾರಿ ನಿಬಂಧನೆ ಇರುವ ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ತಡೆಯಿರುವ ಆಸ್ತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ವಹಿವಾಟುಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗದಂತೆ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ಖಾತ್ರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭೂಮಿ - ಕಾವೇರಿ ಸಂಯೋಜನೆ ಅನುಕೂಲಗಳು

* ನೋಂದಣಿ ಮತ್ತು ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ನಡುವಿನ ಅವಧಿ ಅಂತರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಕಾವೇರಿ ಹಾಗೂ ಭೂಮಿಯ ನಡುವೆ ಸಮನ್ವಯತೆ

ಸಾಧಿಸಿರುವುದು. * ಡಾಟಾ ನಮೂದಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಕಾವೇರಿ ಎರಡೂ ಕಡೆ ಪುನರಾವರ್ತಿತವಾಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೆಲಸದ ಒತ್ತಡವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವುದು. * ಡಾಟಾ ಎಂಟ್ರಿ ತಪ್ಪಿನಿಂದ ಜೆ-ನಮೂನೆಯು ತಿರಸ್ಕಾರವಾಗುವುದನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವುದು. * ಡಾಟಾ ಎಂಟ್ರಿ ತಪ್ಪಿನಿಂದ ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ತಿರಸ್ಕಾರವಾಗುವುದನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವುದು.

ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗಿರುವ ಅನುಕೂಲಗಳು

* ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಭೂದಾಖಲೆ ಹಕ್ಕುಗಳ ನೋಂದಣಿಯ ಸೌಕರ್ಯ. * ನೋಂದಣಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ದೊರಕದಿರುವುದರ ನಿರ್ವಾತ ತುಂಬಲು ಸುಗಮಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. * ಮಾರಾಟಗಾರ ಆಸ್ತಿ ಮಾಲಿಕರು ಎಂದು ಖಾತ್ರಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. * ಮಾಲಿಕರು ಉಳಿದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಮಾತ್ರ ವಹಿವಾಟುಗೊಳಿಸುವ ಸೌಕರ್ಯ. * ನೋಂದಣಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲಿರುವ ವಿವಿಧ ನಿರ್ಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಭೂಮಂಜೂರು, ಭೂಸುಧಾರಣೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಭೂಮಿ - ಕಾವೇರಿ ಸಂಯೋಜನೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳು

* ನೋಂದಣಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಪಹಣಿಯು ಪೈಕಿಯೇ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೇ ಎನ್ನುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪಹಣಿಯು ಪೈಕಿಯಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ 11ಇ ನಕ್ಷೆಯು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. (ಪೈಕಿ ಎಂದರೆ ಆಕಾರ್ ಬಂದ್ ಪ್ರಕಾರ ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಪಹಣಿ). * ಸರ್ಕಾರಿ ನಿಬಂಧನೆಗಳಿರುವ ಆಸ್ತಿಗಳ ವಹಿವಾಟುಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು. ಉದಾ: 15 ವರ್ಷಗಳ ಪರಿಭಾರೆ ನಿಷೇಧ, ಪಿಟಿಸಿಎಲ್ ನಿಬಂಧನೆ, ಭೂಸ್ವಾಧೀನ. * ಸರ್ಕಾರಿ ಜಮೀನಿನ ಮೇಲಿನ ವಹಿವಾಟುಗಳ ನಿಷೇಧ. * ತಿದ್ದುಪಡಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪಹಣಿಗಳ ಮೇಲಿನ ವಹಿವಾಟುಗಳ ನಿಷೇಧ. * ಜಂಟಿ ಸ್ವಾಧೀನದಾರರು ಅಥವಾ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಸ್ವಾಧೀನದಾರರ ವಹಿವಾಟುಗಳ ನಿಷೇಧ.

ಭೂಮಿ ಬ್ಯಾಂಕ್

ಜಮೀನು ಹೊಂದಿರುವ ರೈತರಿಗೆ ಸಾಲ ನೀಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು

ಸರಳೀಕರಣಗೊಳಿಸಿ ಭೂಮಿ -ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಂಯೋಜನೆಯ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲಾ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಲ ನೀಡುವ ಮೊದಲು ಬ್ಯಾಂಕಿನವರು ತಂತ್ರಾಂಶದ ಮೂಲಕ ಸಾಲ ಪಡೆಯುವವರ ಹೆಸರು ಪಹಣಿಯಲ್ಲಿದೆಯೇ, ಅವರು ಹೊಂದಿರುವ ಜಮೀನಿನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹಾಗೂ ಈಗಾಗಲೇ ಬೇರೆ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದರೆ, ಋಣದ ಮಾಹಿತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕರ್ ವೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು.

ಒಮ್ಮೆ ಬ್ಯಾಂಕ್ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು ಭೂಮಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಕೋರಿಕೆ ದಾಖಲಿಸಿದರೆ, ಆ ಮನವಿಯು ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತವಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ದತ್ತಾಂಶ ಕೇಂದ್ರದ ಮುಖಾಂತರ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಭೂಮಿ ದತ್ತಾಂಶಕ್ಕೆ ರವಾನೆಯಾಗಿ ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ರೈತರು ಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂದ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಚೇರಿಗೆ ಅಲೆದಾಡುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬ್ಯಾಂಕಿನವರಿಗಿರುವ ಅನುಕೂಲತೆಗಳು

* ಚಾರ್ಜ್ ತೆರವು ಮತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಭೂಮಿ ಡೇಟಾಬೇಸ್ (ದತ್ತಾಂಶ) ಬಳಕೆ. * ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಪಹಣಿಗಳ ಸ್ವಾಧೀನದಾರರು, ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಮತ್ತು ಅವರಿಗಿರುವ ಇತರೆ ಋಣಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುವ ಅವಕಾಶ. * ಆಯ್ಕೆ ಪಹಣಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಚನೆ. * ಬಳಕೆದಾರ ಸ್ನೇಹಿ ತಂತ್ರಾಂಶ. * ಬ್ಯಾಂಕರುಗಳ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಎಂಐಎಸ್ ವರದಿಗಳು

ಅನುಕೂಲ

* ಎಲ್ಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಒಂದೇ ಸೂರಿನಡಿ ಲಭ್ಯ. ಅಂದರೆ ಸಿಂಗಲ್ ವಿಂಡೋ ಏಜೆನ್ಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. * ಶೀಘ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ. ಸಾಲ ನೀಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೂ ವೇಗವಾಗುತ್ತದೆ. * ಮಾಹಿತಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ನಿಖರ ಮತ್ತು ವೇಗ.

ನಾಗರಿಕರ ಮೊಬೈಲ್ ನೋಂದಣಿ ಉಪಯೋಗ

* ನಾಗರಿಕರು ತಮ್ಮ ಆಧಾರ್ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಮೊಬೈಲ್ ಸಂಖ್ಯೆ

ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ ಜಮೀನುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸರ್ವೆ ನಂಬರುಗಳನ್ನು ನೋಂದಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಯಾವುದೇ ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ವಿನಂತಿಯು ನೋಂದಾಯಿತ ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್ ಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದರೆ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ರವಾನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ

ನೋಂದಣಿ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ

* ಆಧಾರ್ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಸರು (ಆರ್.ಟಿ.ಸಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ) ಮತ್ತು ಮೊಬೈಲ್ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನಮೂದಿಸಬೇಕು. * ನೋಂದಣಿಯಾದ ಮೊಬೈಲ್ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಒಟಿಪಿ ಸಂಖ್ಯೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಕ್ಲಿಕ್‌ಸಬೇಕು. * ಓ.ಟಿ.ಪಿ ಸಂಖ್ಯೆ ನಮೂದಿಸಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಬಟನ್ ಮೇಲೆ ಕ್ಲಿಕ್ ಮಾಡಬೇಕು. * ಪರಿಶೀಲನೆ ಯಶಸ್ವಿಯ ನಂತರ, ತಂದೆಯ ಹೆಸರು (ಆರ್.ಟಿ.ಸಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ), ವಿಳಾಸ, ಎಪಿಕ್ ಸಂಖ್ಯೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನಮೂದಿಸಬೇಕು. * ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಗುರುತು ಚೀಟಿಯನ್ನು ಅಪ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡಬೇಕು. * ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಜಿಲ್ಲೆ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಹೋಬಳಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮದ ವಿವರಗಳು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ. * ಸರ್ವೆ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು Captch ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನಮೂದಿಸಿ. * ಸರ್ವೆ ಸಂಖ್ಯೆ ಸೇರಿಸಲು Add ಗುಂಡಿಯನ್ನು ಕ್ಲಿಕ್ ಮಾಡಿ.

ಭೂಮಿ ದಾಖಲೆಗಳ- ಉಪಯೋಗಗಳು

* ವ್ಯವಸ್ಥೆ - ಸಂವಹನದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ - ಅಂದರೆ ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಯಾವುದೇ ಪಹಣಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು. * ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಹಣಿಗಳ ವೀಕ್ಷಣೆಯ ಸೌಲಭ್ಯ. * ಹಳೆಯ ಪಹಣಿಗಳನ್ನೂ ನೋಡುವ ಅವಕಾಶ (ಸೌಲಭ್ಯ) (ಪಹಣಿ ಗಣಕೀಕರಣವಾದ ದಿನಾಂಕದಿಂದ). * ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ಪ್ರತಿಗಳ ವೀಕ್ಷಣೆಯ ಸೌಲಭ್ಯ

ಗಣಕೀಕೃತ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ

ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತಗೊಳಿಸಿ ಭೂಮಿಯ ಜೊತೆ ಸಂಯೋಜಿಸುವುದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಈ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು 54 ರೆಗ್ಯುಲರ್ ಭೂಸ್ವಾಧೀನ

ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ, ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳಾದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಸೇರಿದಂತೆ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಇದನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭೂಸ್ವಾಧೀನವೆಂದರೆ ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳಾದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರದ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳಿಂದ ಜಮೀನನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಜಮೀನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವರಿಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ವಿತರಿಸುವುದು. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ತಂತ್ರಾಂಶ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಖಾಸಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ 1894 ರ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಕಾಯಿದೆಯು ಸೂಚಿಸಿರುವಂತೆ 'ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ದೇಶ' ವೆಂದರೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲು, ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣ, ರಸ್ತೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಕೊಳೆಗೇರಿ ತೆರವು, ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳು, ರೈಲ್ವೆ ಯೋಜನೆ ಅನುಷ್ಠಾನದಂತಹ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಖಾಸಗಿ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಒಡೆತನದ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಹೊರತಾದ ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ ಇತರೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸ್ವಾಧೀನದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ಕಾಯ್ದೆಯ ತದ್ರೂಪಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಬಳಸಬಹುದು. ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟಣೆ ವಿವಿಧ ವಿಭಾಗ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಾದರೂ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಮಾತ್ರ ಒಂದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಭೂಮಿ ತಂತ್ರಾಂಶಕ್ಕೆ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಜೋಡಣೆಯಾದ ನಂತರ ಭೂ

ಸ್ವಾಧೀನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರ ವಿತರಣೆ ಸುಲಭವಾಗಿದೆ. ರೈತರಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ನೀಡುವಾಗ ಅವರ ಹಿಂದಿನ ಋಣಭಾರವನ್ನು ಆನ್ ಲೈನ್ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹಾಗಾಗಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಾದಂತೆ, ವೇಗವಾಗಿ ಸ್ವಾಧೀನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಗಣಕೀಕೃತ ಭೂಸ್ವಾಧೀನದ ಅನುಕೂಲತೆಗಳು

* ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸರಳಗೊಂಡಿರುವುದು. * ಸ್ವಾಧೀನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದೀಕರಿಸುವುದು. * 6 (1) ಅಧಿಸೂಚನೆ ಹೊರಡಿಸಲಾದ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಇತರೆ ವಹಿವಾಟುಗಳ ನಿರ್ಬಂಧ. * ಭೂದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಆಗಿಂದ್ದಾಗ್ಗೆ ಇಂದೀಕರಿಸಲು ಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ಭೂಸ್ವಾಧೀನಗಳ ಬಲವಾದ ಸಂಯೋಜನೆ. * ಸ್ವಾಧೀನವಾದ ಜಮೀನನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ಸ್ವಾಧೀನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ನಿಷೇಧ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗಿರುವ ಅನುಕೂಲತೆಗಳು

* ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಭೂದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತಕ್ಷಣ ಇಂದೀಕರಿಸುವುದರಿಂದ ಉದ್ದೇಶಿತ ಖರೀದಿದಾರರು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಶಕ್ತರಾಗಬಹುದು. * ಅರ್ಹ ಭೂಮಾಲೀಕರಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಶೀಘ್ರ ಪರಿಹಾರ. * ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಕಡಿತ. * ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಭೂಮಿ ದತ್ತಾಂಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತವಾಗಿ ಸೇರಿಸುವಿಕೆ (ಅಪ್ ಡೇಟ್ ಗೊಳಿಸುವಿಕೆ). * ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ಕಚೇರಿಗಳಿಂದ ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ನಿರ್ವಹಣೆ. * ಪರಿಹಾರ ಹಣದ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ

ಭೂಮಿ -ಪರಿಹಾರ

ಕರ್ನಾಟಕವು ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನ ರಾಜ್ಯ. ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡಾ 70 ರಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಜನತೆ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹವಾಮಾನದ ಏರುಪೇರಿನ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಏರಿಳಿತಗಳು ಹೆಚ್ಚು

ಹಾಗೆಯೇ ಹವಾಮಾನದ ಖಾತ್ರಿಯಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ, ರೈತರಿಗೆ ನಷ್ಟವೇ ಹೆಚ್ಚು. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆಗಾಗಿ ಮೊದಲ ಮಳೆಯ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೃಷಿಕರು ಮಳೆ ವಿಳಂಬವಾದ ಕಾರಣ ಆಯಾ ನಿಗದಿತ ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಲಾರದೇ ಕಂಗಾಲಾಗಿರುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ನೋಡಬಹುದು.

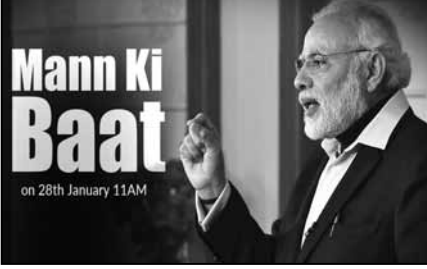
ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಳೆ ಬಂದರೂ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಿ, ಪೈರು ನಾಟಿ ಮಾಡಿ, ಇನ್ನೇನು ಫಸಲು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಕೈಗೆ ಬರುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಚಂಡಮಾರುತ, ಕೀಟಬಾಧೆ, ರೋಗ ಬಾಧೆ, ಹೀಗೆ ಅತಿವೃಷ್ಟಿಯೋ, ಅನಾವೃಷ್ಟಿಯೋ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ರೈತನ ಮೊಗದ ಮೇಲಿನ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಸಂತಸವನ್ನು ಹವಾಮಾನ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಹೀಗಾಗಿ ರೈತರು ಮಳೆ ಬಂತು ಎಂದು ಸಂತಸಪಟ್ಟು ನಿರಾಳವಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೂ ಬೆಳೆ ಕೈಗೆ ಬರುವವರೆಗೆ ಇಷ್ಟೇ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಖಾತರಿ ಇಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲದರ ನಡುವೆ ರಸಗೊಬ್ಬರ, ಕೀಟನಾಶಕಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಹಣದ ನಷ್ಟದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರಕೃತಿ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ, ರೈತರ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಒಂದಷ್ಟು ಇಳುವರಿಯ ಬೆಳೆಯನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಟ್ಟಿದೆ ಎಂದರೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಲೆ ಸಿಗದೇ ಕಂಗಾಲಾಗುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ರೈತರದ್ದು. ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಮಳೆ, ಅಕಾಲಿಕ ಮಳೆ ಮತ್ತು ಅತಿವೃಷ್ಟಿ-ಅನಾವೃಷ್ಟಿ ಜೊತೆಗೆ ಕೀಟಬಾಧೆಗಳಿಲ್ಲದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಬೆಳೆ ಇಳುವರಿ ಪಡೆದಾಗ ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆಯ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ವೈಪರೀತ್ಯದ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಫಸಲು ನಾಶವಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರದ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಸ್ಪಂದನೆ ನೊಂದ ರೈತರಿಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಸಾಂತ್ವನವಾಗಬಲ್ಲದು. ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆ ಅಥವಾ ಬೆಳೆ ನಷ್ಟ ಪರಿಹಾರದ ಹಣ ರೈತನಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ, ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮತ್ತು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಸಂದಾಯವಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ರೈತರು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವಂಥದ್ದು. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರದ ಹಣ ರೈತರಿಗೆ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ತಲುಪುವುದಿಲ್ಲ. ಜತೆಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೂ ರೈತರಿಗೆ ತಲುಪುವುದು ಕಷ್ಟ. ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ

ಮೊತ್ತ ಪರಿಹಾರದ ಹಣ ಪಡೆಯಲು ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಮಾಣದ ಹಣವನ್ನು ಗ್ರಾಮ ದಿಂದ ಕಚೇರಿಗೆ ಅಲೆದಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರನ್ನು ಓಲೈಸುವುದಕ್ಕೂ ಖರ್ಚುಮಾಡಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕೆಲವರು ಈ ಪರಿಹಾರದ ಸಹವಾಸವೇ ಬೇಡ ಎಂದು ಹಿನ್ನಡೆ ಇಟ್ಟಿರುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ವೈರುಧ್ಯಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ವಿಪತ್ತು ನಿರ್ವಹಣಾ ವಿಭಾಗದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಮತ್ತು ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಭೂಮಿ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಕೋಶದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಾಖೆಯ ಸಹಯೋಗದಲ್ಲಿ 'ಪರಿಹಾರ' ಎಂಬ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭೂಮಿ ತಂತ್ರಾಂಶ ಆಧರಿಸಿ 'ಪರಿಹಾರ ತಂತ್ರಾಂಶ'ವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ನಷ್ಟ ಹೊಂದಿದ ಜಮೀನಿನ ಮಾಲೀಕರು, ಬೆಳೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ಬೆಳೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ನಷ್ಟವಾದ ಬೆಳೆಯ ಕುರಿತು ಪರಿಹಾರದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಫಲಾನುಭವಿ ರೈತರ ಬ್ಯಾಂಕು ಖಾತೆಗೆ ನೇರವಾಗಿ ವರ್ಗಾಯಿಸುವ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಈ ತಂತ್ರಾಂಶ ಒದಗಿಸಿದೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಆಧಾರ್ ನಂಬರಿನ ಆಧಾರದ ಮೇರೆಗೆ ಪರಿಹಾರದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಫಲಾನುಭವಿಯ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಜಮಾ ಮಾಡುವ ಸೌಕರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ಮತ್ತು ಪಾರದರ್ಶಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಹೊಸ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೂಲಕ ಅತ್ಯಂತ ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಪರಿಹಾರದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಗೆ ನೇರವಾಗಿ ವರ್ಗಾಯಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಭೂಮಿ ತಂತ್ರಾಂಶ ಆರಂಭವಾದ ಮೇಲೆ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ದತ್ತಾಂಶಗಳು ಗಣಕೀಕೃತಗೊಂಡಿವೆ. ಆ ನಂತರ ಅದನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೃಷಿ, ಆಹಾರ, ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ, ಆಸ್ತಿ ನೋಂದಣಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ಇಲಾಖೆಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಭೂಮಿ ತಂತ್ರಾಂಶ ಕುರಿತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗೆ www.bhoomi.karnataka.gov.inಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಬಹುದು. □

ಮನ್ ಕೀ ಬಾತ್

ಪ್ರಧಾನಿ ಶ್ರೀ ನರೇಂದ್ರ
ಮೋದಿಯವರು
ದಿನಾಂಕ 28-01-2018ರಂದು
ಮಾಡಿದ
'ಮನ್ ಕೀ ಬಾತ್' -
40 ನೇ ಭಾಷಣದ
ಆಯ್ದು ಕನ್ನಡ ಅನುತರಣಿಕೆ

ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ದೇಶವಾಸಿಗಳೇ ನಮಸ್ಕಾರ ಇದು 2018 ರ ಮೊದಲ ಮನದ ಮಾತು. ಎರಡು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆಯಷ್ಟೇ ನಾವು ಬಹಳ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಗಣರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಆಚರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ 10 ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು.

ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ದೇಶವಾಸಿಗಳೇ, ಶ್ರೀಯುತ ಪ್ರಕಾಶ್ ತ್ರಿಪಾಠಿ ಅವರು ನರೇಂದ್ರಮೋದಿ ಆಫ್ ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು, ತಮ್ಮ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅವಗಾಹನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ತುಂಬಾ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಫೆಬ್ರವರಿ 1 ರಂದು ಗಗನಯಾತ್ರಿ ಕಲ್ಪನಾ ಚಾವ್ಲಾ ಅವರ ಪುಣ್ಯ ತಿಥಿ ಇದೆ. ಕೊಲಂಬಿಯಾದ ಗಗನಯಾತ್ರೆಯ ದುರ್ಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನಗಲಿದರು. ಆದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಯುವತಿಯರಿಗೆ 'ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿಗೆ' ಯಾವ ಎಲ್ಲೆಯೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಇಚ್ಛೆ ಮತ್ತು ದೃಢವಾದ ಸಂಕಲ್ಪವಿದ್ದರೆ, ಸಾಧಿಸುವ ಛಲವಿದ್ದರೆ ಯಾವುದೂ ಅಸಂಭವವಲ್ಲ. ಇಂದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ದೇಶಕ್ಕೆ ಗೌರವ ತರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡು ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಂದು ನಾವು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಉಳಿಸಿ, ಓದಿಸಿ ಎಂದು ಮಾತನಾಡುತ್ತೇವೆ, ಆದರೆ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ

ದಶಪುತ್ರ, ಸಮಾಕನ್ಯಾ, ದಶಪುತ್ರಾನ್ ಪ್ರವರ್ಧಯನ್ ಯತ್ ಫಲಂ ಲಭತೆ ಮರ್ತ್ಯ, ತತ್ ಲಭ್ಯಂ ಕನ್ಯಕೈಕಯಾ.

ಇದರರ್ಥ ಒಬ್ಬ ಮಗಳು 10 ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಮಾನ. 10 ಜನ ಸುಪುತ್ರರಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಪುಣ್ಯ ಒಬ್ಬಳು ಮಗಳಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು. ಇದು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಮಹತ್ವದ ಕುರಿತು ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಶಕ್ತಿಯ ರೂಪ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಾರಿ ಶಕ್ತಿ, ಸಂಪೂರ್ಣ ದೇಶವನ್ನು, ಸಮಾಜವನ್ನು, ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಏಕತೆಯ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ವೈದಿಕ ಕಾಲದ ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಲೋಪಾಮುದ್ರಾ, ಗಾರ್ಗಿ, ಮೈತ್ರೇಯಿ ಅವರ ವಿದ್ವತ್ ಆಗಿರಲಿ ಅಥವಾ ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿ ಮತ್ತು ಮೀರಾಬಾಯಿ ಅವರ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯಾಗಿರಲಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಅಹಲ್ಯಾಬಾಯಿ ಹೋಳ್ಕರ್ ಅವರ ಶಾಸನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿರಲಿ ಅಥವಾ ರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯ ಶೌರ್ಯವೇ ಆಗಿರಲಿ, ದೇಶದ ಗೌರವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಲೇ ಬಂದಿವೆ.

* ಕೃಪೆ; ಆಕಾಶವಾಣಿ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಶ್ರೀಯುತ ಪ್ರಕಾಶ್ ತ್ರಿಪಾಠಿ ಅವರು ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾ ಮಂತ್ರಿ ನಿರ್ಮಲಾ ಸೀತಾರಾಮನ್ ಯುದ್ಧ ವಿಮಾನ ಸುಖೋಯ್ 30 ರಲ್ಲಿ ಹಾರಾಟ ಮಾಡಿದ್ದು ತಮಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ವರ್ತಿಕಾ ಜೋಶಿ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ನೌಕಾ ಪಡೆಯ ಮಹಿಳಾ ತಂಡದ ಸದಸ್ಯರು ಐಎನ್‌ಎಸ್‌ವಿ ತಾರಿಣಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವ ಪರ್ಯಟನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಭಾವನಾ ಕಂತ್, ಮೋಹನಾ ಸಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಆವನಿ ಚತುರ್ವೇದಿ ಎಂಬ ಮೂವರು ವೀರ ವನಿತೆಯರು ಫೈಟರ್ ಪೈಲೆಟ್ ಆಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಸುಖೋಯ್-30 ರಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ಷಮತಾ ವಾಜಪೇಯಿ ಅವರ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಮಹಿಳಾ ತಂಡ ದಿಲ್ಲಿಯಿಂದ ಅಮೆರಿಕದ ಸ್ಯಾನ್ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಕೊ ಮತ್ತು ಮರಳಿ ದಿಲ್ಲಿವರೆಗೆ ಏರ್ ಇಂಡಿಯಾ ಬೋಯಿಂಗ್ ಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಾರಾಟ ಕೈಗೊಂಡಿತು. ಈ ತಂಡದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮಹಿಳೆಯರೇ. ಇಂದು ಮಹಿಳೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನೂ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಸಾಧನೆಗೈದು ತೋರಿಸಿದ ಹಲವಾರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಮೈಲಿಗಲ್ಲನ್ನು ಅವರು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಮಾನ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು ಒಂದು ಹೊಸ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಏನನ್ನಾದರೂ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಯ ಸಾಧನೆಗೈದ ಅಸಾಧಾರಣ ಮಹಿಳೆಯರ ಒಂದು ಸಮೂಹವನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದರು. ದೇಶದ ಈ ಮೊದಲ ಮಹಿಳಾ ಮರ್ಚೆಂಟ್ ನೇವಿ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್, ಪ್ಯಾಸೆಂಜರ್ ಟ್ರೈನ್ ಪ್ರಥಮ ಮಹಿಳಾ ಡ್ರೈವರ್, ಅಗ್ನಿ ಶಾಮಕ ದಳದ ಪ್ರಥಮ ಮಹಿಳೆ, ಪ್ರಥಮ ಮಹಿಳಾ ಬಸ್ ಡ್ರೈವರ್ ಅಂಟಾರ್ಟಿಕಾ ತಲುಪಿದ ಪ್ರಥಮ ಮಹಿಳೆ, ಎವರೆಸ್ಟ್ ಏರಿದ ಪ್ರಥಮ ಮಹಿಳೆ, ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪ್ರಥಮ ಮಹಿಳೆಯರು - ನಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿ ಸಮಾಜದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ತೋಡದು, ಅಸಾಧಾರಣ ಸಾಧನೆ ಮೆರೆದಿದ್ದಾರೆ, ಈ ವಿಮೆನ್ ಅಚೀವರ್ಸ್ ಫೆಸ್ಟ್ ಲೇಡೀಸ್ ಕುರಿತ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಪೂರ್ಣ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ

ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಲಿ, ಅವರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆ ದೊರೆಯಲಿ ಎಂಬುದು ಇದರ ಉದ್ದೇಶ. ಇದು ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಇ-ಬುಕ್ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಇಂದು ದೇಶ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದಲ್ಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಹಿಂದೆ ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿಯ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಪಾತ್ರವಿದೆ. ಇಂದು ನಾವು ಮಹಿಳಾ ಸಶಕ್ತೀಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಂದು ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಒಂದು ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಸಶಕ್ತೀಕರಣದ ಮಧ್ಯೆ ಏನು ಸಂಬಂಧ ಎಂದು ನೀವು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು.

ಮುಂಬೈಯ ಮಾತುಂಗಾ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಎಂಬಂತೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಹಿಳಾ ಕೆಲಸಗಾರರಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ವಾಣಿಜ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಆಗಿರಲಿ, ರೈಲ್ವೆ ಪೊಲೀಸ್ ಆಗಿರಲಿ, ಟಿಕೆಟ್ ಚೆಕಿಂಗ್ ಆಗಿರಲಿ, ಅನೌಸಿಂಗ್ ಆಗಿರಲಿ, ಪಾಯಿಂಟ್ ಪರ್‌ಸನ್ ಆಗಿರಲಿ - ಎಲ್ಲ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಪೂರ್ತಿ 40 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಹಿಳಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಈ ಬಾರಿ ಗಣರಾಜ್ಯೋತ್ಸವದ ಪೆರೇಡ್ ನೋಡಿದ ನಂತರ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರು ಟ್ರಿಬ್ಬರ್ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಲತಾಣದಲ್ಲಿ ಬಿಎಸ್‌ಎಫ್ ಬೈಕರ್ ಕಾಂಜೆಂಜೆಂಟ್ ನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಮಹಿಳೆಯರು ಭಾಗವಹಿಸಿದ ವಿಶೇಷತೆ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಛತ್ತೀಸ್‌ಗಢದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದ ಮಹಿಳೆಯರೂ ಅದ್ಭುತ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿರುವುದು ನನಗೆ ನೆನಪಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಛತ್ತೀಸ್‌ಗಢದ ಮಾವೋವಾದಿ ಪ್ರಭಾವವಿರುವಂಥ ದಾಂತೇವಾಡ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆ, ಅತ್ಯಾಚಾರ, ಬಂದೂಕು, ಪಿಸ್ತೂಲು, ಬಾಂಬ್ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾವೋವಾದಿಗಳು ಒಂದು ಭಯಾನಕ ವಾತಾವರಣ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಭಯಾನಕ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಇ-ರಿಕ್ಷಾ ಚಾಲನೆ

ಮೂಲಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೋಚಕ ಘಟನೆ ನಡೆಯಿತು. ರಾಜ್ಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಬೇರು ಸಹಿತ ಕಿತ್ತೊಗೆಯಲು 13 ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಿಲೋ ಮೀಟರ್ ಉದ್ದದ ವಿಶ್ವದಲ್ಲೇ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಮಾನವ ಸರಪಳಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಆಂದೋಲನದ ಮೂಲಕ ಜನರಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ಮತ್ತು ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಲಾಯಿತು. ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ಮತ್ತು ವರದಕ್ಷಿಣೆಯಂಥ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲು ಸಂಪೂರ್ಣ ರಾಜ್ಯ ಪಣ ತೊಟ್ಟಿತು. ಮಕ್ಕಳು, ವೃದ್ಧರು, ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನ ನವ

ಯುವಕರು, ಮಾತೆಯರು, ಸೋದರಿಯರು ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮಾನವ ಸರಪಳಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡ ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವರು ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಇಂಥ ವಿಶೇಷ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಂದಡಿ ಇರಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ದೇಶವಾಸಿಗಳೇ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೈಸೂರಿನ ಶ್ರೀಯುತ ದರ್ಶನ್ ಅವರು ಅವರ ತಂದೆಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಔಷಧಿಯ ಖರ್ಚು 6 ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಾಗುತ್ತಿತ್ತು, ಅವರಿಗೆ ಮೊದಲು ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಜನೌಷಧಿ ಯೋಜನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಈಗ ಅವರಿಗೆ ಜನೌಷಧಿ ಕೇಂದ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕಿದೆ ಮತ್ತು ಅವರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಖರೀದಿ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಔಷಧಿಯ ಖರ್ಚು ಶೇಕಡಾ 75 ರಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಯಾವುದು ಅವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆಯೋ ಅದು ಬೇರೆಯವರಿಗೂ ಸಹ ಸಿಗಲಿ ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರ ಶ್ರೀಯುತ ದರ್ಶನ್ ರವರ ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿರುವುದು ಕೂಡ ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಇಷ್ಟವಾಯಿತು.

ಜನಾಷಧಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಔಷಧಿಗಳು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಲ್ಪಡುವ ಔಷಧಿಗಳಿಗಿಂತ ಸುಮಾರು ಶೇಕಡಾ 50 ರಿಂದ 90 ರಷ್ಟು ಅಗ್ಗವಾಗಿವೆ. ಇಂದು ದೇಶದಲ್ಲೆಡೆ 3 ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ಜನಾಷಧಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಔಷಧಿಗಳು ಬರೀ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯಮಿಗಳಿಗೆ ಕೂಡ ಉದ್ಯೋಗದ ಹೊಸ ಅವಕಾಶಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ.

ಕಡಿಮೆ ದರದ ಔಷಧಿಗಳು ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಭಾರತೀಯ ಜನಾಷಧಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳ 'ಅಮೃತ್ ಸ್ಟೋರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಇದೆಲ್ಲದರ ಹಿಂದಿನ ಒಂದೇ ಉದ್ದೇಶ ದೇಶದ ಬಡವರಲ್ಲಿ ಬಡವನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಹ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮತ್ತು ಕೈಗೆಟುಕುವ ಅರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಒಂದು ಸ್ವಸ್ಥ ಹಾಗೂ ಸಮೃದ್ಧ ಭಾರತವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು.

ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ದೇಶವಾಸಿಗಳೇ, ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪದ್ಮ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ನೀವೂ ಕೂಡ ಕೇಳಿರಬಹುದು. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಪದ್ಮ ಪುರಸ್ಕಾರ ನೀಡುವ ಪರಂಪರೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಹಿಂದಿನ 3 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಇದರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಬದಲಾಗಿದೆ. ಈಗ ಯಾವುದೇ ನಾಗರಿಕನೂ ಯಾರನ್ನೇ ಅದರೂ ನಾಮನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡಬಹುದು. ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಬಂದಿದೆ. ಈಗ ಪುರಸ್ಕಾರ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪರಿಚಯವಲ್ಲ, ಅವರ ಕೆಲಸದ ಮಹತ್ವ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ.

ಶ್ರೀಯುತ ಅರವಿಂದ ಗುಪ್ತ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ನೀವು ಕೇಳಿರಬಹುದು. ಅವರು ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳಿಂದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನದ ಬಗ್ಗೆ ವೈಚಾರಿಕತೆ ಬೆಳೆಯಲಿ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಆಟಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳ

ಕಡೆ ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರೇರಿತರಾಗಲಿ ಎಂಬುದು ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ದೇಶದಲ್ಲೆಡೆ 3 ಸಾವಿರ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ 18 ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿರುವ ಫಿಲಂ ತೋರಿಸಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಎಂತಹ ಅದ್ಭುತ ಜೀವನ, ಎಂತಹ ಅದ್ಭುತ ಸಮರ್ಪಣೆ!!

ಇದೇ ರೀತಿಯ ಒಂದು ಕಥೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸೀತವ್ವ ಜೋಡಟ್ಟಿಯವರದು. ಇವರನ್ನು 'ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದ ದೇವಿ' ಎಂದು ಸುಮ್ಮನೆ ಕರೆದಿಲ್ಲ. ಕಳೆದ 3 ದಶಕಗಳಿಂದ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು ಅವರ 7 ನೇ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ದೇವದಾಸಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರು ದೇವದಾಸಿಯರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ತಮ್ಮ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜೀವನವನ್ನು ಮುಡುಪಾಗಿಟ್ಟರು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇವರು ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಹಾ ಅತ್ಯದ್ಭುತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಶ್ರೀಯುತ ಭಜ್ಜೂ ಶ್ಯಾಮ್ ಅವರು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಒಂದು ಬಡ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ. ಅವರು ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಪಾರಂಪರಿಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ವರ್ಣಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸುವ ಒಂದು ಹವ್ಯಾಸವಿತ್ತು. ಇಂದು ಅದೇ ಹವ್ಯಾಸದ ಕಾರಣದಿಂದ ಬರೀ ಭಾರತದಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇಡೀ ವಿಶ್ವದಲ್ಲೇ ಅವರಿಗೆ ಗೌರವವಿದೆ. ನೆದರ್ಲ್ಯಾಂಡ್, ಜರ್ಮನಿ, ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್, ಇಟಲಿ ಯಂತಹ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಚಿತ್ರಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ಆಗಿದೆ. ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಹೆಸರನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಭಜ್ಜೂ ಶ್ಯಾಮ್ ಅವರ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಪದ್ಮಶ್ರೀ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೇರಳದ ಮೂಲವಾಸಿ ಮಹಿಳೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕುಟ್ಟಿಯವರ ಕಥೆ ಕೇಳಿ ನೀವು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾಗುತ್ತೀರಿ. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕುಟ್ಟಿ ಕಲ್ಲಾರ್ ನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಈಗಲೂ ಕೂಡ ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆದಿವಾಸಿ ಹಾಡಿಯಲ್ಲಿ ತಾಳೆ ಗರಿಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ನೆನಪಿನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಐದು ನೂರು ಆಯುರ್ವೇದ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಗಿಡ ಮೂಲಿಕೆಗಳಿಂದ ಔಷಧಿ

ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾವಿನ ಕಡಿತಕ್ಕೆ ಬಳಸುವ ಔಷಧಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಿದ್ಧಹಸ್ತರು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯವರು ತಮ್ಮ ಆಯುರ್ವೇದ ಔಷಧಿಗಳ ಜ್ಞಾನದಿಂದಾಗಿ ನಿರಂತರ ಸಮಾಜಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅನಾಮಧೇಯ ಖ್ಯಾತರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರ ಸಮಾಜಸೇವೆಗೆ ಪದ್ಮಶ್ರೀ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಸರನ್ನು ಕೂಡ ಹೇಳಲು ನನಗೆ ಮನಸ್ಸಾಗಿದೆ. ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ 75 ವರ್ಷದ ಸುಭಾಷಿಣಿ ಮಿಸ್ಸಿ. ಅವರನ್ನೂ ಸಹ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಸುಭಾಷಿಣಿ ಮಿಸ್ಸಿ ಎಂತಹ ಮಹಿಳೆ ಎಂದರೆ, ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಕಟ್ಟಲು ಬೇರೆಯವರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರೆ ತೊಳೆದರು, ತರಕಾರಿ ಮಾರಿದರು. ಅವರು 23 ವರ್ಷದವರಾಗಿದ್ದಾಗ ಸರಿಯಾದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ದೊರೆಯದೆ ಅವರ ಪತಿಯ ಮರಣವಾಗಿತ್ತು. ಇದೇ ಘಟನೆಯು ಅವರನ್ನು ಬಡವರಿಗಾಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಕಟ್ಟಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿತು.

ಇಂದು ಇವರು ಕಠಿಣ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಕಟ್ಟಿರುವ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಬಡವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಶುಲ್ಕವಿಲ್ಲದೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವರಾರೂ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಪುರಸ್ಕಾರಗಳಿಗಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರಲ್ಲ ಆದರೆ ಅವರ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ ನಮಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ, ಇಂತಹ ಜನರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಅವರ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ದೇಶವಾಸಿಗಳೇ, ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಜನವರಿ 9 ನ್ನು ನಾವು ಭಾರತೀಯ ಪ್ರವಾಸಿ ದಿನವನ್ನಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಪೂಜ್ಯ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ಜನವರಿ 9 ರಂದೇ ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದ್ದು. ಈ ದಿನವನ್ನು ನಾವು ಭಾರತ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವದಲ್ಲೆಡೆ ಇರುವ ಭಾರತೀಯರ ಮಧ್ಯೆ ಬಿಡಿಸಲಾರದ ಬಂಧದ ಉತ್ಸವ ಆಚರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈ ವರ್ಷ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರವಾಸಿ ದಿನದಂದು ನಾವು ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದೆವು. ಅದಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವದಲ್ಲೆಡೆ ಇರುವ ಭಾರತೀಯ ಮೂಲದ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಸದರು ಮತ್ತು ಮೇಯರ್ ಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ್ದೆವು. ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಲೇಷ್ಯಾ, ನ್ಯೂಜಿಲ್ಯಾಂಡ್, ಸ್ವಿಟ್ಜರ್ಲ್ಯಾಂಡ್, ಪೋರ್ಚುಗಲ್, ಮಾರಿಷಸ್, ಫಿಜಿ, ಟಾಂಜಾನಿಯಾ, ಕೀನ್ಯಾ, ಕೆನಡಾ, ಬ್ರಿಟನ್,

(51ನೇ ಪುಟಕ್ಕೆ)

ಮುಚ್ಚಿದ ಕಸದಿಂದ ಮೆಚ್ಚುವ ಕೈತೋಟ

* ಸೋಮಶೇಖರ ಎಸ್. ರುಳಿ

ಅಡುಗೆ ಮನೆಂಯಿಂದ
ಪ್ರತಿಠಿತ್ಯ
ಹೊರಚೀಟುವ
ತ್ಯಾಜ್ಯ ಕಠವನ್ನೂ,
ಠಿಡಗಲಗೆ
ಕಠುವು ಕೊಡುವ
ಗೊಬ್ಬರವಾಠಿ ಪಠಿವತಿಠಿ,
ಹೂವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ,
ತರಕಾರಿ-ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲು
ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.
ಇಲ್ಲಿ
ಜೈವಿಕ ಕಠಗಲೆಲ್ಲ
ರಠಗಲಾಠಿ
ಕೈತೋಟವನ್ನೂ
ಠಕಠಕಠವಂಠೆ
ವಾಡುತ್ತಾರೆ.

ದೂರ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ ಮನೆ ಇರಬೇಕು
ಮನೆಯ ಸುತ್ತ ಹೂವ ರಾಶಿ ಹಾಸಿರಬೇಕು...

ಇವು ಹಳೆಯ ಕನ್ನಡ
ಚಿತ್ರಗೀತೆಯೊಂದರ ಸಾಲುಗಳು... ಈ
ಹಾಡಿನ ಆಶಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕಲಬುರಗಿಯಲ್ಲಿ
ದಂಪತಿಗಳೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲೇ
ಹೂವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಹಣ್ಣು-ತರಕಾರಿ
ಬೆಳೆಯುವ ಉದ್ಯಾನವನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.
ಬಿಡುವಿಲ್ಲದ ಕೆಲಸಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಈ
ದಂಪತಿಗಳು ಅಡುಗೆ ಹಾಗೂ ಮನೆಯ
ಇತರ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಈ ನಳನಳಿಸುವ
ಕೈತೋಟ ಮಾಡಿರುವುದು ವಿಶೇಷ.
ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಹುಲ್ಲಿನ
ಲಾನ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಗುಲಾಬಿ, ಜರ್ಬೆರಾ,
ವಾಟರ್ ಲಿಲಿ, ಇಕ್ಸೋರಾ, ದಾಸವಾಳ,
ಸೇವಂತಿಗೆ, ಆಂಥೂರಿಯಮ್, ಕ್ರೋಟಿಆನ್,
ಕ್ಯಾಕ್ಟಸ್, ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಬ್ರಹ್ಮ ಕಮಲ, ಕೃಷ್ಣ
ಕಮಲ... ಮುಂತಾದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ
ಗಿಡಗಳ ವೈಭವ ನೋಡುಗರ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು
ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ... ಇವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾವು,
ಸೀತಾಫಲ, ನಿಂಬೆ, ಏಲಕ್ಕಿ ಬಾಳೆ, ದಾಳಿಂಬೆ,
ಚಿಕ್ಕು ಮುಂತಾದ ಹಣ್ಣಿನ ಗಿಡಗಳು...
ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಇದ್ದು ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ
ಹೇಗೆ?... ಟೊಮ್ಯಾಟೊ, ಬದನೆ,
ಕೊತ್ತುಂಬರಿ, ಬಸಲೆ, ಬೀನ್ಸ್, ಹೀರೇಕಾಯಿ,
ಕುಂಬಳಕಾಯಿ, ಮೆಂತೆ, ಪಾಲಕ್ ಹೀಗೆ
ಇವುಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಕೂಡ ಸೀಸನ್ ರೂಪಾಂತರ
ಹೊಂದಿದಂತೆ ಬದಲಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ...
ಕಾಲಕ್ಕೆ, ಋತುವಿಗೆ ತಕ್ಕ ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆಗಳು
ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲವನ್ನು ಒಂದು
ಮನೆಯ ಪ್ರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲು

ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುವವರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ
ಸತ್ಯದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ. ನಳ-ನಳಿಸುವ
ಆರೋಗ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಅರಳುವ ಹೂವುಗಳು
ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮುದ ನೀಡಿದರೆ, ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ಸಾವಯವದ ಆರೈಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ
ಹಣ್ಣು ಹಾಗೂ ಕಾಯಿ ಪಲ್ಲೆಗಳು ಶರೀರಕ್ಕೆ
ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುತ್ತಿವೆ...
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿರುವ ಡಾ. ವಿ.ಎನ್. ಜಾಲಿ
ಹಾಗೂ ವೈದ್ಯೆಯಾಗಿರುವ ಡಾ. ಶಾರದಾ
ಜಾಲಿಯವರಿಗೆ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ
ಹೂದೋಟ, ಕೈದೋಟಗಳನ್ನು
ಬೆಳೆಸುವುದು ಒಂದು ಹವ್ಯಾಸ. ಸುಮಾರು
ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸಸ್ಯರಾಶಿಯೊಂದಿಗಿನ
ತಮ್ಮ ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿ ಅವರು ಎಂದೂ
ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನಾಗಲಿ,
ಕೀಟನಾಶಕ ಔಷಧಿಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಬಳಸಿಯೇ
ಇಲ್ಲ. ಹಣ್ಣು, ತರಕಾರಿಗಳು ಸೊಂಪಾಗಿ
ಬೆಳೆದು ವಿಷಮುಕ್ತವಾದ ಆಹಾರವನ್ನು
ನೀಡಲು ಅವರು ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದು
ಎರೆಗೊಬ್ಬರ ತಮ್ಮ ತೋಟದಲ್ಲಿ
ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಗಿಡ-
ಮರ- ಬಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಫರ್ಷಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು
ನಾಲ್ಕೈದು ಚೀಲ (ಒಂದು ಚೀಲದ ತೂಕ
50 ಕೆ ಜಿ) ಗಳಷ್ಟು ಎರೆಗೊಬ್ಬರವನ್ನು
ಅವರು ಬಳಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು
ಬಿಟ್ಟರೆ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದಾಗ ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ
ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಎರೆದು ಪೋಷಿಸುತ್ತ
ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸಸ್ಯಪ್ರೀತಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ
ಅವರ ಮನೆ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಲತಾ
ಮಂಟಪವಾಗಿ ಜನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿದೆ.
ನಿಜ. ಈ ದಂಪತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಋಷಿಯ

* ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅಧಿಕಾರಿ, ಆಕಾಶವಾಣಿ, ಕಲಬುರಗಿ.

ಸಲುವಾಗಿ ಈ ಕೈತೋಟವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಎರೆಗೊಬ್ಬರ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರು ಕೈತೋಟವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ವಿಶೇಷವೇನು ಎಂದು ನೀವು ಕೇಳಬಹುದು. ಆ ವಿಶೇಷ ಇಲ್ಲಿದೆ ನೋಡಿ.

ಒಂದು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಡಾ.ಶಾರದಾ ಅವರು ಇಂಟರ್‌ನ್‌ಟ್ ಜಾಲಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಅಡುಗೆ ಮನೆಯ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ತಯಾರಿಸಿ ತೋಟಕ್ಕೆ ಬಳಸಬಹುದಾದ ಸರಳ ವಿಧಾನವೊಂದು ಅವರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಿತು. ಹಾಗೆ ಆ ಸಂಗತಿ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದೇ ತಡ ಅವರು ಒಂದು ಬಕೆಟ್ಟನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆ ಉಳಿಕೆಗಳು, ಹಣ್ಣುಗಳ ಸಿಪ್ಪೆ ಮುಂತಾದ ಕಸವನ್ನು ಬಕೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಸಗಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಸಿ, ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ತಯಾರಿ ಶುರು ಮಾಡಿದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಕಸ ಈ ರೀತಿ ವಿಲೇವಾರಿಯಾಗುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಅವರು ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸುಮ್ಮನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವವರು ಇಬ್ಬರೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಸ ಎಷ್ಟು ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗಬಲ್ಲದು? ಆ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಎರೆಗೊಬ್ಬರದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತರಾಗಿರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇವರು ಎರೆಗೊಬ್ಬರ ತರುತ್ತಿದ್ದ ಅಂಗಡಿಯ ಸಲಹೆಗಾರರು ಅಡುಗೆ ಮತ್ತು

ಮನೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಕಸಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ, ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಡುವ ಸರಳ ಸಾಧನ, ವಿಧಾನವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. ಇದು ಡಾ. ಶಾರದಾ ಅವರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. ಸರಿ. ಅವರಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದು, ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಕಾಂಪೋಸ್ಟರ ಎಂಟು ಸಾಧನವನ್ನು ಬಳಸಿ ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ತಯಾರಿಸಿ ಬಳಸಲು ಶುರು ಮಾಡಿದರು. 'ಕಾಂಪೋಸ್ಟರ್' ನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಮೂರು ಬಕೆಟ್ಟುಗಳಿದ್ದು, ಮೇಲಿನ ಎರಡು ಬಕೆಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ತಂತಿಯ ಜಾಲಂಧ್ರಗಳನ್ನು ಆಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೇಲಿನ ಬಕೆಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಕಸವನ್ನು ಈ ಬಕೆಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಪದರು-ಪದರಾಗಿ ಹಾಕಿ, ಅದರೊಂದಿಗೆ, ಸಸ್ಯಾವಶೇಷಗಳನ್ನು ಕಳಸುವ ಪುಡಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ತುಂಬಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇಲಿನ ಬಕೆಟ್ಟು ತುಂಬಿದ ನಂತರ ಅದನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು, ಮಧ್ಯದ ಬಕೆಟ್ಟನ್ನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು, ಮತ್ತೆ ಕಸವನ್ನು ತುಂಬುವ ಕೆಲಸ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೊದಲು ತುಂಬಿದ ಬಕೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ತಯಾರಾಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಶುರುವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇಲಿನ ಬಕೆಟ್ಟು ಸಂಪೂರ್ಣ ತುಂಬುವವರೆಗೆ ಮೊದಲು ತುಂಬಿದ ಬಕೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ತಯಾರಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಕೆಳಗಿರುವ ಬಕೆಟ್ಟಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿ, ಖಾಲಿ ಮಾಡಿ, ಮತ್ತೆ ಕಸ ತುಂಬುವ

ಕೆಲಸ ಶುರುವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಕೆಲಸ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವ ತರಕಾರಿಗಳ ಎಲೆಗಳು, ತುಂಡುಗಳು, ಹಣ್ಣಿನ ಸಿಪ್ಪೆ, ಕೊಳೆತ ಹಣ್ಣುಗಳು, ಕಾಫಿ, ಚಹದ ಪುಡಿ, ಮೊಟ್ಟೆಯ ಒಡೆದ ಕವಚಗಳು, ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವ ಗಿಡ-ಮರಗಳ ಎಲೆಗಳು, ಕಸ-ಕಡ್ಡಿ, ಹುಲ್ಲು ಹಾಸನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದಾಗ ಸಿಗುವ ಹುಲ್ಲಿನ ತುಂಡುಗಳು, ಕಾಗದದ ಚೂರುಗಳು, ರಟ್ಟಿನ ಡಬ್ಬಿಗಳು, ಹೀಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಕಸಗಳನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಣ್ಣನ್ನು (ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಒಂದನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ) ಈ 'ಕಾಂಪೋಸ್ಟರ್' ನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಫಲವತ್ತಾದ ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್‌ನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಸುಮಾರು ಮೂರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರಾಗುವ ಈ ಕಾಂಪೋಸ್ಟು ಗಾಢ ಕಂದು ಬಣ್ಣದಿದ್ದು, ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ವಾಸನೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ತಯಾರಾದ ಕಾಂಪೋಸ್ಟನ್ನು ಒಂದು ಬೇರೆಯದೇ ಆದ ಬಕೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತೆಗೆದಿಟ್ಟು, ಅದನ್ನು ಬೇಕಾದಾಗ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ಕಳೆಯುವ ಕ್ರಿಯೆ ತೀವ್ರವಾಗಿಸಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಲ್ಲ, ಹುಳಿ ಮಜ್ಜಿಗೆ, ಮೊಸರು ಸೆಗಣೆಗಳನ್ನು ಅವರು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಕಸವೂ, ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ರೂಪದಲ್ಲಿ 'ರಸ' ವೇ ಆಗಿ ಬಿಡುವುದರಿಂದ, ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಲೇವಾರಿಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅವರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

'1993 ರಲ್ಲಿ ಕಲಬುರಗಿಗೆ ಬಂದು ಒಂದು ಕಾಲನಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿದಾಗ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಸ ಬಹಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡುವುದೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ನಿಂದ ಕಸ ಸಾಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಒಂದು ತಲೆನೋವನ್ನು ಹೇಗೆ ಓಡಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದೇ ಚಿಂತೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಿರಸಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ನೇಹಿತರು, ಕಸವನ್ನು ಗೊಬ್ಬರವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ, ತೋಟಗಳಿಗೆ ಬಳಸುವುದು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದದ್ದೇ ಮುಂದೆ ಕಸವನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರೇರಣೆಯಾಯಿತು' ಎನ್ನುವ ಜಾಲಿ ದಂಪತಿಗಳು ಬಹಳ ಬಿಜಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಉದ್ಯಾನವನ್ನು ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. □

ನಾರಿ ಪೋರ್ಟಲ್

ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಾಗಾರ - ನಾರಿ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಆರಂಭಿಸಿದೆ.

ಮಹಿಳಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಕುರಿತಾದ ಸುಮಾರು 350 ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಪೋರ್ಟಲ್ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಇದು ಸಕಾಲಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ, ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತಗಳ ಯೋಜನೆಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಯೋಜನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲು <http://www.nari.nic.in> ಗೆ ಲಾಗ್ ಆನ್ ಆಗಬಹುದು.

ನಾರಿ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಎಂಟು ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಹಕರು ತಮ್ಮ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಿಖರವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಯೋಜನೆಯನ್ನು 0-6 ವರ್ಷ, 7-17 ವರ್ಷಗಳು, 18-60 ವರ್ಷಗಳು ಹಾಗೂ 60 ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟವರು ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ವಯೋಮಾನದವರೆಗೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೊಳಪಟ್ಟಂತೆ ವಿಭಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ 1. ಆರೋಗ್ಯ, 2. ಶಿಕ್ಷಣ, 3. ಉದ್ಯೋಗ, 4. ವಸತಿ ಮತ್ತು ಆಶ್ರಯ,

ನಿಮದಿದು ತಿಳಿದಿಯೇ?

5. ಹಿಂಸಾಚಾರ ನಿವಾರಣೆ, 6. ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು 7. ಸಾಮಾಜಿಕ ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಬೆಂಬಲ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕು ಆರ್ಥಿಕ ಅವಕಾಶ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಬೆಂಬಲ, ಕಾನೂನು ನೆರವು, ವಸತಿ ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಶಕ್ತಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿವೆ. ಆದರೂ, ಈ ಯೋಜನೆಗಳ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು, ಮಾಹಿತಿಯ ಅರಿವಿನ ಕೊರತೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕಠಿಣ ಕಷ್ಟದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ನೆರವಾಗಲು 168 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಏಕ ನಿಲುಗಡೆ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಲಭ್ಯವಿರುವುದು ಅನೇಕರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆಯು ಮಹಿಳೆಯರ ಹೆಸರಿಗೆ ಆಸ್ತಿ ನೋಂದಣಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳು ಹಣ್ಣು ಮಗುವಿನ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಂಬಲ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು.

ನಾಗರಿಕರು ಮಹಿಳಾ ಶಕ್ತಿ ಕೇಂದ್ರ, ಬೇಟಿ ಬಚಾವೊ ಬೇಟಿ ಪಥಾವೊ, ಜನನಿ ಸುರಕ್ಷಾ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತಿತರ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ವಿವಿಧ ಸಚಿವಾಲಯ, ಇಲಾಖೆ, ಸ್ವಾಯತ್ತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಲಿಂಕ್ ಸಂಪರ್ಕ

ವಿವರ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಈ ಪೋರ್ಟಲ್ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಅನ್ವಯಿಕತೆ, ಕುಂದು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆಯಲ್ಲದೆ, ಸೂಕ್ತ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶದ ಸಲಹೆ, ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣೆಗೆ ಸಲಹೆ, ಪ್ರಮುಖ ರೋಗಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ, ಉದ್ಯೋಗ ಹುಡುಕಾಟ ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆ ತಯಾರಿ, ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ, ಉಳಿತಾಯ ಮಾರ್ಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಪೋರ್ಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಇರುವ ನಾಲೆಚ್ ಕಾರ್ನರ್ ಮುಂದಿನ ಕೆಲವು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತದೆ. * ಚುನಾವಣಾ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿ. * ಆಧಾರ್ ಚೀಟಿ. * ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆ ತೆರೆಯುವುದು. * ಪಾಸ್ ಪೋರ್ಟ್‌ಗೆ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕುವುದು. * ಉಳಿತಾಯ ಹಾಗೂ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ. * ಮಾತೃತ್ವ ರಜೆಗಳಂತಹ ಮೂಲಭೂತ ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕು ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ

ಈ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನ ಗೆಟ್ ಇನ್ವಾಲ್ವ್ಡ್ ವೇದಿಕೆ ಮೂಲಕ ಬಳಕೆದಾರರೂ ಕೂಡ ಬೇಟಿ ಬಚಾವೊ ಬೇಟಿ ಪಥಾವೊ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರಯತ್ನದೊಂದಿಗೆ ತಾವೂ ಕೈಜೋಡಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರುದ್ಧದ ಅಪರಾಧ - ವರದಿ ಮಾಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಕಾನೂನು ನೆರವು ವಿಭಾಗದ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಹಿತಿ, ಸರಳೀಕೃತ ಮತ್ತು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಕುರಿತಾದ ಇತ್ತೀಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಇದರಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. □

ಮನ್ ಕೀ ಬಾಡ್

(48ನೇ ಪುಟದಿಂದ)

ಸುರಿನಾಮ್, ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕ, ಅಮೆರಿಕ ಇನ್ನೂ ಬಹಳಷ್ಟು ದೇಶಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ಮೂಲದ ಮೇಯರ್ ಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಸಂಸದರಿದ್ದಾರೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು ಎಂದು ತಿಳಿದು ನಿಮಗೂ ಸಂತೋಷವಾಗಬಹುದು.

ವಿಭಿನ್ನ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಮೂಲದ ಜನರು ಆ ದೇಶದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಅವರು ಭಾರತದ ಜೊತೆಗೆ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಬಲವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಸಂತಸವಿದೆ. ಈ ಬಾರಿ ಯುರೋಪಿಯಾ

ಸಂಘ, ಯುರೋಪಿಯನ್ ಯೂನಿಯನ್ ನನಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್ ನಲ್ಲಿ ಯುರೋಪ್ ನ ವಿಭಿನ್ನ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಭಾರತೀಯರು ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಜನವರಿ 30 ರಂದು ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದು ಹೊಸ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ ಪೂಜ್ಯ ಬಾಪೂ ರವರ ಪುಣ್ಯ ತಿಥಿ. ಆ ದಿನವನ್ನು ನಾವು ಹುತಾತ್ಮರ ದಿವಸವನ್ನಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆ ದಿನದಂದು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ ಮಹಾನ್ ಹುತಾತ್ಮರಿಗೆ 11

ಘಂಟೆಗೆ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ. ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಬಾಪೂರವರ ಮಾತುಗಳು ಎಷ್ಟೊಂದು ಸತ್ಯವಾದವುಗಳು ಎಂದು ನಾವು ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ಬಾಪೂರವರ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯೋಣ, ಎಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟು ನಡೆಯೋಣ ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ ಏನಿರಲು ಸಾಧ್ಯ?

ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ದೇಶವಾಸಿಗಳೇ, ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ 2018 ರ ಶುಭಾಶಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅನಂತಾನಂತ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. □

ಅಟಲ್ ಪಿಂಚಣಿ ಯೋಜನೆ ನೀಡಲು ಸಣ್ಣ ಹಣಕಾಸು ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಪಾವತಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದೆ. 10 ಸಣ್ಣ ಹಣಕಾಸು ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮತ್ತು 11 ಪಾವತಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ಭಾರತೀಯ ರಿಸರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಿಂದ ಪರವಾನಗಿ ಪಡೆದಿದ್ದು, ಈ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ನಡೆಸಲಿವೆ ಎಂದು ಹಣಕಾಸು ಸಚಿವಾಲಯ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಉಜ್ಜೀವನ್, ಜನಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಸೂರ್ಯೋದಯ ಸಣ್ಣ ಹಣಕಾಸು ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು, ಇಂಡಿಯಾ ಪೋಸ್ಟ್ ಪೇಮೆಂಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್, ಪೇಟಿಎಂ ಪೇಮೆಂಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ಹಣ ಪಾವತಿ ಮಾಡಲಿವೆ. ಅಟಲ್ ಪಿಂಚಣಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಚಂದಾದಾರರಾಗಿರುವ ಹೊಸ ಯುಗದ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ಈ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಿವೆ. ಅಟಲ್ ಪಿಂಚಣಿ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಿದಾರರಾಗುವುದಲ್ಲದೇ ಪಿಂಚಣಿ ಸೊಸೈಟಿಯ ಸುಸ್ಥಿರತೆಗೂ ಕಾರಣವಾಗಲಿವೆ ಎಂದು ಸಚಿವಾಲಯ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಅಟಲ್ ಪಿಂಚಣಿಯೋಜನೆಯಡಿ 84 ಲಕ್ಷ

ವಾರ್ತಾ ವಿಶ್ಲೇಷ

ಚಂದಾದಾರರು ನೋಂದಾಯಿತರಾಗಿದ್ದು, 3 ಸಾವಿರದ 194 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಯೋಜನೆಯ ಲಾಭ ಪಡೆಯಲಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಯೋಜನೆ 18 ರಿಂದ 40 ವರ್ಷದ ವಯೋಮಾನದವರಿಗಾಗಿ 2015ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಚಂದಾದಾರರು 60 ವರ್ಷ ವಯೋಮಿತಿ ದಾಟಿದ ಬಳಿಕ ಕನಿಷ್ಠ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಯಿಂದ 5 ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿವರೆಗೂ ಪಿಂಚಣಿ ಪಡೆಯಲಿದ್ದಾರೆ.

* * *

ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ, ಏಕರೂಪದ ಬ್ರಾಂಡ್ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿ ನೇರ ಬಂಡವಾಳ-ಎಫ್‌ಡಿಐವಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಸರಳೀಕರಣಗೊಳಿಸಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಉತ್ತೇಜನ ಇಲಾಖೆ-ಡಿಐಪಿಪಿ ಅಧಿಸೂಚನೆ ಹೊರಡಿಸಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವ ಸಂಪುಟ ಕಟ್ಟಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಮತ್ತು ಏಕರೂಪದ ಬ್ರಾಂಡ್‌ನ ಚಿಲ್ಲರೆ ಮಾರಾಟದಲ್ಲಿ ಶೇ.100ರಷ್ಟು ವಿದೇಶಿ ನೇರ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದೆ.

* * *

ಹೊಸ ಇ-ವೇ ಬಿಲ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಫೆಬ್ರವರಿ 1 ರಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಹೊಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಡಿ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸರಕು ಸಾಗಣೆ ಮಾಡುವ ಸಾಗಣೆದಾರರು ಸಿಸ್ಟಮ್ ಜನರೇಟರ್ ಬಿಲ್‌ನೊಂದಿಗೆ ತೆರಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸರಕುಗಳ ಸಾಗಣೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಸುಲಭ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಹೊಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ. ಜಿಎಸ್‌ಟಿಯಡಿ, 50ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೌಲ್ಯದ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಒಂದು ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸಲು ಇ-ವೇ ಬಿಲ್ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಳೆದ ತಿಂಗಳು ನಡೆದ ಜಿಎಸ್‌ಟಿ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಇ-ವೇ ಬಿಲ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ತೀರ್ಮಾನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು. □

Subscription Coupon

[For New membership /Renewal/Change of Address]

I want to subscribe to :

Yojana / Kurukshetra / Ajkal / : 1 yr. Rs.230/-; 2 yrs, Rs.430/- ; 3 yrs, Rs.610/-

Bal Bharati : 1 yr. Rs.160/-; 2 yrs, Rs.300/- ; 3 yrs, Rs.420/-

(Circle the magazine of your choice and the period of subscription)

DD/PO/MO No. _____ date _____

Name (in block letters) : _____

Subscriber's profile : Student / Academician / Institution / Others

Address : _____

PIN : _____

The amount may kindly be sent in the form of D.D. It should be drawn in favour of ADG (I/C), Publications Division, Min. of I & B, GOI and payable at New Delhi. The D.D. along with duly filled coupon may kindly be sent to The Business Manager (Journals), Publications Division, Ministry of Information & Broadcasting, Room No. 48-53, Soochna Bhawan, CGO Complex, Lodhi Road, New Delhi * 110 003.

Please allow us 4 to 6 weeks for the dispatch of the first issue.

P.S. : For Renewal / change in address, please quote your subscription number

To Subscribe Online

Log on to

<http://publicationsdivision.nic.in/>,
in collaboration with bharatkosh.gov.in